

MESAČNÍK MINISTERSTVA OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ČÍSLO 5 / MÁJ 2010

Horiaca str. 6 - 8
stena vo Zvolene

TECHNIKA
NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

IDEB
2010

Minister Baška: str. 10 - 11
Obdobie reforiem

Objavte čaro oddychu a relaxu

/ Michaela FARKAŠOVÁ

/ foto archív VZ

Osada Tatranské Zruby je súčasťou mesta Vysoké Tatry a leží v nadmorskej výške 1000 m na území Tatranského národného parku. Pôvodne sa nazývala Vojenské Zruby a vznikla v roku 1923 ako zrubový výcvikový tábor pre horské jednotky československej armády. Po 2. svetovej vojne sa Tatranské Zruby rozrástli v moderné rekreačné stredisko pre vojsko a ich rodinných príslušníkov.

V osade je pomník na pamiatku 24 sovietskych letcov a československých výsadkárov, ktorí prichádzajú na pomoc Slovenskému národnému povstaniu zahynuli 9. 10. 1944 v troskách transportného lietadla Douglas na Zadnom Gerlachovskom štíte.

Hotel Tatranské Zruby postavili ako vojenskú zotavovňu v roku 1967 a po viacerých rekonštrukciách dnes slúži ako hotel s kapacitou 270 lôžok v jedno- až trojposteľových izbách, s kongresovou sálou pre 200 osôb a ďalšími službami, vrátane rekondičných a liečebných procedúr typu vodoliečby, masáže, rašelinové zábalu, a pod. Ostatná modernizácia bola zameraná na to, aby zariadenie zodpovedalo náročnému kritériám na udelenie kúpeľnej licencie. Naďalej sice patrí do siete vojenských zotavovní, ale povolenie na prevádzkovanie prírodných liečebných kúpeľov umožňuje poskytovať tieto služby aj širokej verejnosti v rámci verejného zdravotníctva.

Základným liečebným faktorom je klimatoterapia, doplnená o inhalačnú liečbu, vodoliečbu, elektroliečbu, svetloliečbu, masáže a saunu. Novovytvárané rehabilitačné oddelenie je zamerané na liečbu ochorení dýchacieho systému, pohybového ústrojenstva, alergií a ochorení štítnej žľazy.

VZ Tatranské Zruby navštívili viaceré významné osobnosti. Na návštevu tu boli ministri obrany Vyšegradskej štvorky, Brazílie, JAR, Malajzie, Mexika a iných krajín. Nechybali ani vojenská a letecká pridelenci z takmer celého sveta, náčelníci generálnych štábov, zástupcovia NATO a UNPROFOR a predstavitelia armád USA, Kanady, Belgicka, Holandska, Veľkej Británie, Číny, Rakúska a iných krajín.

O kvalite tohto výnimočného rekreačného zariadenia už vedľa na všetkých kontinentoch.

Kontakt

Hotel a klimatické kúpele
Tatranské Zruby

Tel.: 052/426 71 23
e-mail: zruby@vzz.sk

Pavol Vitko
šéfredaktor

Z obsahu

**Horiaca stena
vo Zvolene**

str. 6 - 8

**Minister Baška:
Obdobie
reforiem**

str. 10 - 11

**Druhý raz
sa narodil**

str. 12 - 14

str. 4-5 Krátko z rezortu
str. 6-8 Horiaca stena vo Zvolene
str. 9 Otázky pre ministra
str. 10-11 Minister Baška:
Obdobie reforiem
str. 12-14 Druhý raz sa narodil
str. 15 V goretxe lepšie
aj pohodlnejšie
str. 16 Dvakrát takmer popravený
str. 17 TECHNIKA – krátko

str. 18-21 K300P Bastion-P
str. 22-23 Rumunsko má prvé
dva Spartany
str. 24-25 Poster 155 mm ShKH
Zuzana 2
str. 26 Vyvinuté v Martine,
vyrobené v Detve
str. 27 Vojenské osobnosti
Kráľovský kapitán
Blažej Maďar

str. 28-29 155 mm ShKH Zuzana 2
str. 30-31 Útočná puška HK416
str. 32 Krátko z techniky
str. 33 Protónový komplex
v Ružomberku
str. 34 Poddůstojník z veliteľstva
vzdušných síl v operácii ISAF
str. 35 Posunúť myslenie
o úroveň vyššie
str. 36-37 Krátko z rezortu

str. 38-39 Budúcnosť Ozbrojených síl
SR je v ich transformácii na
expediciu a vysoko
flexibilnú vojenskú silu
str. 40-41 Vzťahy ekonomiky a vojny
str. 42-43 Zimná príprava
letných športov
str. 44-46 servis • tipy • rady
str. 47 Cvičenie Brilliant
Arden 2010

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XVIII. č. 5/2010
Redakčná uzávierka 13. mája 2010
Do výroby zadané 20. mája 2010

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Kommunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktor:
Mgr. Michaela Farkašová
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk
Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 338 352, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonóra Bujáková
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujakova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otarak Hrabák
Ivana Miškolciová
Lydia Sevciková
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Kommunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8

832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane:
Vojenská odborníci sa stretli v Bratislave na
výstave IDEB 2010
Foto Peter DOVINA
Nevyžadovaný obrazový materiál
a rukopisy nevracame.
© Ministerstvo obrany SR
EC 41208, ISSN 1336-1910

Vonkajšia
expozícia

Pohľad do
výstavnej haly

IDEB 2010

/ Pavol VITKO

/ foto Peter DOVINA

V dňoch 5. – 7. mája sa v bratislavskej Inchebe konal 3. ročník medzinárodného veľtrhu obrannej techniky IDEB, ktorý sa etabloval ako popredné stredoeurópske podujatie svojho druhu. Plochu 30 000 m štvorcových obsadilo 235 vystavovateľov z 24 krajín sveta (Argentína, Belgicko, Bulharsko, Česko, Čína, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Izrael, Južná Kórea, Maďarsko, Nemecko, Nórsko, Poľsko, Rakúsko, Rumunsko, Rusko, Španielsko, Švajčiarsko, Švédsko, Taliansko, USA, Veľká Británia a Slovensko).

„Jedinou cestou pre spoločnosti obranného priemyslu je účasť na medzinárodných projektoch. Ministerstvo obrany bude takéto projekty jednoznačne podporovať,“ povedal minister obrany Jaroslav Baška. Uviedol, že naše ozbrojené sily sú pripravované predovšetkým na územnú obranu vlasti, ako aj na pôsobenie v medziná-

rodných operáciách na podporu mieru. „Som rád, že Slovensko má v zahraničí viac ako 670 vojakov, čo je na takú malú krajinu a aj vzhľadom na finančnú krízu veľmi dobrý počet.“ Počas troch dní vystavovatelia prezentovali ponuku z oblasti výzbroje, techniky a materiálu používaných v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Návštevníci si prezreli aj novozavedené komponenty odrážajúce trendy vo vyzbrojovaní. Ide o moderné zbraňové systémy, zbrane a zariadenia špeciálnych jednotiek, či zariadenia a prístroje používané jednotkami EOD (Explosive Ordnance Disposal). Práve v poslednej menovanej oblasti Slovensko prevzalo zodpovednosť vedúcej krajiny v rámci NATO.

V rámci IDEB-u sa uskutočnila aj 3. medzinárodná vedecká konferencia Špeciálna technika 2010 a konferencia Bezpečne spolu zameraná na informačné a komunikačné technológie v procese bezpečnej Európy. Súčasťou IDEB-u bola výstava fotografií „Slováci v operáciách NATO“, ktorú svojim objektívom zachytili vojenský novinári.

trových rúk prevzali Liptáci Nikolaj Tegza, Vojtech Rázus, Zuzánek Kulina a Jozef Kostúrik zo Žiliny. Pamätnú medailu udelil minister aj mestám Banská Bystrica, Liptovský Mikuláš a obciam Kalinov a Sklabiňa, ktoré trpko pocítili vojnové besnenie a v súčasnosti sa prikladne starajú o pamiatky pripomínajúce vojnové udalosti.

Pred pamätníkom

Veteráni bojov
spomínajú

Centrum pyrotechnikov NATO

/ text a foto kpt. Milan VANGA

V Trenčíne budú pracovať najlepšie odborníci na výbušniny z celej Severoatlantickej aliancie. Krajiny NATO sa 5. mája v Bruseli dohodli, že práve Trenčín bude hlavným stanom Centra výnimočnosti pre likvidáciu výbušnín. Poslaním Centra je poskytnúť podporu operáciám NATO, zlepšiť vzťahy, súčinnosť a praktickú spoluprácu s partnermi, s prvkami velenia NATO, členskými krajinami a medzinárodnými organizáciami v oblasti likvidácie výbušnín a nevybuchnutej munície (EOD). Odborníci z krajín NATO tu budú zostavovať návody pre vojakov, ako zneškodňovať rôzne druhy výbušnín a nástražných systémov. V praxi bude Centrum poskytovať bezplatnú a voľne dostupnú možnosť výmeny neutajovaných informácií medzi zainteresovanými krajinami prostredníctvom chránenej internetovej stránky za dohodnutých podmienok. Ide najmä o spracovanie a spravovanie Katalógu existujúcich kurzov v krajinách NATO a PľP zameraných na oblasť EOD, informácií o nehodách a incidentoch v súvislosti s výbušnínami a muníciou, technických informácií o EOD výbave, prípadne o výbušninách a munícii, analýz skúseností z EOD operácií. Bude tiež poskytovať praktický výcvik štábných dôstojníkov EOD pred nasadením v operáciách.

Pocta padlým na Stratenci

/ text a foto Michaela FARKAŠOVÁ

Dážď, hmla a neprívetivé počasie privítali v nedeľu 9. mája po zosadení z horského bicykla ministra obrany SR Jaroslava Bašku, náčelníka GŠ OS SR generála Ľubomíra Bulíka a generálneho riaditeľa SEOPMZ Ľudovíta Mikušku na vrchu Strateneč na hrebeni Javorníkov. Spolu s nimi si 65. výročie ukončenia 2. svetovej vojny v Európe a pamiatku troch vojakov, ktorí tu v bojoch zomreli päť dní pred ukončením vojny, pripomenuli aj ďalší predstavitelia ministerstva obrany, členovia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov na čele s predsedom Pavlom Sečkárom, členovia českého Svazu bojovníkov, predstavitelia štátnej správy a samosprávy a približne stovka návštevníkov zo Slovenska a Čiech. „Vzdajme hold tým, ktorí sa do našej histórie zapísali činmi, ktoré nikdy nezmiznú z pamäte ľudí,“ prihovoril sa prítomným minister Baška. Dodal, že Čechov a Slovákov nespája len bojová minulosť z 2. svetovej vojny, ale aj spoločné úsilie pri riešení súčasných bezpečnostných kríz vo svete, najmä na Balkáne a v Afganistane. Na Strateneč vyšliapali na bicykloch aj Július Demetrian a Jozef Sieklik.

Pocta hrdinom

Hold hrdinom vojny

/ Eva PRISTAŠOVÁ

/ foto Peter DOVINA

Na vojnový cintorín k pamätníku Háj-Nicovô v Liptovskom Mikuláši sa v sobotu 8. mája prišli pamiatke padlých bojovníkov protifašistického odboja pokloniť stovky ľudí z celého Slovenska. Konali sa tu ústredné oslavy 65. výročia víťazstva nad fašizmom a oslobodenia našej vlasti. Medzi prítomnými nechýbal ani predseda NR SR Pavol Paška, predseda vlády Robert Fico a minister obrany Jaroslav Baška. Pri tejto príležitosti sa pred verejnosťou po prvýkrát predstavili verné kópie 15-ich historických bojových zástav vojenských jednotiek prvého a druhého čs. odboja, ako aj medzivojnovej čs. armády, ktoré pochádzajú zo zbierkového fondu VHU - Vojenského historického múzea v Piešťanoch.

Dôstojným začiatkom osláv bol prelet vrtuľníkov Mi-24 a stíhačiek Mig-29 Ozbrojených síl SR. Potom nasledoval pietny akt kladenia vencov k pamätníku, okolo ktorého je pochovaných takmer 1400 príslušníkov 1. československého armádneho zboru. So slávnostným príhovorom vystúpil predseda vlády Robert Fico, primátor mesta Liptovský Mikuláš Ján Blcháč, a predseda Ústrednej rady Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Pavol Sečkář.

Minister obrany Jaroslav Baška pri tejto príležitosti významenal pamätnými medailami štyroch priamych účastníkov protifašistického odboja. Ocenenie si z minis-

Horiaca stena vo Zvolene

/ Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA

Teroristi sa z viacerých strán približujú k plotu zvolenských kasární, v ktorých je umiestnené veliteľstvo brigády velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl. Niektorí z nich sa snažia preniknúť ukrytí vnútri motorových vozidiel, ktoré prichádzajú ku kontrolno-prepúšťaciemu miestu (KPM). Vybrali si čas, keď je na bráne poriadny firmol. Do objektu kasární prichádza mnoho najrozličnejších vozidiel a osôb. Dúfajú, že kontrolujúci vojaci poľavia v ostražitosti.

Medzitým sa ďalšia časť útočníkov približuje k bočnej bráne a k oploteniu. Onedlho zaútočia z rôznych smerov, aby zaskočili obrancov a prinútili ich rozložiť svoje sily a reagovať na rôznych miestach. Príslušníci veliteľskej rotý práporu rádiolokačného prieskumu sa však nedali zaskočiť. Postupne aj s pomocou jednotky rýchlej reakcie, ktorá im prišla na pomoc, odrážajú všetky pokusy útočníkov preniknúť do kasární.

Kasárne ubránili

Tentoraz sa to však nezaobišlo bez vlastných strát. Veliteľ KPM nadporučík Miloš Pešta privoláva zdravotníkov, reorganizuje vlastných ľudí na jednotlivých postoch. Tuší, že pokoj nebudú mať ani v nasledujúcich hodinách.

Takto vyzerala jedna z epizód cvičenia Burning Wall 2010 (Horiaca stena), ktoré sa v dňoch 20. až 22. apríla uskutočnilo v priestoroch brigády velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl vo Zvolene. Dve predchádzajúce cvičenia sa uskutočnili v minulom roku v rámci prípravy na TACEVAL (hodnotenie taktickej pripravenosti). Scenár cvičenia pripravil so svojimi spolupracovníkmi zástupca veliteľa brigády podplukovník Vladimír Jaklovský. Aj na základe minuloročných skúseností

sa doň snažil zapracovať všetky možné ohrozenia, aby dôkladne preverili schopnosti jednotlivých súčastí brigády ubrániť a ochrániť priestory kasární, v ktorých je okrem veliteľstva brigády umiestnené aj Stredisko riadenia a upovedomovania (CRC). Spomínané stredisko plní významnú úlohu v systéme ochrany vzdušného priestoru Slovenska. Veď okrem iného zabezpečuje pozorovanie a prieskum vzdušnej situácie, vyhodnocuje možné ohrozenia a riadi činnosť protivzdušnej obrany. Teda predstavuje celkom lákavý terč pre potenciálnych teroristov.

Cvičenie sa uskutočňuje v 16-hodinových cykloch. Cvičiaci v jeho priebehu museli riešiť mnohé úlohy. Od správnej a včasnej reakcie na radiačné a chemické nebezpečenstvo, chemický poplach, fingovanú haváriu vozidiel v objekte kasární s ekologickým dopadom, podozrivé fotografovanie objektov, nález demonizujúcich letákov, kontaminovanie vody, cez požiarne poplach a následnú evakuáciu objektov až po sabotáž, pokus o prepašovanie narušiteľa v motorovom vozidle cez bránu a teroristický útok. Cvičenie okrem iného preverilo aj dodržiavanie časových noriem stanovených na uvádzanie do pohotovosti, systém prenikania signálov, rozkazov a nariadení.

MILES zrealizoval cvičenie

Dôležitú úlohu v ochrane kasární mali predovšetkým príslušníci kontrolno-prepúšťacieho miesta (KPM) na ich vchodoch. Jeho veliteľ, nadporučík Miloš Pešta, ktorý je inak zástupcom veliteľa veliteľskej rotý práporu rádiolokačného prieskumu, predchádzajúce dve cvičenia pripravoval. Podľa neho v uplynulom roku pri spomínaných cvičeniach kladli hlavný dôraz na to, aby vymysleli fungujúci systém činnosti pri kontrole prichádzajúcich a odchádzajúcich vozidiel a osôb, ako aj reakcií na ohrozenie vchodu a napadnutie kasární.

„V príprave na tohtoročné cvičenie sme sa zamerali na zosúladenie činnosti všetkých na KPM. Aby pri prehľadávaní vozidiel a kontrole osôb kryli jeden druhého, mali stále na očiach všetky osoby, správnym spôsobom prehľadávali automobily a správne reagovali nielen pri napadnutí, ale napríklad aj pri nájdení výbušného nástražného systému. Pozoroval som pri tejto činnosti markantné zlepšenie oproti minulosti. Zrealizovaniu jednotlivých epizód pomohlo aj využívanie simulačného systému MILES 2000. Začali sa kryť, všimáť aj zdanlivé maličkosti. Vojaci vedia, že keď teraz urobia chybu, sú vyradení z činnosti a vlastne oslabia svojich kolegov. Tí musia v menšom počte pokračovať v plnení úloh. Som príjemne prekvapený ich aktivitou. Najmä u tých, ktorí v prípravných zamestnaniach predsa len nedosahovali celkom najlepšie výsledky. Vidieť, že určitý adrenalín a všeobecné nadšenie chytli aj ich,“ konštatuje nadporučík Pešta.

Potešilo ho najmä správanie nadrotmajstra Jozefa Vargu, ktorý na vedľajšej bráne dokázal zlikvidovať všetkých troch útočníkov, ktorí sa pokúšali dostať do objektu kasární. Ale aj nadrotmajstra Radoslava Mihála a poručíčky Júlie Oravcovej. Tí sa nenechali oklamať správaním útočníka, ktorý predstieral, že je hluchonemý. Bleskovo ho spoločne spacifikovali a zistili, že bol ozbrojený. Takých prípadov bolo v priebehu cvičenia viac. Obdobne úspešne si počínala na bráne aj zmena nadporučíka Stanislava Vaníka.

Podpráporčík Marek Gondek so svojou vyhodnocovacou skupinou radiačného a chemického prieskumu usilovne monitoroval ovzdušie v objekte kasární. Od ich včasného zistenia, vyhlásenia a následného varovania vlastných jednotiek pred použitím toxických chemických látok závisela ich bezpečnosť. Aj teraz dvojčlená pozorovacia hliadka namerala v ovzduší chemické látky. Podpráporčík Gondek ich rýchlo vyhodnotil a postúpil na nadriadený stupeň. Jeden z členov hliadky o chvíľu údermi na koľajnicu upozorňoval na nebezpečenstvo.

Následne bol chemický poplach vyhlásený aj v objektoch Strediska riadenia a upovedomovania (CRC) a ich evakuácia. Úloha i prísne časové normy boli splnené. Veliteľ družstva RCHBO slobodník Dušan Kováč so svojimi podriadenými využívali pri svojej činnosti aj chemické vozidlo BRDM. Mali plné ruky práce s určením a následným zneškodnením chemických látok v autoparku aj pri havárii motorových vozidiel v objekte kasární, aby nedošlo k ekologickej havárii. Pri jej zabránení veľmi dobre spolupracovali s príslušníkmi hasičskej jednotky brigády pod velením rotného Jozefa Vašíka. Veľmi dobrú prácu odvedol najmä hasič záchranár slobodník Igor Truban.

Ako nestratiť kolegu

Príslušníkov cvičiacich jednotiek využitie simulačného systému MILES 2000 motivovalo. Usilovali sa splniť úlohy s čo najmenšími stratami. Nie vždy sa to však darilo. V zápale boja veľakrát pozabudli na krytie. Tak ako napríklad slobodníčka Dorota Martinkovičová, pre ktorú to bolo prvé cvičenie. „Len som chcela prebehnúť k ďalšiemu stromu, aby som mala lepší výhľad a mohla strelbou podporiť svojich kolegov,“ so smútkom v hlase hovorí. No hneď dodáva, že v predchádzajúcich dňoch sa jej podarilo prežiť. Dostali aj jej kolegov, ktorým chcela pomôcť: rotných Branislava Černáka a Radoslava Wagnera. Práve prebýjali zbrane a pozabudli na moment na krytie. Obdobne dopadol aj vojak Peter Rajman. Smutne konštatuje, že dnes boli nepriatelia naozaj dobrí...

Vyhodnocovanie chemickej situácie

Útok proti narušiteľom
v objekte kasárníPostup zásahovej
jednotky

Hodnotenie veliteľa brigády

„Pri koncipovaní tohtoročného cvičenia Burning Wall (Horiaca stena) sme sa dôsledne poučili z kládov, ale aj záporov minulých cvičení. Podľa ich výsledkov bol napríklad úplne prepracovaný plán obrany a ochrany kasární, v ktorých sa velenie brigády nachádza. Spracovali a pripravili sme materiálové zabezpečenie takéhoto druhu cvičenia po logistickej stránke. Usilovali sme sa najmä odstrániť niektoré nedostatky v oblasti spojovacích prostriedkov. V tomto roku sme si dali za úlohu zlepšiť vedenie vzdušných operácií v mieri, kríze a vojne prostredníctvom Strediska riadenia a upovedomovania (CRC) a preveriť činnosť skupiny velenia (Battle Staff). Práve spomínaná skupina rieši široké spektrum krízových a neštandardných situácií a ohrození. Našu úlohou je postupne ďalej zvýšiť napríklad aj pohyb jednotlivých príslušníkov cvičiacich jednotiek po bojisku, ich taktiku, ale aj eskortovanie či zadržiavanie osôb. Teda všetko činnosti, ktoré neboli v podmienkach vzdušných síl v minulosti veľmi rozšírené a precvičované. Veľmi pozitívne hodnotím úsilie všetkých cvičiacich čo najlepšie splniť jednotlivé úlohy cvičenia, ich nasadenie. Priznám sa, trochu som sa obával, či sa nám podarí to veľké nasadenie a odhodlanie udržať aj v poradí už tretom cvičení. Som príjemne prekvapený,“ spokojne konštatuje veliteľ brigády velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl vo Zvolene plukovník gšt. Juraj Grivna.

Podplukovník Vladimír Jaklovský bol napriek niektorým nedostatkom spokojný. „V tohtoročnom cvičení Burning Wall 2010 sme po prvý raz využili prostriedky simulačnej technológie Miles 2000, ktoré nám pomohli v maximálnej miere zrealizovať jednotlivé epizódy. Zároveň naučili príslušníkov cvičiacich jednotiek pri plnení úloh dôslednejšie dbať na bojové správanie a krytie, ako aj hospodárnejšie využívať strelivo. Už teraz plánujeme v jesennom cvičení využiť spomínaný systém v ešte väčšej miere,“ zdôrazňuje podplukovník Jaklovský.

Podľa neho cvičenie ukázalo, že sú schopní riešiť krízové situácie vlastnými silami a prostriedkami brigády a ubrániť Stredisko riadenia a upovedomovania (CRC). Veď žiadni z narušiteľov sa v priebehu cvičenia nedostali bližšie ako na vzdialenosť 200 – 300 metrov od centra a následne boli zlikvidovaní. Súčasťou Burning Wall 2010 bolo aj syntaxové cvičenie Tatra Freedom, ktoré preverilo reakciu pohotovostných zmien pri riešení neštandardných činností vo vzdušnom priestore Slovenska.

Veliteľ brigády i jeho zástupca oceňujú predovšetkým prístup veliteľa kontrolno-prepúšťacieho miesta nadporučika Miloša Peštu, ktorý vo svojej činnosti využíval získané skúsenosti aj z operácie Iracká sloboda, činnosť zásahovej jednotky zloženej z príslušníkov skupiny leteckých navádzačov pod velením nadporučika Edmunda Makovníka, veľkého zmeny CRC nadporučika Petra Kábrta a veliteľa skupiny velenia (Battle Staff) podplukovníka Ľubomíra Chrenka. So svojimi ľuďmi včas a správne reagoval na všetky druhy ohrozenia a incidenty a flexibilne preskupoval sily a prostriedky na splnenie úloh.

Vážený pán minister,

je pravda, že Ministerstvo obrany SR uvažuje o predĺžení odpracovaných rokov na priznanie výsluhového dôchodku na 20 rokov, s tým, že výsluhový dôchodok budú dostávať bývalí vojaci až od fyzického 55 roku života? Prečo je osobitný účet sociálneho zabezpečenia dotovaný?

Sociálne zabezpečenie profesionálnych vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky upravuje zákon č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Gestorom zákona je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Okrem profesionálnych vojakov sú pod tento zákon zaradení:

príslušníci Policajného zboru, Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchrannej služby, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Zboru väzenskej a justičnej stráže, colníci a príslušníci Železničnej polície.

Úvahy o zmenách súčasného systému sociálneho zabezpečenia vojakov vychádzajú z neznalosti a nepochopenia osobitných podmienok výkonu štátnej služby vojakov. Som zásadne proti týmto fámam a vždy, nielen keď som na návšteve vojenských útvarov, zdôrazňujem, že tieto dezinformácie nie sú pravda. **Ministerstvo obrany Slovenskej republiky neuvažuje o zmenách v systéme sociálneho zabezpečenia vojakov. To znamená, že žiadne zmeny týkajúce sa predĺženia počtu odpracovaných rokov na priznanie výsluhového dôchodku neplánujeme. Ani to, že by ho mohli vojaci dostať až po dosiahnutí 55 rokov fyzického života.**

Existencia osobitnej právnej úpravy sociálneho zabezpečenia príslušníkov ozbrojených síl, bezpečnostných zborov a záchranných zborov zohľadňuje osobitosti a náročnosť ich výkonu štátnej služby vrátane celého radu obmedzení a požiadaviek, ktoré sú na vojakov kladené, resp. predpokladov na výkon takejto štátnej služby. Profesionálni vojaci majú v súvislosti s výkonom štátnej služby obmedzené tieto ústavné práva a slobody: petičné právo, členstvo v politických stranách alebo hnutiach, nemožnosť združovať sa v odborovej organizácii, sloboda podnikania, povinnosť výkonu štátnej služby podľa potrieb služobného úradu aj vo veľmi rizikových oblastiach, profesionálna služba je založená na dočasnosti – len do doby výsluhy v hodnosti alebo maximálnej doby služby, nie je službou na neurčitý čas a nie je celoživotným zamestnaním.

Vojenská profesionálna služba, je založená na kariérom raste. Hodnostná štruktúra v jednotlivých hodnostných zboroch je stanovená tak, že čím vyššia hodnosť, tým je menší počet plánovaných funkcií v tejto hodnosti. Kariérny princíp uplatňovaný v pyramídnej štruktúre ozbrojených síl Slovenskej republiky neumožňuje ponechať vo výkone služby všetkých profesionálnych vojakov, vojenská služba teda nie je celoživotným zamestnaním. Obrana, bezpečnosť štátu a jeho občanov patrí medzi životne dôležité záujmy štátu, preto je potrebné z tohto pohľadu pristupovať ku všetkým jej rozhodujúcim atribútom a nástrojom, vrátane ozbrojených síl. V tejto súvislosti uvádzam, že pri vstupe do Ozbrojených síl sú profesionálnym vojakom garantované určité práva a povinnosti, medzi ktoré patrí aj právo na sociálne zabezpečenie, a tieto práva by im mali byť garantované počas celého výkonu štátnej služby a tiež pri jej skončení v takom rozsahu ako pri vstupe.

S ministrom vnútra SR Robertom Kaliňákom som sa dohodol, že zásadné otázky sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov je potrebné riešiť na rovnakých princípoch, pretože zákon o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov sa priamo vzťahuje na všetky ministerstvá a organizácie, do pôsobnosti ktorých patria ozbrojené sily, bezpeč-

Dohoda o spolupráci

/ Pavol VITKO

/ foto Peter DOVINA

Minister obrany SR Jaroslav Baška a prezident Združenia obranného priemyslu SR Ľudovít Černák podpísali počas veľtrhu obrannej techniky IDEB Dohodu o spolupráci medzi Ministerstvom obrany SR a Združením obranného priemyslu SR. Cieľom dohody je v rámci vládnej politiky posilniť obranyschopnosť štátu a zapojiť slovenských výrobcov do spoločných projektov v rámci NATO, Európskej únie a ich členských štátov. „Táto dohoda rozširuje potenciál slovenských podnikov obranného priemyslu presadiť sa v rámci spolupráce pri realizácii nadnárodných projektov. Ak by sme to neurobili a ak by sa to nedarilo, bolo by to ohrozenie samotej existencie obranného priemyslu na Slovensku,“ povedal minister Jaroslav Baška. Zdôraznil, že spolupráca so zahraničnými firmami obranného priemyslu sa musí rozvíjať aj v rámci súčasnej vládou schválenej ofsetovej politiky.

: otázky pre ministra

nostné zbory a záchranné zbory.

A prečo je osobitný účet dotovaný? V súčasnosti osobitný účet sociálneho zabezpečenia profesionálnych vojakov je dotovaný z týchto dôvodov:

a) je to dôsledok toho, že vojenští dôchodcovia, ktorí patrili v minulosti pod univerzálny systém sociálneho zabezpečenia, a do tohto univerzálného systému prispievali zo svojich plátov formou odvodov, boli prevedení do osobitného systému sociálneho zabezpečenia vojakov, ale **sociálna poisťovňa nepreviedla spolu s oprávnenými osobami aj ich odvodené finančné prostriedky**. Výsluhové dôchodky týmto vojenským dôchodcom sú vyplácané z prostriedkov, do ktorých neprispievali zo svojich plátov.

b) druhým dôvodom je hromadné znížovanie počtov vojenského personálu, ktoré sa začalo pri prechode na profesionálne ozbrojené sily založené na kariérom systéme a prebieha aj v súčasnosti ako dôsledok prebiehajúcich zmien v organizačných aj riadiacich štruktúrach ozbrojených síl. **Zásadným spôsobom sa zmenila vnútorná skladba vojenského personálu**, výrazne sa znížili počty vysokých dôstojníckych hodností na úkor nižších vojenských hodností mužstva a poddôstojníkov. Hromadné znížovanie počtov personálu malo za následok zvyšovanie poberateľov dávok z výsluhového zabezpečenia vojakov.

Pre mňa osobne dôležitým a veľmi významným cieľom je stabilizácia vojenského a civilného personálu. Mrzí ma, že tu niekto podsúva vojenskej verejnosti nepravdivé informácie. Vytvárame všetky predpoklady, aby rezort obrany plnil všetky hlavné úlohy i s obmedzeným rozpočtom. Finančné prostriedky na mzdy sú v rozpočte vyčlenené v plnom rozsahu a otázky zmien v oblasti sociálneho zabezpečenia nie sú pravdivé.

JB

Jaroslav Baška

minister obrany Slovenskej republiky

Otázky pre ministra obrany SR

@

Vážení profesionálni vojaci a zamestnanci rezortu obrany, využite možnosť položiť otázku priamo ministrovi obrany. Svoje otázky posielajte na e-mailovú adresu

otazkapremistra@mod.gov.sk

Na najpálčivejšie otázky odpovie minister obrany SR Jaroslav Baška v časopise OBRANA.

Spečiatli spoluprácu

/ Jaroslav Baška
minister obrany Slovenskej republiky

Obdobie reforiem a čas konsolidácie

Pán minister, blíži sa koniec volebného obdobia a s ním aj možnosť rekapitulovať. Mohli by ste najskôr zhodnotiť zmeny v oblasti účasti slovenských vojakov v operáciách medzinárodného krízového manažmentu?

V roku 2007 sme prijali nový prístup našej účasti v zahraničných operáciách a misiách. Presadili sme rozhodnutie o zapojení sa do nižšieho počtu operácií. Znamená to okrem iného aj úspory v oblasti logistiky a organizačného zabezpečenia. Z niekdajších jedenásť operácií a misií na konci roku 2006 klesol tento počet na sedem, pričom rátať aj pozorovateľské misie. Vychádzajúc z našej zahraničnopolitickej orientácie a medzinárodných záväzkov sme si zároveň v tejto oblasti stanovili priority. Došlo k významnej zmene proporcionality v prospech našej účasti v operáciách pod velením NATO. Z 31% narástla na 62 %. Ide predovšetkým o operáciu ISAF v Afganistane. Najmä na summite NATO v Bukurešti v roku 2008, ako aj na neformálnom stretnutí ministrov obrany členských krajín NATO v Bratislave v roku 2009, sa členské krajiny dohodli na zvýšení počtov v ISAF. Tento dôležitý záväzok sa podarilo naplniť aj nám. Nebolo to jednoduché. Veď v súčasnosti máme v Afganistane trikrát viac vojakov ako pred tromi rokmi. Ukázali sme však, že naše ozbrojené sily vedia zabráť, že sú naozaj profesionálne a že sú schopné aj v krátkom čase pripraviť sa na plnenie náročných úloh. O to väčšiu dôveru máme v očiach zahraničných spojencov. Tá je veľmi dôležitá v medzinárodnom prostredí, najmä z hľadiska vojenskej diplomacie, ako aj našej účasti v zahraničných misiách. Teší ma aj to, že naše ozbrojené sily majú naďalej veľkú dôveru v očiach slovenskej spoločnosti, pričom náš rezort sa zároveň občanom Slovenska v posledných rokoch snažil ešte intenzívnejšie prezentovať činnosť vojakov, ich hodnoty a tradície. No a ak sa ešte vrátim k Afganistanu - nikto, ani my, nechceme pritom ostať v tejto krajine naveky. Veľmi dôležitá je pomoc miestnym obyvateľom pri budovaní základov ekonomiky a pri zlepšovaní podmienok na život napríklad

lad v oblasti zdravotníctva či školstva. Aliancia si to veľmi dobre uvedomuje a je dobré, že do práce v provinčných rekonštrukčných tímoch sa zapájajú aj naši vojaci. Tiež je dôležité, že naši vojaci sa podieľajú na výcviku afganských bezpečnostných zložiek, aby tamojšia armáda a polícia dokázali postupne zaistiť bezpečnosť v celej krajine a aby plnú kontrolu nad ňou prevzala afganská vláda a orgány štátu.

S týmito súvisí aj zámer vybudovať spoločnú výcvikovú jednotku, ktorú by tvorili naši vojaci a príslušníci Národnej gardy štátu India-na...

O tomto zámere som rokoval aj v rámci marcovej oficiálnej návštevy Kanady a USA s veliteľom Národnej gardy štátu Indiana generálmajorom Martinom Umbargerom, ako aj s ministrom obrany USA Robertom Gatesom. Spolupráca našich ozbrojených síl s Národnou gardou štátu Indiana je vynikajúca, rozvíja sa od roku 1994. Počas návštevy USA sme sa napríklad dohodli aj na výcviku slovenských odborníkov v eliminácii improvizovaných výbušných systémov, pričom uvedený výcvik na svoje náklady zabezpečí americká strana. Je to dôležité aj preto, lebo naši vojaci po zmene mandátu už nebudú pôsobiť len v rámci základní, ale aj mimo nich, kde by ich mohli ohroziť aj takéto systémy. Navyše, takáto špecializácia môže byť v budúcnosti aj na Slovensku. Človek nikdy nevie.

Ako hodnotíte naše pozície v rámci štruktúr a úloh NATO a Európskej únie aj v ďalších oblastiach?

Smerom ku kľúčovej agende oboch organizácií sme naše pozície skvalitnili. V rámci Aliancie je položený dôraz na riešenie otázok, ako nový systém obranného plánovania, tvorba mnohonárodných projektov či hľadanie rovnováhy medzi existujúcimi zdrojmi a úlohami Aliancie. Najmä v poslednom bode patríme k najaktívnejším čle-

nom. Na rokovaní Aliancie, ako aj v rámci dvojstranných rokovaní, pravidelne hovoríme o racionalizácii a zefektívnení aliančných štruktúr tak, aby zodpovedali súčasným potrebám a výzvam. Za jednotlivé spoločné aliančné projekty spomeniem napríklad vybudovanie Centra excelentnosti v oblasti likvidácie nevybuchnutej munície v Trenčíne, ktoré je našim príspevkom v rámci boja Aliancie proti terorizmu. Toto centrum bude skutočne na vysokej úrovni, pričom poďakovanie za jeho výstavbu patrí tak našim ľuďom, ako aj našim spojencom. Zapájame sa pritom do celého radu ďalších spoločných projektov.

Na domácej pôde sa vám pritom spomenuté racionalizačné opatrenia v rezorte obrany presadiť podarilo...

Áno, podarilo sa nám zefektívniť riadiace štruktúry rezortu obrany. V súlade s reálnymi potrebami a podmienkami sme však museli realizovať rozsiahle organizačné zmeny. Po dlhom čase to bola redukcia nielen v rámci tabuliek počtov, ale na ministerstve obrany došlo aj k reálnemu zníženiu zamestnancov. Celkovo bol na ministerstve a jemu podriadených zložkách znížený stav personálu o celú štvrtinu. Zníženie sa realizovalo nielen na ministerskej časti a v rámci ozbrojených síl, ale aj oblasti vojenského zdravotníctva, našich podnikov a výskumných ústavov. Iste, nebolo to jednoduché. Bolo však nevyhnutné reálne vnímať zmeny vývoja a zároveň v oblasti plánovania riešiť nerovnováhu medzi úlohami a zdrojmi. K vyriešeniu tejto situácie sme sa rozhodli ešte pred príchodom svetovej finančnej krízy. Toto rozhodnutie, ktorého cieľom bolo aj efektívnejšie využívať finančné prostriedky, sa ukázalo o to správnejšie po tom, ako sa rezort obrany musel vyrovnávať so znížením finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu. Naše zdroje mohli byť následne aj vďaka prijatiu novej štruktúry plánovania presne alokované na rozvoj kľúčových spôsobilostí vojakov v rámci ich prípravy na obranu krajiny, ako aj v rámci plnenia našich medzinárodných záväzkov. Nový model plánovania sa nám podarilo zaviesť v roku 2008. Sprehľadňuje všetky príslušné procesy a jeho cieľom je dosiahnutie vyššieho súladu medzi zdrojmi a

úlohami. Zvýšila sa zároveň kvalita prípravy a realizácie rozpočtu. Podarilo sa nám tiež splniť úlohy pri nakladaní s prebytočným majetkom štátu, ktorý je v správe nášho ministerstva. Medzi výrazné kroky považujem dokončenie transformácie vojenského školstva. Z dvoch vojenských vzdelávacích inštitúcií sme vytvorili jednu, pričom na Akadémii ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika sme vytvorili kvalitné podmienky na vysokoškolské vzdelávanie kadetov, ako aj na ďalšie vzdelávanie vojakov a dôstojníkov v záujme ich profesionálneho rastu. Teší ma, že v roku 2009 bola naša akadémia ozbrojených síl kompletne akreditovaná. Pre budúcnosť je zároveň dôležité, že sme začali pripravovať materiál Rozvoj rezortu MO SR - Model 2020. Ten vychádza zo zdrojov určených pre rezort obrany a reálne stanoví postupy na zabezpečenie úloh pri plnení obrany štátu, ako aj pri plnení medzinárodných záväzkov.

Ste spokojný s procesom modernizácie výzbroje a výstroja našich vojakov?

Hovorím áno, no, samozrejme, s dodatkom, že s prihliadnutím na súčasné finančné možnosti nášho rezortu a štátu. Najväčšie pokroky sme dosiahli v modernizácii výstroja a výzbroje jednotlivca - začínajúc nosným modulárnym systémom cez nové uniformy s digitálnou potlačou až po nepremokavý goretexový odev. Dôležitá je výmena malých terénnych automobilov, keď moderné japonské Nissany nahrádzajú staré sovietske UAZ-y. Zmodernizovali sme leteckú techniku. V spolupráci s NATO je modernizovaný celý systém leteckej základne Sliač. V rámci našich možností sa usilujeme aj o pomoc národným výrobcam obrannej techniky. Základná iniciatíva musí však vychádzať od nich a jednoznačne sa musí orientovať na zapájanie sa do medzinárodných projektov v rámci NATO, ako aj obranných štruktúr Európskej únie. Som rád, že si to spoločnosti zoskupené v Združení obranného priemyslu uvedomujú a teší ma, že som s nimi na májovom bratislavskom veľtrhu obrannej techniky IDEB mohol podpísať za náš rezort dohodu o spolupráci. Náš štát nie je taký veľký, aby sme nepostupovali spoločne, aby sme si nevedeli pomôcť a vyjsť v ústrety.

Minister obrany počas cvičenia systému protivzdušnej obrany S-300 vo VP Lešť.

/ Jozef ŽIAK

/ foto autor, archív kpt. Žilincára

Za pol roka v Afganistane zažil 38-ročný rodák zo Žiliny kapitán Milan Žilincár vyše 40 patrol (z toho dve nočné) a podľa jeho vlastných slov každá bola iná. Milan pôsobil ako jeden z dvoch Slovákov v holandskom provinčnom rekonštrukčnom tíme (NLD PRT) v Campe Holland v Tarin Kowte. Podieľal sa spoločne so svojimi spolupracovníkmi na rozvoji miestnej infraštruktúry v provincii Uruzgan, ktorá sa nachádza 400 kilometrov juhozápadne od metropoly Afganistanu Kábulu.

Hĺbenie studne
v jednej z osád

Druhý raz sa narodil

Realizovali mnoho projektov, ale aj koordinovali rozdeľovanie humanitárnej pomoci pre miestne obyvateľstvo provincie. Kapitán Žilincár má počas svojej kariéry vojenského profesionála množstvo skúseností z pôsobenia nielen doma (okrem iného aj v žilinskom pluku špeciálneho určenia Jozefa Gabčíka, v poslednom období v trenčianskom veliteľstve pozemných síl), ale aj v zahraničí. Zúčastnil sa v operácii NATO v Kosove, aj Iracká sloboda v Iraku.

Jazykový rýchlokurz

Afganistan však aj tak podľa neho znamená novú, v mnohom nezameniteľnú profesionálnu i ľudskú skúsenosť. „Prvou bolo čo najrýchlejšie začlenenie do medziná-

rodného pracovného kolektívu. Okrem Holanďanov v ňom boli predovšetkým austrálski vojaci a príslušníci domácej afganskej armády (ANA). Austrálčania zhruba prvý týždeň tolerovali, že angličtina nie je môj rodný jazyk a trochu znížili kadenciu svojho slangu. Pýtal som sa, čomu som nerozumel. Neskôr mi povedali, že ten prvý týždeň to so mnou bolo hrozné. Na druhej strane nastalo aj obojstranné ofukávanie odborných a profesných kvalít. Keďže som mal za sebou dobré základy zo žilinského pluku, uspel som v ňom. Ale naozaj ma medzi seba zobrali až po prvých spoločných patrolách. To sme pôsobili z malých patrolovacích základní Kuduz a Mashal,“ spomína Milan.

Keďže príslušníci tej časti provinčného rekonštrukčného tímu, kde bol zaradený aj kapitán Žilincár, plnili úlohy v teréne, naplno si užili aj extrémny afganský poča-

sia. Jeden deň mráz v kopcoch, druhý deň teploty vyše 15 stupňov a potom zasa prudké dažde, či krúpy veľké ako hrach. Na jar sa už teploty pomaly šplhali cez deň až k tridsiatim stupňom v tieni. Celkovo je provincia Uruzgan veľmi hornatá (pohoria predstavujú až 72 percent jej rozlohy). Nie je veľmi zaľudnená. Veď na ploche 12 640 kilometrov štvorcových (štvrtina Slovenska) žije len niečo viac ako 320-tisíc obyvateľov.

Šťastné zlyhanie

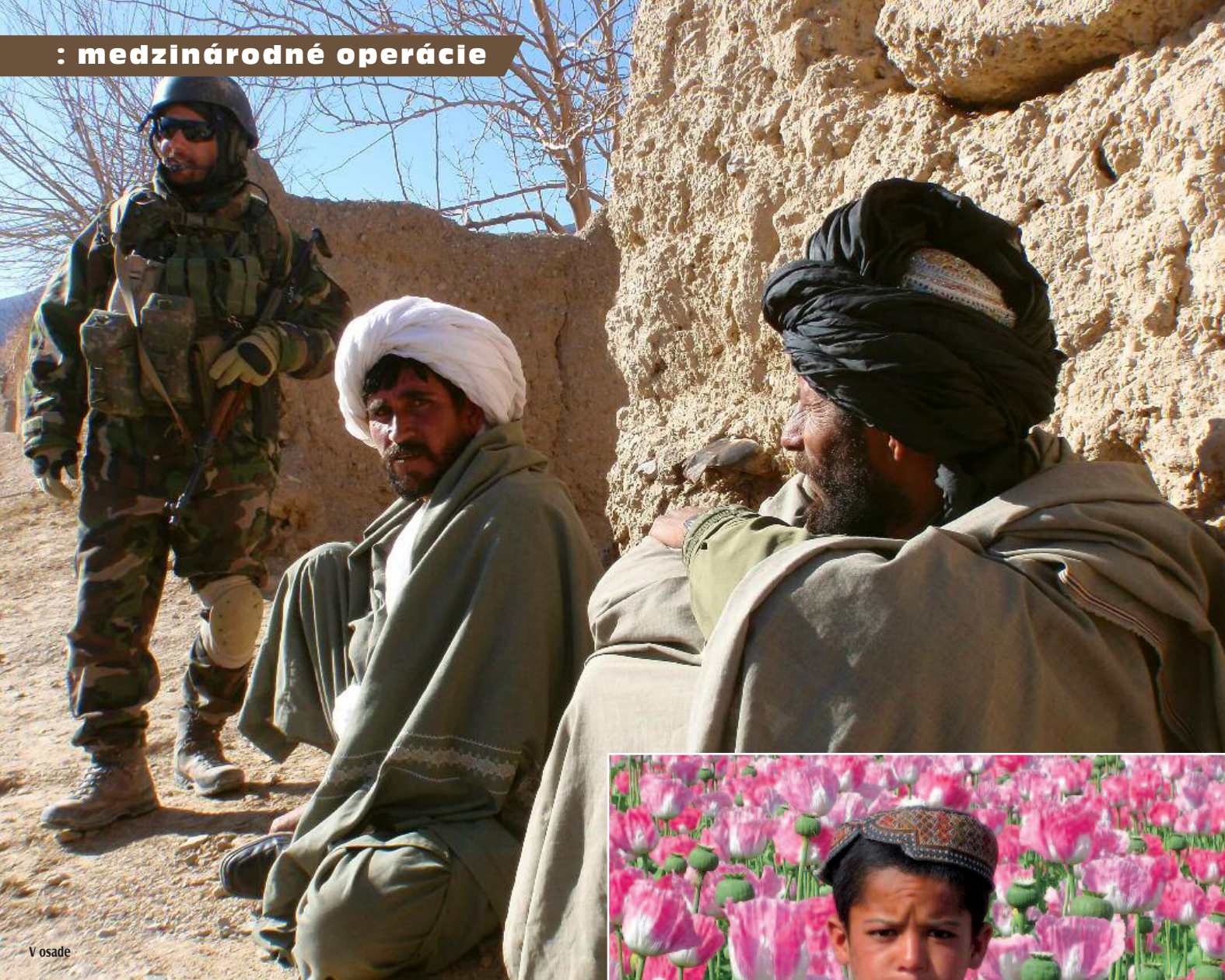
Zažil aj mnohé nebezpečné situácie. Na jednu z nich si takto spomína: „Vracali sme sa z patroly a prechádzali sme cez jednu dedinu. Normálne v nej žije minimálne 700 ľudí. No nikoho sme prakticky nevideli. Ani domáce zvieratá. Hneď nám to bolo podozrivé. Rýchlo k nám prišiel len miestny malik (starosta) a vysypal zo seba, aby sme nešli touto cestou. Celá naša skupina zaujala bezpečnostný periméter a rozhodli sme sa zmeniť trasu presunu. Ubehli najviac dve-tri minúty od nášho odchodu, keď priamo v tom priestore, kde sme predtým stáli, nastal veľký výbuch (neskôr sme získali indicie, že tomu, kto nás chcel vyhodíť do vzduchu, na naše šťastie zlyhalo odpaľovacie zariadenie). Takto som sa vlastne po druhý raz narodil. Na mieste totiž zostal dva metre široký a meter hlboký kráter a okolie do vzdialenosti niekoľkých desiatok metrov bolo doslova preorané obsahom podomácky vyrobeného nástražného výbušného systému. Jeho náplň tvorili predovšetkým guľičky z ložísk a kúsky kovu. Zistili sme aj to, prečo sme si ho nevšimli. Nebolo totiž ukryté v zemi, ale v kríkoch, zhruba na úrovni našich kolien. Hneď sme sa vrátili a zaistili tri podozrivé osoby. Jedna z nich bola podľa testu pozitívna na prítomnosť zvyškov TNT na rukách po manipulácii s výbušninou,“ spomína Milan na svoj hádam najviac adrenalinový zážitok z Afganistanu.

Počas svojich patrol veľakrát mali podozrenie, že sú sledovaní. Miestni si dávali navzájom signály o ich pohybe v teréne. Raz čakali na brehu rieky v kríkoch a vyberali si vhodný terč, inokedy sa snažili nastražiť pascu v úzkych skalnatých roklinách, ktorými prechádzali. Aj ten spomínaný prepád, keď zlyhalo nástražné výbušné zariadenie, mal svoje pokračovanie. Patrola, v ktorej bol aj Milan, dostala informáciu, že sa na nich chystá ďalšia pasca. Preto znova zmenili svoju trasu. Prešli však necelých päťsto metrov a za najbližším kopcom sa stali terčom ostreľovača. Našťastie sa už stmievalo a bol dosť ďaleko, takže nikoho z patroly netrafil. Pri svojich putovaniach museli počítať aj s tým, že spoza niektorej koaly (miestneho ohradeného domu) niekto vystrelí zopár nábojov a rýchlo zmizne. Šťastie je, že talibanci používajú často nekvalitnú a nespoľahlivú muníciu, rakety, zlyhávajú im časovače. Napriek tomu nesmú na patrolách poľaviť v ostražitosti.

Majú to ťažké

Napriek všetkému sa však Milan na miestnych nehnevá. „Majú to ťažké. Sú vlastne medzi dvoma mlynskými kameňmi. Na jednej strane čítia, že vďaka projektom sa im postupne zlepšujú životné podmienky. Veď sa postavilo mnoho školských budov s kompletným vybavením, zrekonštruovali

Kapitán Žilincár s holandským kolegom a psom, ktorý našiel mnoho min

V osade

sa cesty, mosty, vyhlbilo sa množstvo studní, dostali poľnohospodárske náradie, osivá, elektrocentrály, nakúpili sa šijacie stroje. Aj preto sa nás usilujú mnohí varovať pred pascami, ktoré na nás talibanci nachystali. Na druhej strane majú ešte veľký strach z Talibanu. Dobré si pamätajú, že vládli tvrdou rukou, potláčali každý odpor. V mnohých osadách chýba v jednotlivých rodinách mnoho členov, ktorých Taliban zavraždil. Aj dnes patria medzi hlavné ciele jeho útokov predovšetkým projekty, ktorými sa snažíme zlepšiť život miestnych ľudí. Útočia na školy (lebo vzdelaní ľudia sa už nedajú tak vydierať, zastráňovať a zneužívať), cesty a elektrocentrály (lebo pomáhajú znižovať izolovanosť horských osád a ukazujú, že sa dá žiť aj inak). Zneužívajú náboženské a vlastenecké čítanie mladých, nevzdelaných chlapcov. Dajú im na naše pomery smiešnu sumu peňazí. Povedia im, že to musia urobiť pre svoju krajinu a islam, ktoré sú pôsobením medzinárodných síl ISAF v Afganistane ohrozené. A chlapci vykopú na určenom mieste, na komunikácii, kadiaľ sa zvyčajne presúvame, jamu a do nej vložia nástražný výbušný systém, ktorí im talibanci dali. Potom čakajú, kým sa tadiaľ presúva hliadka a odpália ho. Veľmi na výber nemajú, lebo im povedia, že ak to neurobia, následky poniesie celá rodina..." približuje kapitán Žilincár zložitú mozaiku bezpečnostnej situácie v krajine.

Na konci svojho polročného pôsobenia v Afganistane zažil vo februári a marci naozaj krušné obdobie. Veď počas posledných siedmich patrol ich na každej trase čakal „darček“ v podobe nástražného výbušného systému, boli ostreľovaní protivníkom a dokonca zažili dva útoky raketami na patrolovaciu základňu. Na patrolách majú na sebe potrebný výstroj aj výzbroj, v pleciaku minimálne trištyri litre vody, asi 500 nábojov, vysielaciu, náhradné oblečenie a ďalší materiál. Zhrnuté a spočítané – ďalších vyše 30 kilogramov nákladu, s ktorým treba zdoláť určené trasy často vo vysokohorských podmienkach a nadmorských výškach našich Vysokých Tatier.

Výsledky PRT

Za posledné dva roky sa provinčné rekonštrukčné tímy (PRT) v provincii Uruzgan podieľali na výstavbe 59 škôl, 8 zdravotných stredísk a asistovali pri odbornej príprave pomocného zdravotníckeho personálu. K výstavbe škôl patrí aj ich vybavenie a zariadenie vrátane školských pomôcok pre deti. Vyše 20-tisíc farmárskych rodín dostalo osivá, hnojivo, poľnohospodárske stroje a náradie. Medzi roľníkov sa distribuuje šafran, ktorý je nenáročný na zavlažovanie, ako alternatíva k doposiaľ veľmi rozšírenému a výnosnému pestovaniu maku.

V spolupráci s GTZ (nemeckou mimovládnu organizáciou) sa PRT zúčastňujú na výstavbe cesty medzi hlavným mestom provincie Uruzgan Tarin Kowtom a mestom Chora (tretie najväčšie mesto v provincii) a rekonštrukcii prístavce plochy a výstavbe letiskového terminálu v Tarin Kowte. Medzi veľmi rozšírené aktivity provinčných rekonštrukčných tímov patria QIM (quick impact projects) projekty s rýchlou účinnosťou. Najmä spevňovanie poľných ciest (v provincii nie sú žiadne asfaltové cesty), výstavba mostov, hrádzí, budovanie a čistenie zavlažovacích kanálov.

/ text a foto Pavol VITKO

V goretexe lepšie aj pohodlnejšie

Nepremokavý odev, ktorý bol doteraz používaný v OS SR (odevný systém 2006), už v dostatočnej miere nezabezpečoval požiadavky na ochranu vojaka. Nový má lepšie maskovacie vlastnosti, dizajn, ako aj lepší komfort nosenia a spoľahlivejšiu ochranu pred klimatickými vplyvmi.

Vykročenie s dobou

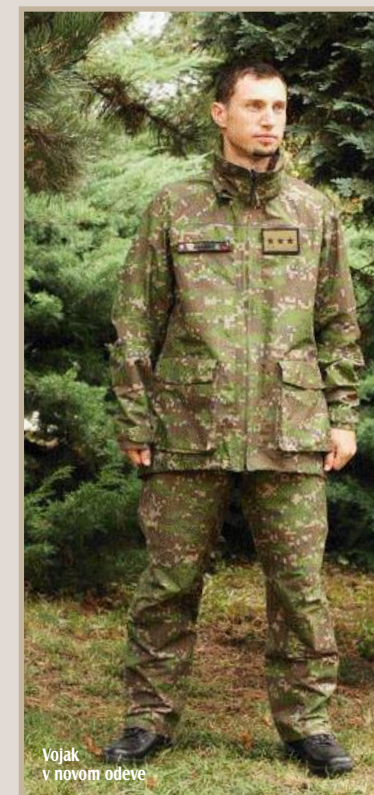
Digitalizovaná kamufláž má dve základné potlače – les a púšť. „Prvého modelu bolo dodaných 3 111 súprav (bunda a nohavice). V potlačí púšť je to 830 súprav,“ povedal nám manažér projektu zvýšenia kvality výstroja Ivan Greguš z odboru vyzbrojovania sekcie obranného plánovania a manažmentu zdrojov MO SR. Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík na svojej Vojenskej rade v polovici apríla rozhodol, že z centrálnych skladov v Poprade a Nemšovej budú goretexové súpravy vydané do používania v najbližšom období.

Vojskové skúšky vlni v jeseni vykonali príslušníci mechanizovaných a špeciálnych jednotiek. Do úvahy sa brali aj skúsenosti armád NATO. Inovovaný nepremokavý odev je plne kompatibilný s inovovanou poľnou rovnosťou 2007, s doplnkami balistickej ochrany a nosným modulárnym systémom vojaka. „Po dlhšom čase ideme v uvedenej oblasti výstroja vojakov skutočne s dobou a držíme krok s vyspelými armádami NATO,“ zhodnotil plk. gšt. Kamil Jurkovič, náčelník odboru logistiky štábu pre podporu operácií Generálneho štábu OS SR, ktorého oddelenie zastrešovalo vojskové skúšky. Dodal, že vedenie ministerstva obrany v posledných rokoch prijalo skutočne zásadné opatrenia na zabezpečenie vojakov týmto a ďalším materiálom určeným na osobné používanie vojakov.

Vodovzdornosť, nepriepustnosť, trvanlivosť, dýchatelnosť, paropriepustnosť, znížená hlučnosť, ľahká manipulácia a nízka hmotnosť – to sú základné vlastnosti nepremokavého goretexového odevu, ktorý budú môcť používať aj vojaci Ozbrojených síl SR tak, ako avizoval minister obrany Jaroslav Baška.

Kvalita z Prešova

Výrobu goretexových súprav v rámci verejnej súťaže vyhrala spoločnosť Gemor fashion, s. r. o. z Prešova. „Naša spoločnosť získala po náročných testovaniach zlatý certifikát Gore – Tex v roku 2007, máme aj certifikát AQAP oprávňujúci vyrábať pre armády NATO a ročne produkujeme približne pol milióna výrobkov, z toho 100-tisíc goretexových“ uviedol riaditeľ spoločnosti Matúš Murajda. Konkretizoval, že už vyrobili napríklad 90-tisíc bivačovacích vakov a 15-tisíc kusov odevov pre nemecký Bundeswehr, 160-tisíc kusov odevov pre holandskú políciu či 50-tisíc kusov pre nemeckú poštu. Vyrábajú aj pre slovenských policajtov. „Sme veľmi radi, že po dodávkach pre iné ozbrojené sily krajín NATO sme začali spolupracovať aj s Ozbrojenými silami SR,“ povedal M. Murajda. Jeho spoločnosť predstavovala goretexové výrobky aj na veľtrhu IDEB. „Verím, že vojaci budú s novými odevnými súčiastkami, ktoré netrepezlivo očakávajú, naozaj spokojní. Na svoju prácu v zahraničných vojenských operáciách aj v mierových posádkach ich nielenže potrebujú, ale si ich aj zaslúžia,“ dodal veliteľ Pozemných síl OS SR generálmajor Jaroslav Vývelek.

Vojak v novom odevu

Dvakrát takmer popravený

/ Pavol VITKO

/ foto autor

„Nemci nás prepadli v noci a asi poltuctu z nás sa nepodarilo prežiť z obkľúčenia. Fašisti nás postavili do radu a nikdy nezabudnem na ten pocit, ako som sa pozeral do hlavných pušiek, ktoré ma mali o nejaký okamih zabiť,“ spomenie veterán partizánskych bojov na Slovensku Ján Rubaninský z Lubiny pri Novom Meste nad Váhom.

Už 90-ročný muž hovorí, že najskôr pre partizánov robil spojku. Ako mladý dedinský gazda vozil pre nich na koňoch do lesov potrebný proviant a tiež pre nich nakupoval napríklad čizmy a iný tovar. „Keď sa situácia v jeseni 1944 začala zhoršovať, stiahol som sa k nim do hôr pod Javorinou aj ja. Na kopanici Dúbrava nás Nemci prekvapili v spánku. Niektorí stihli ujsť, ale nás s kamarátmi zajali. Tesne pred výstrelom popravnej čaty sa však z dosť veľkej diaľky ozval hlas ich veliteľa, aby nestrieľali,“ hovorí Ján Rubaninský. Ten veliteľ bol sudetský Nemec, vedel dobre po česky a asi mal v sebe trochu súcitu. Pravda, zajatých partizánov čakal výsluch a bitky v Novom Meste nad Váhom. Následne deportácia do koncentračného poľného tábora 17A v lesoch medzi Viedňou a Bratislavou. „Bolo nás tam zo 250 a hotovili sme drevo. Obrovské kľady sme na kopy znášali ručne a ľudia mreli od hladu a vyčerpania.“ Z mocného vysokého 90-kilového gazdu Rubaninského sa za pár mesiacov stala 45-kilogramová vážiaca kostra. To ho ešte čakal vyše mesiaca dlhý pochod smrti smerom na západ. „Celkom krátko pred koncom vojny nás zbadačených a polomŕtvych nechala nemecká stráž napospas osudu na akejsi samote na rakúsko-nemeckých hraniciach. Chvíľu nás strážili ešte maďarskí vojáci, ktorí s fašistami držali do poslednej chvíle. Napokon nás nechali tak aj oni. Naši, čo ešte žili, ležali na zemi, stonali, nariekali – a zomierali. S kamarátom Ľudvikom Kubrickým z neďalekého Kostolného sme sa pozviechali pozháňať dajaké jedlo. Na kraji dediny sme však stretli skupinu esesákov. Bodákmi a pažbami nás zrazili na zem, dokopali a chceli strieľať. Videli to však tamojšie ženy. Bolo ich zo desať. S krikom sa rozbehli k nám. Aj s odstupom času to považujem za neuveriteľné, ako sa tie Rakúšanky či Nemky postavili proti tým fašistickým hrdlorezom. Doslova nás chránili vlastnými telami. Potom nás ešte zo tri či štyri kilometre sprevádzali, kráčajúc okolo nás, aby nás, esesáci nemohli postrieľať ani z diaľky. Čakala nás ešte jedna strašná hladná noc. Na druhý deň ráno nás konečne z toho pekla vyslobodili Američania. Na tú prvú tabuľku ich čokolády nezabudnem do smrti... A o to viac ma mrzí, keď v súčasnosti vidím kadejakých neonacistov a darebáckych extrémistov, ako niektoré udalosti z druhej svetovej vojny začínajú zľahčovať alebo prekrúcať. No o to som radšej, že predstavitelia ministerstva obrany každoročne prichádzajú na naše povstalecké oslavy pri pamätníku na vrchu Roh a že aj teraz medzi nás do Nového Mesta nad Váhom prišiel minister obrany Jaroslav Baška.“

Ján Rubaninský sa v Lubine teší veľkej úcte, pričom tu bol dlhé roky aj predsedom úspešného roľníckeho družstva

Úcta odbojárom

Minister obrany Jaroslav Baška sa 9. apríla zúčastnil na oslavách 65. výročia oslobodenia podjavorinského a podbradlianskeho kraja v Novom Meste nad Váhom. V Mestskom kultúrnom stredisku ho privítal predseda oblastného výboru Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Ján Hulínka a primátor Jozef Trstený. Prítomní boli ďalší hostia a študenti miestnych škôl.

J. Baška vyznamenal priamych účastníkov oslobodzovacích bojov Pamätnou medailou ministra obrany k 65. výročiu oslobodenia a víťazstva nad fašizmom.

„Podjavorinský a Podbradlianský kraj a veniec hôr, ktorý ich lemuje, bol útočiskom mnohých bojovníkov za slobodu, ktorí sa nebáli postaviť nemeckým okupantom a ich domácim prisluhovačom na odpor,“ povedal minister Baška. Okolie Bielych Karpát sa tak stalo dôležitým povstaleckým centrom. „Aj dnes si s úctou spomíname na hrdinských bojovníkov proti fašizmu, na kapitána Miloša Uhera a hrdinských spolubojovníkov z partizánskeho oddielu Hurban 2. československej partizánskej brigády, ktorí boli 27. februára 1945 v Cetune napadnutí oddielom nemeckého Abwerhu a Hlinkovej gardy. V tomto ťažkom boji padol Miloš Uher a ďalší partizáni.“

J. Baška si s úctou spomenul aj na 27 partizánov a antifašistov, ktorých Nemci popravili na miestnom židovskom cintoríne, ako aj na 1 450 židovských spoluobčanov z Nového Mesta nad Váhom, ktorí boli odvlečení do koncentračných táborov a väčšina v nich zahynula.

Minister obrany sa pri príležitosti 65. výročia víťazstva nad nacizmom a fašizmom osobne stretol a vyznamenal účastníkov odboja vo všetkých regiónoch Slovenska.

Mohyla na vrchu Roh

TECHNIKA

N O V I N K Y

T R E N D Y

V Í Z I E

Viac Dingo 2 pre Nemecko

vajúcich 44 kusov bude vo verzii nerátorom. Na konci roka 2011 by Ne-
pojízdné opravárenskej dielne (GSI) mecko malo mať celkovo 240 vozidiel
s náradím, náhradnými dielmi a ge- Dingo 2. foto KMW

Krátko

Švédsko ponúkne Rumunsku 24 nových Sťahacích lietadiel Gripen za nižšiu cenu. Informácia bola zverejnená 16. apríla. Podľa Jerry Lindbergha, švédskeho vládneho splnomocnenca pre vývoz obranných systémov, krajina vie ponúknuť plne NATO interoperabilné stroje Gripen C/D vrátane výcviku, logistického zabezpečenia a 100 % ošetrov za miliardu eur. Kúpna cena môže byť rozložená na splátky na 15 rokov s nízkym úročením. Švédsko skupina Saab spolu s konzorciom Eurofighter po odporúčaní Bezpečnostnej rady Rumunska o nákupe starších amerických F-16 a neskôr F-35 vyjadřili hlasné „počudovanie“ a prekvapenie.

***

Po rokoch pretriasania rôznych stratégií reforiem Rusko vykročilo vpred do záverečnej fázy plánov modernizácie ozbrojených síl a vojenského priemyslu. Píše sa to v najnovšej analýze ruského trhu obranných

technológií od Forecast International. Dlhodobý plán financovania označovaný aj ako SAP 2007-2015 podľa analýzy bol obojstranným stimulom pre vojenskú modernizáciu a výkonnosť obranného priemyslu. Nové sebaavedomie sa odráža aj v najnovšej doktríne, ktorá hovorí o efektívnejších mobilných ozbrojených silách, ktorých počet by sa mal do konca roka 2012 znížiť na 200 000 príslušníkov.

***

Brazílske vzdušné sily 18. apríla oficiálne predstavili svoju prvú bojovú helikoptéru Mi-35, ktorá bude niečo miestne označenie AH-2 Sabre. Vrtuľník predstavili na leteckej základni v Porto Velho a bude slúžiť v 2. leteckej skupine. Príchod Mi-35 má pre Brazílcov viacero prínosov. Ide o prvý ruský vojenský stroj, ktorý krajina zakúpila a tiež o prvý bojový vrtuľník, ktorý brazílske vzdušné sily majú. Doteraz využívali na útočné operácie

iba stroje H-50 Squirrel, ktoré boli pôvodne civilnou konštrukciou upravenou na vojenské použitie. Nový AH-2 Sabre tak bude mať pre brazílskych pilotov veľa novinek (pancierovanie, 23 mm kanón, riadené rakety, výstražné infračervené systémy), ktoré doteraz mohli vidieť len zďaleka. Zostávajúci deväť vrtuľníkov Mi-35 by malo byť dodaných do konca roka 2011.

***

Švédsky Úrad pre obstarávanie vojenského obranného materiálu (FMV) po minuloročnom rozhodnutí sídlu v Štokholme, že verejná súťaž na dodávku obrnených kolesových vozidiel mala nedostatky, vypísal nové výberové konanie. Do súťaže sa s ponukou v marci opäť prihlásila aj fínska Patria, ktorá ponúka vozidlo AMV 8x8. Patria minulý rok vyhrala výberové konanie na 113 vozidiel, systémov a náhradných dielov v hodnotе 240 mil. eur. Nové výberové konanie na

dodávku vozidiel pre operačné požiadavky švédskych síl v roku 2014 začalo v decembri 2009 a malo by byť ukončené do leta tohto roka. V prípade svojho opätovného víťazstva ponúka Patria Švédsku aj 100 % ošetrov.

***

Súkúšky prototypu nového radaru typu SAESA od spoločnosti Selex Galileo Raven 1000P, ktorý by mal byť súčasťou lietadiel Saab Gripen NG (Next Generation) úspešne pokračujú. Podľa Selexu ide program podľa plánu a radar ukázal potenciál pracovných módov (vzduch-vzduch a vzduch-zem) aj efektívnosť integrácie so zbraňovými systémami, ktoré poskytnú „reálne schopnosti v krátkom čase“. Pozornosť sa výrazne venovala schopnostiam vzduch-zem, kde údajne Raven 1000P dosiahol na dlhú vzdialenosť vynikajúce rozlíšenie SAR zobrazenia v strednej i vysokej kvalite.

(rak)

Prostriedok Coral-CR

Jedným z nových prostriedkov, ktoré majú k dispozícii slovenské ozbrojené sily, je pokročilý ľahký prenosný termálny systém na zobrazovanie cieľov Coral-CR. Binokulárny prostriedok patrí do rodiny špičkových systémov Coral, ktoré sa využívajú po celom svete. Coral-CR slúži na pozorovanie a identifikáciu vybraného cieľa a určenie jeho polohy využitím poznania vlastnej pozície. Základom prostriedku izraelského výrobcu Elbit Systems je moderný 480x384 detektor, ktorý pracuje v pásme 3-5µm. Coral-CR využíva plynulý 1:5 optický zoom, ktorý dokáže napríklad

efektívne zistiť vozidlo na vzdialenosť 10 km a osobu na vzdialenosť päť kilometrov. Na zistenie a identifikáciu cieľov vo dne i v noci integruje systém laserový diaľkometer, digitálny magnetický kompas, GPS Trimble a interný displej. Činnosť sa odohráva v reálnom čase a obraz a poloha cieľa sa dajú uložiť v pamäti prístroja. Prístroj je pri práci tichý. Jeho binokulár sa dá nastaviť podľa zraku používateľa. Aj s batériami váži 3 600 g. Doplnkovým príslušenstvom je statív-trojnožka.

foto rak

/ text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Slovensko je suchozemská krajina, nemáme žiadne morské pobrežie. Naša vlasť nepozná postoj ozbrojených síl každého štátu, ktorý musí rátať s možným ohrozením svojho územia z mora. Dnes čitateľov časopisu Obrana zoznámime s jedným z najmodernejších raketových systémov pobrežnej obrany na svete.

Raketový systém pobrežnej obrany K300P Bastion-P

18

Po hladine mora môžu priplávať potenciálne ohrozenia, či už je to nosisť raketových riadených striel alebo výsadkové plavidlo s bojovou technikou a príslušníkmi výsadku. Obrana pobrežia a prihraničnej ekonomickej zóny nie je veru jednoduchou záležitosťou. Dnes, v čase moderných raketových a elektronických technológií, sa aj na mori prestávajú vzdialenosti merať v kilometroch alebo najviac ak desiatkach kilometrov. V súčasnosti už nejde len o desiatky, ale veľmi často o viac stoviek kilometrov. To znamená, že výstražný a informačný systém musí sledovať podstatne väčšie vzdialenosti, a taktické efekty systému – ktorými sú v súčasnosti najčastejšie výkonné riadené strely poháňané raketovým alebo prúdovým motorom – musia disponovať podstatne väčším dosahom a takýmito požiadavkám prispôsobenou letovou rýchlosťou alebo letovým profilom. Takéto prísne podmienky diktujú tie faktory, ktoré najviac ovplyvňujú dianie na bojisku. A to sú dnes informácia a čas.

Najnovší systém

Historicky je jedným z najväčších a najkúsenejších výrobcov raketových systémov pobrežnej obrany bývalý Sovietsky zväz a dnes jeho následnícke štáty. Medzi tie firmy obranného priemyslu, ktoré aj naďalej venujú zvýšené úsilie tomuto segmentu, patrí vedecko-výrobné združenie NPO Mašinostrojenja so sídlom v Moskve. Spomínaná spoločnosť je integrátorom celého programu, ktorá v spolupráci so svojimi ruskými a bieloruskými partnermi začala sériovú výrobu pobrežného protilodného raketového systému K300P Bastion-P a jeho dodávky prvým zákazníkom v roku 2008. Keďže samotné združenie NPO Mašinostrojenja nedisponuje licenciou na priamy predaj obranného materiálu a technológií, celý kontrakt realizuje štátna obchodná spoločnosť Rosoboronoexport, ktorá v súčasnosti predstavuje prakticky jediného povereného ruského kontraktora so zbraňami.

Prvým zákazníkom, ktorý zaradil do svojej výzbroje protilodný raketový systém pobrežnej obrany K300P Bastion-P, je Vietnam. Podľa informácií v ruských médiách si velenie vietnamského vojenského námorníctva objednalo najmenej jeden systém ešte v roku 2005. Ďalším zákazníkom je samotná Ruská federácia. Medzi potenciálnych záujemcov o zaobstaranie tohto moderného a efektívneho systému môžeme zaradiť Spojené Arabské Emiráty, Saudskú Arábiu a Sýriu. Vysokopostavené vojenské delegácie zo všetkých týchto krajín už navštívili prevádzky vedecko-výrobného združenia NPO Mašinostrojenja. Spomínané združenie deklaruje ako hlavnú oblasť svojich komerčných záujmov Blízky a Ďaleký Východ, Južnú a Juhovýchodnú Áziu, Južnú Ameriku a Európu.

Samohybný protilodný raketový systém pobrežnej obrany PBRK (Podvižnij beregovoj raketnij kompleks) K300P Bastion-P je vyzbrojený unifikovanou nadzvukovou riadenou strelou K310 Jachont poháňanou raketonáporovou pohonnou jednotkou, a s koncovým samonavedením. Určením systému je boj s hladinovými cieľmi rozličných tried od skupín útočných plavidiel, konvojov, výsadkových formácií a taktiež so samostatnými hladinovými cieľmi a stacionárnymi pozemnými cieľmi. Základná kompozícia systému zahŕňa riadené strely K310 Jachont umiestnené v hermetizovaných prepravno-štartovacích kontajneroch TPS (Transportno-puskovoj stakan), samohybných odpaľovacích zariadení SPU (Samochodnaja puskovaja ustanovka), vozidlo riadenia bojovej činnosti MBU (Mašina bojevovo upravlenija), aparátúru informačného a technického prepojenia slúžiaca na prepojenie bojových prostriedkov systému s nadriadenými riadiacimi a veliteľskými úrovňami zákazníka, vozidlo zabezpečenia bojovej pohotovosti MOBD (Mašina obespečenia bojevovo dežurstva), transportné a prebije vozidlá TZM (Transportno-zarjažuščaja mašina), súpravu prostriedkov technickej obsluhy KSTO (Kompleks sredstv techničeskovo obsluživania) a súpravu školiacich a výcvikových prostriedkov UTS (Učebno-trenirovočnie sredstva).

Vedecko-výrobné združenie NPO Mašinostrojenja v programe pôsobí ako systémový integrátor, vývojová organizácia riadenej strely a taktiež všetkých systémových funkčných algoritmov. Riadené strely K310 Jachont sériovo vyrába akciová spoločnosť otvoreného typu výrobné združenie PO Strela so sídlom v ruskom Orenburgu. Bieloruská spo-

ločnosť s ručením obmedzeným OOO Technosojuzprojekt v spolupráci so systémovým integrátorom vyvinula a sériovo vyrába samohybné odpaľovacie zariadenia SPU a transportné a prebije vozidlá TZM.

Pružná zostava

Základnú organizačnú zostavu raketového systému pobrežnej obrany K300P Bastion-P tvorí 16 nadzvukových raketonáporových riadených striel označených K310 (počet riadených striel sa mení podľa požiadavky konkrétneho zákazníka), štyri samohybné odpaľovacie zariadenia SPU označené K340P, štyri transportné a prebije vozidlá TZM označené K342P (ich počet v zostave systému je variabilný podľa požiadaviek konkrétneho zákazníka), jeden modul hlavného veliteľského stanovišťa, jedno alebo dve vozidlá riadenia bojovej činnosti MBU označené K380P (počet ovplyvňujú operačné požiadavky konkrétneho zákazníka), jedna súprava prostriedkov technickej obsluhy KSTO a jedna súprava školiacich a výcvikových prostriedkov UTS.

Systémový integrátor opčne ponúka zákazníkom samohybný radar Monolit-B, ktorého úlohou je zachytenie a určenie námorných cieľov a/alebo vrtníkových radarový systém zachytenia a určenia námorných cieľov TK130E, ktorý je tvorený vrtníkom Ka-31 prepravujúcim radar Oko pracujúci v decimetromovom pásme vln.

Modul hlavného veliteľského stanovišťa s dvojicou automatizovaných pracovísk a aparátúrou dátového prenosu sa umiestňuje na hlavné námorné veliteľstvo zákazníka. S modulom je prostredníctvom káblového spojenia s dĺžkou do 5 km prepojená súprava rádiostanice. Takéto riešenie umožňuje riadiť vozidlo alebo vozidlá riadenia bojovej činnosti MBU do vzdialenosti až 350 km. Jedno vozidlo riadenia bojovej činnosti MBU priamo riadi štyri samohybné odpaľovacie zariadenia na vzdialenosť do 25 km. Vzdialenosť medzi jednotlivými samohybnými odpaľovacími zariadeniami je maximálne 15 km. Systémový integrátor deklaruje taktiež schopnosť autonómnej bojovej činnosti samohybného odpaľovacieho zariadenia SPU. V takomto prípade posádka vozidla získava informácie o cieľoch zo zdrojov zákazníka prostredníctvom veliteľstva vojenského námorníctva – na vzdialenostiach do 40 km s pomocou UHF rádiového spojenia alebo prostredníctvom prostriedkov družicovej komunikácie.

Čas na rozvinutie bojových prostriedkov systému z pochodového do palebného postavenia nepresiahne 5 minút. Jedna palebná batéria systému disponuje ôsmimi protilodnými raketonáporovými riadenými strelami K310 Jachont pripravenými na okamžité použitie. Celkový dosah systému daný maximálnym diaľkovým dosahom riadenej strely je do 300 km. Treba vyzdvihnúť mimoriadny parameter systému K300P Bastion-P, ktorým je schopnosť viesť strelbu z pozícií vzdialených až do 200 km od čiar pobrežia. Systém môže realizovať autonómne hľadkovanie v režime bojovej pohotovosti s neperušovaním činnosti technických prostriedkov v rozsahu 3 – 5 dní (tento čas sa odvíja od zásob paliva).

Komponenty systému

Nadzvuková protilodná raketonáporová riadená strela K310 Jachont je prepravovaná a štartuje z hermeticky uzavretého prepravno-štartovacieho kontajnera TPS. Vnútri kontajnera TPS má riadená strela nosné aj riadiace plochy zložené

Protilodná raketonáporová riadená strela K310 Jachont so štartovacím stupňom, rozvírenými nosnými a riadiacimi plochami a odkrytým vstupom vzduchu pre pohonnú jednotku

okolo trupu. Štvorica trapézových krídel a štvorica trapézových riadiacich plôch sa roztvára prakticky okamžite po opustení kontajnera. Dĺžka prepravno-štartovacieho kontajnera TPS dosahuje 8900 mm, priemer kontajnera je 710 mm a celková hmotnosť kontajnera s TPS s kompletnou riadenou strelou dosahuje 3900 kg. V systéme K300P Bastion-P riadená strela K310 Jachont štartuje vertikálne horúcim spôsobom. Celý blok štartovacieho a urýchľovacieho stupňa SRS (Startovo-razgonnaja stupeň) je vsunutý do spaľovacej komory a kanálu prívodu vzduchu. Na konci bloku je uchytený modul s raketovými motormi malého ťahu a plynodynamickými kormidlami. Tento modul má rovnaký kaliber ako sekcia pohonnej jednotky a svojou dĺžkou predžuje celkovú dĺžku riadenej strely. Nos riadenej strely zakrýva špeciálny valcový kryt s malými raketovými motormi, ktoré slúžia na natočenie riadenej strely po opustení kontajnera TPS do smeru cieľa. Dĺžka riadenej strely v okamihu štartu s nosovým krytom a s modulom plynodynamických kormidiel dosahuje približne 8600 mm a deklarovaná štartovacia hmotnosť je 3000 kg. Maximálny priemer tela riadenej strely je 670 mm. Po vykonaní manévru natočenia riadenej strely do smeru cieľa sa nosový kryt odstreluje a odkrýva sa vstup do kanálu vzduchu k pohonnej jednotke. V tejto etape ešte stále pracuje štartovací a urýchľovací stupeň SRS spaľujúci tuhú pohonnú hmotu, ktorý s pomocou plynodynamických kormidiel, ktorých riadenie je prepojené s aerodynamickými riadiacimi plochami, stabilizuje počiatočnú fázu letu. Po dosiahnutí potrebnej rýchlosti a spálení náplne je celý stupeň SRS spolu s modulom s plynodynamickými kormidlami odstrelený. Uvoľní sa kanál prívodu vzduchu a spaľovacej komory raketonáporovej pohonnej jednotky, ktorá je v tomto okamihu aktivovaná. Hlavná pohonná jednotka, umiestnená v chvostovej časti riadenej strely za riadiacimi plochami, spaľuje letecký petrolej T-6 a atmosférický kyslík. Samotná letová časť riadenej strely K310 Jachont má dĺžku približne 8100 mm, rozpätie krídel je približne 1250 mm a rozpätie riadiacich plôch dosahuje približne 960 mm. Hmotnosť bojovej časti je 200 kg.

Riadená strela disponuje dvomi základnými letovými režimami – nízkou letovou trajektóriou s maximálnym dosahom 120 km alebo kombinovanou letovou trajektóriou s maximálnym dosahom do 300 km. V prípade letu s kombinovanou trajektóriou maximálna letová hladina riadenej strely v etape cestovnej fázy dosahuje 14 000 m. Letová hladina riadenej strely letiacej v nízkej letovej trajektórii alebo v konečnej fáze kombinovanej trajektórie je 10 – 15 m. Maximálna rýchlosť riadenej strely počas cestovnej fázy letu kombinovanou trajektóriou je 750 m/s a maximálna rýchlosť počas letu nízkou letovou trajektóriou, alebo v konečnej fáze kombinovanej trajektórie je 680 m/s. Počas cestovnej fázy letu je riadená strela K310 Jachont navádzaná pomocou palubného inerciálneho a navigačného systému BINS (Bortovaja inercialno-navigacionnaja sistema). V konečnej fáze je riadená strela na svoj cieľ navádzaná pomocou monoimpulzovej aktívno-pasívnej rádiolokálnej samonavádzacej hlavice. S maximálnym diaľkovým dosahom v aktívnom pracovnom móde najmenej 50 km. Rozsah uhlov vyhľadávania cieľa samonavádzacou hlavou v horizontálnej rovine dosahuje $\pm 45^\circ$.

BOJOVÁ SEKCIA

Samohybné odpaľovacie zariadenie K340P SPU je postavené na špeciálnom ťažkom štvornápravovom automobilovom podvozku MZKT-7930 Astrolog. Maximálna rýchlosť vozidla je 70 km/h a jeho dojazd je 1000 km. Samohybné odpaľovacie zariadenie prepravuje dva kontajnery TPS s riadenými strelami uchytené na rámovej konštrukcii s mechanizmom sklopenia a spúšťania. Celá bojová sekcia je prekrytá. Na palebnej pozícii sa dva horné diely prekrytu otvoria smerom na boky, rám s dvojicou kontajnerov a s malým pohyblivým dielom dna sa vyklopia do zvislej polohy. Nasleduje spustenie kontajnerov dnom na terén a taktiež spustenie dvojice hydraulických opôr, ktoré sú umiestnené medzi treťou a štvrtou nápravou podvozka. Rozvinutie vozidla z pochodovej do palebnej polohy netrvá dlhšie ako 5 minút. Riadené strely štartujú z kontajnerov kolmo horúcim spôsobom. Minimálny interval medzi štartmi je 2,5 sekundy. Úplná hmotnosť samohybného odpaľovacieho zariadenia K340P SPU s dvojicou prepravno-štartovacích kontajnerov TPS s protilodnými riadenými strelami K310 Jachont, s palivom, prevádzkovými kvapalinami a mazadlami a trojčlenou posádkou dosahuje 41 t. Všetci členovia posádky – veliteľ, operátor štartu a vodič – sedia v jednom rade v klimatizovanej kabíne.

Aj základom transportného a prebije vozidla K342P TZM je podvozková skupina MZKT-7930 Astrolog. Tento štvornápravový ťažký automobil s dvojčlenou posádkou prepravuje dva prepravno-štartovacie kontajnery s riadenými strelami K310 Jachont. Vozidlo dosahuje maximálnu rýchlosť 70 km/h. Pre manipuláciu s kontajnermi TPS s riadenými strelami počas procesu nabíjania alebo vybíjania je vozidlo K342P vybavené žeríavom s maximálnou nosnosťou 5,9 t. Hmotnosť transportného a prebije vozidla K342P TZM s dvojicou prepravno-štartovacích kontajnerov TPS s protilodnými riadenými strelami K310 Jachont, s palivom, prevádzkovými kvapalinami a mazadlami a dvojčlenou posádkou dosahuje 41 t.

Vozidlo riadenia bojovej činnosti K380P MBU predstavuje aparátúry kontajner ISO-1C na podvozku trojnápravového automobilu MZKT-65273. Úplná hmotnosť vozidla s palivom, prevádzkovými kvapalinami a mazadlami a štvorčlenou posádkou dosahuje najviac 25 t. Maximálna rýchlosť jazdy je 75 km/h. Čas rozvinutia je 3 – 4 minúty.

Na fotografiách je samohybné odpaľovacie zariadenie K340P (ak nie je uvedené inak).

/ text a foto Miroslav GYÜRÖSI

Pre príslušníkov dopravného krídla na 90. leteckej základni Bukurešť-Otopeni bol pondelok 12. apríla 2010 slávnostným dňom. Na vzletovej a pristávacej dráhe predpoludním pristála dvojica úplne nových stredných taktických dopravných lietadiel Alenia Aeronautica C-27J Spartan vo farbách rumunských vzdušných síl.

Rumunsko má prvé dva Spartany

Dlho očakávaný proces nahradenia dosluhujúcich stredných dopravných lietadiel An-26 v Rumunsku tak začal naberať veľmi konkrétnu a konečne aj hmatateľnú podobu. Podobne ako vo väčšine bývalých krajín Varšavskej zmluvy, spoľahlivé, ale nezadržateľne dosluhujúce „Anče“ už nevyhovujú v plnom rozsahu aktuálnym požiadavkám velení ozbrojených síl jednotlivých krajín. Priority sa menia, vzrastá počet misií, a tým aj požiadavky na množstvo a intenzitu letov i množstvo prepravených ľudí a materiálu. Operačné prostredie nie je v žiadnom prípade vždy naklonené bezpečnému letaniu, či už ide o geografické a klimatické podmienky, alebo o všeobecný vojensko-politický stav v priestoroch nasadenia. Potreba stredných taktických dopravných lietadiel vyhovujúcich zmeneným a poznateľne komplikovanejším podmienkam visí ako Damoklov meč nad vojenským (a pravdu povediac aj nad politickým) velením prakticky všetkých nových (a veľmi často aj pôvodných) členov Aliancie. Niektorí, ako napríklad Poľsko alebo Bulharsko, už tento problém vyriešili, buď v celom rozsahu, alebo aspoň čiastočne. Niektoré krajiny sa nachádzajú v procese riešenia tohto problému. A ďalšie, medzi ktoré, žiaľ, patrí aj Slovensko, na vyriešenie tohto problému ešte len čakajú. Mimochodom, v našej krajine v súťaži zvíťazil práve stroj Alenia Aeronautica C-27J Spartan.

Obchodné úspechy

Prvým zákazníkom pre transportné lietadlá C-27J boli domáce talianske vojenské vzdušné sily, ktoré objednali a dostali celkovo 12 lietadiel s kompletným vybavením, čo znamená, že lietadlá disponujú prehľadovými indikátormi, digitálnou mapou, sebaobraným systémom DASS a taktické možnosťou doplňovania paliva vo vzduchu. Ďalšími zákazníkmi sú Grécko (12 objednaných lietadiel, 3 opcia), Litva (3), Bulharsko (5), Rumunsko (7), Maroko (4) a Spojené štáty americké (78). Stredné transportné lietadlo C-27J Spartan zvíťazilo vo výberovom konaní Ministerstva obrany Slovenskej republiky na nové stredné transportné lietadlo v decembri 2008. Slovensko uvažuje o najviac 4 lietadlách tohto typu.

Prvé dve lietadlá Alenia Aeronautica C-27J Spartan pristáli na vzletovej a pristávacej ploche medzinárodného letiska Otopeni v Bukurešti v pondelok 12. apríla 2010. Vzletová a pristávacia dráha tohto medzinárodného letiska slúži aj 90. leteckej dopravnej základni (Baza 90 Transport Aerian) rumunských vzdušných síl FAR (Forțelor Aeriene Române). Táto dvojica lietadiel je prvou časťou zo siedmich strojov, ktoré pre svoje po-

treby o b j e d n a l o v e l e n i e Rumunských vzdušných síl. Kontrakt v celkovej hodnote 219 043 960 eur, podpísaný v decembri 2007, zahŕňa dodanie siedmich lietadiel, komplexného simulátora a základný (minimálny) balík logistickej podpory. Pri prelete z Talianska do Rumunska pilotovala lietadlo C-27J s evidenčným číselným označením rumunských vzduš-

ných síl 2701 (sériové číslo C.S.X62256) posádka v zložení riaditeľ letovej prevádzky spoločnosti Alenia Aeronautica pilot Marco Venanzetti a veliteľ dopravného krídla 90. leteckej základne FAR kapitán-veliteľ Ion Staiulescu; druhý stroj s evidenčným číselným označením 2702 (sériové číslo C.S.X62257) pri tomto prelete pilotovala posádka v zložení hlavný skúšobný pilot spoločnosti Alenia Aeronautica Enrico Scarabotto a pilot FAR kapitán-veliteľ Emil Tecuceanu. Podľa slov veliteľa rumunských vzdušných síl generálmajora Ion-Aurela Staicu, ktoré vyslovil počas slávnostného príhovoru na počesť priletu novej techniky, obidve lietadlá budú zanedlho ešte slávnostne pokrstené. Stroj s evidenčným číslom 2701 bude pomenovaný Vlaicu 100 na počesť 100. výročia prvého lietadla navrhnutého, postaveného a zalietnutého v Rumunsku, lietadlo s evidenčným číslom 2702 získa meno Coanda 100 na počesť 100. výročia prvého projektu prúdového lietadla na svete navrhnutého a postaveného rumunským konštruktérom.

Dvojmotorový nezmar

Základ konštrukcie lietadla C-27J Spartan predstavuje drak stroja Alenia G222, ktorý je vybavený novými turboturbovrtuľovými pohonnými jednotkami a najmodernejšími avionickými a palubnými systémami. Lietadlo disponuje technológiami identickými s ťažším transportným strojom C-130J. Stroj C-27J má únosnosť podlahy identickú so spomínanou väčšou konštrukciou, čo je v tejto hmot-

nostnej kategórii skutočne veľkou výhodou. Základnými úlohami pre stredné transportné lietadlo C-27J je preprava nákladov a osôb a ich vysadzovanie. Stroj je taktiež usporiadaný na zdravotné operácie a evakuáciu. Dvojmiestna pilotná kabína je vybavená najmodernejšími technológiami. Palubnej doske lietadla dominuje 5 displejov.

Konštrukčne je C-27J Spartan hornoplošníkom s klasickými chvostovými plochami, objemným trupom a nákladnou rampou v spodnej časti chvostu lietadla. Dĺžka stroja je 22,7 m, rozpätie krídla 28,7 m a výška na zemi 9,6 m. Hmotnosť prázdneho lietadla je 17 000 kg, hmotnosť nákladu je 11 500 kg, maximálna vzletová hmotnosť lietadla dosahuje 30 500 kg. Maximálna hmotnosť paliva je 12 320 kg. Lietadlo poháňa dvojica turboturbovrtuľových motorov Rolls-Royce AE2100-DA2 s výkonom po 3 460 kW. Každý z motorov otáča ťažnú šesťlistovú vrtuľu Dowty R-391 s priemerom 4,12 m. Maximálna cestovná rýchlosť lietadla je 556 km/h, prevádzková letová hladina je 9 144 m, dolet bez doplňovania paliva vo vzduchu je 1 946 km.

155 mm ShKH Zuzana 2

Vyvinuté v Martine, vyrobené v Detve

/ Peter TURZA

/ VHÚ-VHM Piešťany

/ foto Miroslav MIHÁLIK

Vývoj vyslobodzovacieho pásového vozidla začal koncom roka 1975 vo Výskumno-vývojovom ústave ZŤS Martin na základe takticko-technických požiadaviek MNO. Podľa nich sa pre vozidlo vybavené navigačnou, žeriavom a radlicou mala využiť v čo najväčšej miere materiál a agregátová základňa BVP-1. Do februára 1977 spracoval ústav predbežný projekt VPV, ktorý schválila v marci 1977 osobitná komisia MNO-TAS. Na základe jej pripomienok boli urobené čiastočné zmeny v projektovej dokumentácii a upravené takticko-technické požiadavky (TTP). Podľa nich bol v lete 1977 spracovaný konečný projekt. Koncom augusta 1977 bol schválený, rovnako aj stavba dvoch prototypov.

Úspešný pomocník

Prvý prototyp dokončený v auguste 1979 mal podľa dodatočných požiadaviek MNO vo výbave doplnené zväzacie a rezacie zariadenie a súpravu špeciálnych závesných a viazacích prostriedkov. Podnikové skúšky prebiehali od septembra 1979 do apríla 1980. Na základe ich výsledkov sa rekonštruoval výložník, točňa žeriavu, ťažné kladky navigačnej, hydraulický pohon ukladacieho bubna navigačnej a konečné prevody. Druhý prototyp prešiel rozšírenými podnikovými skúškami v septembri až októbri 1980. Potvrdili, že uvedenými rekonštrukčnými opatreniami sa dosiahli pozitívne výsledky.

Začiatkom januára 1981 bol druhý prototyp po bežnej oprave pristavený na kontrolné vojskové skúšky vo VÚ-010/02 Doksy. V priebehu skúšok odpracoval žeriav bez vážnejších porúch 120 hodín a navigačnou súpravou dovedna 40-krát pri vyslobodzovaní zapadnutej techniky. Okrem toho v rámci jazdných skúšok najazdil prototyp celkovo 50 km pri odťahovaní a vlečení pásovej a kolesovej techniky. Celý priebeh skúšok ukázal, že prototyp splnil všetky požiadavky – okrem prekročenej hmotnosti a nedodržanej hermetickosti. Po ich skončení vo Výskumno-vývojovom ústave ZŤS Martin urobili čiastočné technické úpravy na nadstavbe. V máji a začiatkom júna 1981 bol prototyp

Vyslobodzovacie pásové vozidlo (VPV) tvorí súčasť zbierkového fondu piešťanského Vojenského historického múzea. Vozidlo bolo vyrobené vo februári 1986 v ZŤS Detva. Koncom marca 1986 ho prevzal 11. motostrelecký pluk v Klatovech. V januári 1993 v rámci delenia bývalej čs. armády pripadlo vozidlo Armáde SR. Po revízii navigačného zariadenia a žeriavu bolo VPV vo Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši, ktorá ho v roku 2004 na základe Zmluvy o bezodplatnom prevode odovzdala VHÚ-VHM Piešťany.

odovzdaný na vojskové skúšky motostreleckému pluku Mariánske Lázně. Uskutočnili sa vo vojenských výcvikových priestoroch Doupov, Mimoň a na rieke Labe v priestore Nučnických. Prototyp 71-krát vyslobodil zapadnutú techniku, z 80 percent pomocou navigačnej na vzdialenosť 60 až 120 m. Pri odsunutí poškodeného objektu v teréne a po poľných cestách najazdil 100 km bez vážnejších technických porúch. Pozitívne bola hodnotená spoľahlivosť žeriavu, navigačnej a účinnosť zväzacieho a rezacieho zariadenia. Vozidlo úspešne zvládlo aj plavby. Prekonal Labe pri vlnách nižších ako 0,1 m a rýchlosti prúdu menšej ako 1,2 m.s⁻¹.

Z Detvy aj do Afriky

Za finálneho výrobcu bol určený ZŤS Detva. V rokoch 1985 až 1989 vyrobil pre potreby československej armády 120 kusov vrátane 10-kusovej overovacej série. Z tohto počtu bolo 116 kusov začlenených do výzbroje motostreleckých, mechanizovaných, tankových i ženijných jednotiek a útvarov, ako aj prapórov opráv techniky vševojskových divízií. Po jednom vozidle dostala VAAZ v Brne a VSŠ v Nitre. Zostávajúce dva kusy tvorili opravný fond MNO-TAS. Okrem vozidiel pre našu armádu boli v Detve vyrobené vozidlá aj na export. Predovšetkým do bývalého Sovietskeho zväzu, Maďarska, NDR a Tuniska. Spolu v Detve vyrobili 253 kusov VPV.

Takticko-technické údaje		
hmotnosť		14 300 kg
osádka		3 osoby
rozmery	dĺžka	7 130 mm
	šírka	2 940 mm
	maximálna výška so zdvihnutým žeriavom	6 110 mm
	svetlá výška	360 mm
rýchlosť	maximálna na ceste	60 km/hod
	priemerná na nespěvneji ceste	40 km/hod
	maximálna pri vlečení	20 km/hod
	plavby vpřed	5 až 7 km/hod
	maximálne stúpanie	35°
	akčný rádius na vozovke	550 km
	max. hmotnosť vlečeného bremena	15 t
	maximálny výkon motora	220 kW /300 k /
	maximálna nosnosť žeriavu	6 500 kg

Vyslobodzovacie
pásové vozidlo v
piešťanskom múzeu

: vojenské osobnosti

V druhej polovici 15. storočia sa na európskych bojiskách preslávilo viacero uhorských vojvodcov. Jedným z nich bol košický rodák Blažej Maďar. Jeho osud a životný príbeh je výrečným svedectvom toho, že za kráľa Mateja Korvína mohli aj ľudia neurodzeného pôvodu vďaka udatnosti, vernosti a osobným schopnostiam preniknúť medzi elitu uhorskej spoločnosti.

Kr ?ovsk? kapitán Bla?ejMa?ar

/ doc. PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD.

Vojenský historický ústav

Syn sedliaka

Blažej Maďar bol synom jednoduchých sedliakov, ktorí sa do Košíc prisťahovali z neďalekej Buzice. Košice v stredoveku patrili k najväčším mestám v Uhorsku, ponúkali pomerne dosť pracovných i existenčných príležitostí. V nepokojných časoch pustošivých husitských výprav, Jiskrovho vojenského bášovania či vyčistiť bratříkov na Slovensku nadobudlo na význame vojenské remeslo. Nielen šľachtici, ale aj mestá sa museli starať o bezpečnosť a obranu svojho okolia a krajiny. V radoch košických mestských žoldnierov sa dakedy okolo roku 1440 začala aj kariéra mladého Blažeja.

Po niekoľkých rokoch vojenskej služby sa stal už kapitánom mestského poľného kontingentu, ktorý v rámci celokrajinských branných síl často bojoval nielen doma v Uhorsku, ale aj na zahraničných výpravách proti Čechom a na Balkáne proti Osmanom. V týchto vojnách si Blažeja všimol uhorský guvernátor a najvyšší veliteľ vojska Ján Huňady, ktorý ho angažoval za svojho familiára. Okrem iného ho roku 1447 vymenoval za kastelána a kapitána Tokajského hradu. Blažej Maďar bojoval ako jeden z nižších veliteľov aj vo víťaznej bitke proti Turkom pri Belehrade v auguste 1456.

Kapitán Horného Uhorska

Po guvernátorovej smrti Blažeja naďalej slúžil ako dôstojník v huňadovskom vojsku, ktoré sa významnou mierou zaslúžilo o to, že sotva 15-ročný Matej Huňady bol roku 1458 zvolený za uhorského kráľa. Hneď po úspešnej výprave proti bratříkom v lete 1458, keď Blažej Maďar na čele kráľovskej ťažkej jazdy dobyl Jasovský kláštor, Sečovce a Biatny Potok (Sárospatak), kráľ ho vymenoval za kapitána Horného Uhorska. V tejto funkcii sa Blažej zaslúžil o postupnú likvidáciu bratrického hnutia a konsolidáciu pomerov v krajine. Ako dvorný rytier bol jedným z veliteľov kráľovského vojska, ktoré koncom januára 1467 dobylo posledný opevnený bratrícky tábor vo Veľkých Kostoľanoch. Ako uvádza dvorný historikograf Antonio Bonfini, kráľ Matej poveril vykonaním popravy porazených bratříkov práve Blažeja Maďara. Ten dal postaviť dlhý rad šibeníc, na ktorých odvislo 250 (podľa iných údajov 150) bratříkov aj s ich veliteľom Jánom Švehlom.

V čase vypuknutia uhorsko-českej vojny roku 1468 patrila Blažej Maďar už medzi osvedčených a popredných uhorských vojvodcov. Kráľ Matej mu odovzdal velenie vojska, ktoré po niekoľkomesačnom obliehaní dobylo Špilberk. Pri Brne sa v uhorskom vojsku zaskvel aj Pavol Kíniži, ktorého Blažej Maďar ešte pred tým adoptoval za syna a neskôr mu dal za manželku svoju dcéru Benignu. Z moravského bojiska Blažej zakrátko odišiel takmer na opačný koniec Uhorského kráľovstva. Kráľ Matej ho poveril organizovaním protitureckej obrany na južných hraniciach krajiny.

Chorvátsko-slavónsky bán

Vďaka funkcii chorvátsko-slavónskeho bána, ktorú zastával od roku 1470, sa Blažej Maďar stal barónom, čiže jedným z najdôležitejších a najvplyvnejších veľmožov kráľovstva. Počas sprisahania veľmožov, ktorí roku 1471 chceli na uhorský trón dosadiť poľského kráľoviča Kazimíra Jagelovského, Blažej nezaváhal. Zostal verný kráľovi Matejovi, a ten sa mu odvdčal udeľením ďalších vysokých hodností a rozsiahlych i výnosných majetkov. Blažej sa stal aj sedmohradským vojvodom (1473 – 1475), patrilo mu viacero hradných panstiev v Zadunajsku a na Považí. Často sa však na nich nezdržoval, lebo ťažiskom jeho bojového nasadenia bola oblasť Balkánu a Jadrana. V ustavičných bitkách či šarvatkách na južnej hranici Uhorska takmer vždy víťazil, čím sa významnou mierou zaslúžil o eliminovanie osmanskej expanzie.

Na prelome rokov 1479 – 1480 sa Blažej Maďar vylodil na čele 5 peších a 3 jazdeckých stotín na jadranskom ostrove Krk, ktorý si prisvojili Benátky, no ani napriek húževnatému boju ostrov neudržal. Tento azda jediný neúspech však Blažeja vzápätí kompenzoval ako veliteľ uhorského kontingentu, ktorý kráľ Matej poslal do Talianska na pomoc svojmu testovi, neapolskému kráľovi Ferdinandovi Aragónskemu. Neveľký, no elitný kontingent uhorských žoldnierov mal najväčšiu zásluhu na vydobytí strategickú pevnosť Otranto, ktorej sa roku 1481 zmocnili Turci. Sláva Blažeja Maďara nadobudla celoeurópsky rozmer. Je pritom pozoruhodné, ba až neuveriteľné, že vtedy mal košický rodák už vyše 60 rokov, čo výrazne prevyšovalo vtedajší priemerný vek života, a to v takom rizikovitom povolani, akým bola vojenská služba.

Po smrti Mateja Korvína na jar 1490, keď vypukol zápas o uhorský trón medzi viacerými uchádzačmi, Blažej Maďar sa pridal na stranu poľského kráľoviča Jána Albrechta Jagelovského. Bolo to pragmatické a účelové spojenectvo sledujúce predovšetkým udržanie si majetkov na území Slovenska, kde operovali vojská poľského kráľoviča. Na jeseň 1490 Blažej Maďar porazil pri Košiciach ostrieľaných ťažkoodených jazdcov kráľovnej vdovy Beatriče, ktorá podporovala kandidaturu Vladislava II. Jagelovského. Bolo to Blažejovo posledné víťazstvo, lebo dakedy roku 1492 zomrel na ktoromsi slovenskom hrade. Pokračovateľom Blažejovej bojovej slávy a dedičom rozsiahlych majetkov sa stal jeho adoptívny syn a zároveň za kráľovský kapitán Pavol Kíniži. To je však už ďalšia kapitola našich vojenských dejín.

Vývoj samohybných kanónových húfníc sa na Slovensku neskončil pri modeli ShKH vz. 2000 Zuzana. Obranný priemysel pripravil aj inovovaný 155 mm delostrelecký systém s hlavnou s dĺžkou 52 kalibrov, ktorý sa označuje aj ako Zuzana 2.

/ text a foto Roman KMENT

155 mm ShKH Zuzana 2

Dĺžka hlavne
je 8 200 mm

Nosič na vak s maskovacou sieťou

Detektor laserového ožiarenia

Nový optoelektronický blok

Najvýraznejšou vonkajšou zmenou nového systému, ktorý v decembri minulého roka absolvoval úspešné skúšky vo VTSÚ Záhorie, je jedno-miestne vyhotovenie podvozku, ktorý nesie vlastnú delostreleckú zbraň, a dĺžka hlavne zbrane, ktorá oproti pôvodným 7 000 mm (45 kalibrov) má 8 200 mm (52 kalibrov).

Zvýšenie schopností predaja

Sériová výroba samohybné kanónovej húfnice Zuzana sa začala od roku 1998 a dnes je vo výzbroji okrem slovenských pozemných síl (16 kusov) aj v gréckej cyperskej národnej garde (12 kusov). Viaceré delostrelecké systémy (napr. AS-90, PzH 2000, Archer), s ktorými ShKH vz. 2000 súperí o záujem v zahraničí majú okrem automatizácie systému spoločnú črtu aj v podobe hlavne s dĺžkou 52 kalibrov.

Od samohybných húfníc sa klasicky vyžaduje najmä poskytnutie nepriamej paľby v prospech manévrujúcich síl vyzbrojených vozidlami pechoty a vysoká miera ochrany posádky. Súčasným trendom medzi samohybnými prostriedkami je väčšia flexibilita aplikácií systémov a ich vyššia efektívnosť počas operácií. Slovenskou odpoveďou na posledné výzvy je práve vývoj Zuzany 2, ktorá sa v súčasnosti uchádza o priazeň v tendri indických síl na 180 kolesových samohybných delostreleckých prostriedkov v hodnote 900 mil. USD.

Moderný systém

Vývoj Zuzany 2 začal v roku 2003 s označením XA-1, prvý prototyp systému bol verejne predstavený na výstave obrannej techniky IDEE 2004 v Trenčíne. 52-kalibrová hlavná bola vyvinutá v súlade so spoločnými požiadavkami v zmysle Memoranda o porozumení (MOU) týkajúcom sa 155 mm húfnic. Hlavným riešiteľom projektu Zuzana 2 je spoločnosť Konštrukta – Defence z Trenčína v spolupráci so spoločnosťou TANAX, MH SR a MO SR.

Samohybná húfnica Zuzana 2 predstavuje autonómny všestranne použiteľný delostrelecký systém, ktorý charakterizuje automatické nabíjanie munície a schopnosť priamej i nepriamej paľby. Používa sa delená munícia. Minimálny dostrel zbrane je päť kilometrov, maximálny s použitím munície s predĺženým dostrelom ERFB-BB (Extended Range Full Bore Base Bleed) 41 km. Posádka zostala štvorčlenná. Elektronická výbava, diagnostika a mechanizácia obsluhových prác pri nabíjaní a strelbe radia túto zbraň medzi najmodernejšie systémy vo svete. K systému patrí aj muničné vozidlo na podvozku Tatra 8x8 s kapacitou 120 nábojov a 120 prachových náplní a trenažér.

Zuzana 2 si zachováva vysokú úroveň mobility, ochranu posádky pred účinkami zbraní hromadného ničenia, jej priestory sú klimatizované a vyhrievané, i rýchly prechod z pochodovej polohy do palebného postavenia. Paľbu je možné viesť jednotlivými ranami alebo salvou. Nabíjanie v automa-

tickom režime umožňuje kadenciu strelby šesť rán počas prvej minúty a 16 rán počas troch minút. Pri poruche automatu sa v ručnom režime dajú vystreliť dve rany za minútu. Pri salve možno využiť efekt MRSI (Multiple Round Simultaneous Impact), čo znamená že na cieľ dopadne v približne rovnakom čase viacero striel, ktorých čas letu bol rôzny podľa dĺžky trajektórie a uhla výstrelu.

Štvornápravový podvozok so stálym pohonom všetkých kolies a riaditeľnými prvými dvomi nápravami Zuzany 2 je z dielne spoločnosti Tanax a vychádza z typu špeciálu Tatra 815 VP31 8x8. Pohonná jednotka je umiestnená v jeho zadnej časti. Pre skúšky v Indii je húfnica vybavená vzduchom chladeným vznetrovým vidlicovým osemvalcom Tatra T3B-928.70 s objemom 12,67 l. Ten ponúka maximálny výkon 330 kW (449 k) pri 1 800 ot./min a je dostupný spolu so synchronizovanou prevodovkou Tatra 10 TS 180, ktorá umožňuje radenie desať stupňov vpred a dva vzad. Samohybný delostrelecký systém však umožňuje aj zástavu 6-valcového kvapalinou chladeného 13-litrového vznetrového motoru MAN D2876 a automatickej prevodovky Allison (model predstavený na IDEE 2004). Pneumatiky sú jednomontáže s rozmerom 15,00-21T03 typ Continental Matador MP914, prípadne pre maximálne zaťaženie 34 200 kg sa môžu obúť

pneumatiky Michelin XZL s rozmerom 16,00-R20. Hmotnosť samotného podvozku dosahuje 17 000 kg.

Upravená veža

Veža prostriedku je zložená z dvoch pancierových častí po obidvoch stranách samotnej zbrane. Dlhšia hlavná si vyžiadala niektoré úpravy, kolíska, ktorá slúži na jej vedenie a je nosná pre eleváciu, má mohutnejšiu vodiacu základňu. Dlhšia je aj nová konštrukcia veže. Tá je autonómnejšia, v jej zadnej časti je uložená zdrojová jednotka, ktorá zabezpečuje elektrickú a hydraulickú energiu pre pohon agregátov veže a čiastočne i pre agregáty podvozku tak, že motor nemusí byť spustený.

Munícia je uložená v nových dopravníkoch pre 40 kusov striel a 40 kusov prachových náplní pripravených na okamžitú paľbu. Lôžka v dopravníkoch sú univerzálne pre všetky doteraz zavedené strely a náplne. V dopravníku striel je tiež možné v budúcnosti uložiť a automatom nabíjania nabiť aj perspektívne typy striel s dĺžkou do 1 000 mm. Balistická odolnosť oboch častí veže z čela v sektore +/- 30° je podľa STANAG 4569 na úrovni 4.

Zbraň je vybavená streleckým inerciálnym navigačným zariadením, meračom úslovej rýchlosti a termovíznym zameriavacím systémom. Palubný riadiaci systém umožňuje prácu s digitálnymi mapami, novší je tiež palubný počítač s dotykovým ovládaním. Obsluha zbraňového systému Zuzany 2 pre skúšky v Indii má na zvýšenie presnosti priamej paľby doplnený optoelektronický blok, ktorý pozostáva z dennej kamery, nočnej termovízie a laserového diaľkomeru. Riešenie ponúka možnosť zavedenia korekcií pri priečnom náklone od navigačného systému.

Ochrana samohybné húfnice Zuzana 2 je zvýšená aj doplnením detektora a indikátora laserového ožiarenia na ľavej časti veže (SDIO), ktorý spolupracuje so systémom vrhajú zádymových granátov (2x4), ktoré sú umiestnené v porovnaní s pôvodnou húfnicou horizontálne, nie vertikálne. Bojová hmotnosť Zuzany 2 sa tiež zvýšila z 28 000 kg na 32 000 kg.

ŠPECIFIKÁCIA ZUZANA 2

Kaliber, dĺžka hlavne	155 mm, 52 kalibrov
Odmer	360°, pre strelbu +/-60°
Námer	-3,3° / + 70°
Max. dostrel	41 000 m
Obsluha	4 osoby
Bojová hmotnosť	32 000 kg
Dĺžka / výška / šírka	14,2 / 3,52 / 3,02 m
Max. rýchlosť	80 km/h
Akčný rádius	600 km
Stúpavosť	60%
Objem palivovej nádrže	460 l

/ text a foto Roman KMENT

Laserový značkováč a taktická batéria

Koncom 80. rokov sa objavili požiadavky na nové ručné strelné zbrane jednotlivca, ktoré by nahradili vyššou výkonnosťou, spoľahlivosťou i flexibilitou použitia doterajšie. V rámci krajín Severoatlantickej aliance vznikol program útočnej pušky budúcej generácie OICW (Objective Individual Combat Weapon), v rámci ktorého sa viacerí výrobcovia rozhodli naplniť stanovené požiadavky.

Útočná puška HK416

Útočná puška novej generácie má predstavovať ľahkú zbraň pre vojaka pozemných síl 21. storočia, ktorá je schopná strieľať projektily s vysokou kinetickou energiou a umožňuje strelcovi zasiahnuť nepriateľský cieľ na väčšiu vzdialenosť ako doterajšie pušky. Útočnú pušku charakterizuje modulárny systém s možnosťou použitia rôznych prídavných zariadení, použitie najnovších technológií a materiálov.

Vzor pre ostatných

Nové útočné pušky sú oveľa sofistikovanejšie ako ich predchodkyne, a tým aj logicky drahšie. Zavedením nových technológií a materiálov sa však strelné zbrane vyrábajú aj za prijateľné ceny. Napriek tomu, že ozbrojené sily väčšiny štátov majú dostatok ručných strelných zbraní, zavádzajú aj moderné modulárne systémy, ktoré vzhľadom na zmenu bezpečnostných rizík a typ možného konfliktu nemusia byť produkované v masových počtoch a vyžadovať si absolútnu jednoduchosť obsluhy.

Aj slovenské ozbrojené sily uvažujú o zavedení moderných ručných strelných zbraní, najmä v súvislosti s pôsobením v zahraničnej misii v Afganistane. Novým prírastkom v oblasti útočných pušiek sú modely renomovaného nemeckého výrobcu Heckler & Koch HK416 a HK417 vo verzii S (Sniper - ostreľovačka), ktoré majú k dispozícii príslušníci 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny.

Útočná puška nemeckého výrobcu je vo výzbroji špeciálnych, ale aj regulárnych ozbrojených síl vo viacerých štátoch Európy a USA. Puška je výsledkom modernizácie

amerických pušiek typu M16/M4 a vychádza z riešenia, ktoré použil výrobca už pri svojom modeli G36 a pri modernizácii britských zbraní typu SA 80 (L85/L86). HK416 oproti M16/M4 výrazne zvyšuje spoľahlivosť a univerzálnosť použitia zbrane.

Piestikový systém

Najvýraznejšou zmenou pri HK416 je opustenie koncepcie priameho odvodu prachových plynov na nosič závorňika M16 na piestikový systém v plynovej komore v plynovom nástavci ako pri G36. Ďalšie zmeny sa dotkli úderníka, zlepšenej skrutky a použitia za studena kovanej hlavne. Modulárne zbrane s navzájom vymeniteľnými časťami HK416 / HK417 spoľahlivo fungujú s rôznymi dĺžkami hlavne a druhmi streliva.

Systém strelby pracuje na princípe záveru zamknutého rotačným závorňikom do hlavňového nastavca, pohon automatiky zaisťuje odber prachových plynov na čelo piestika uloženého za plynovým nastavcom, ktorý ovláda ťahlo, ktoré dáva impulz čelu nosiča závorňika. Vyriešilo sa tak pôvodné nepraktické riešenie M16/M4, ktoré využívalo odber plynov dlhou trubicou priamo na čelo nosiča závorňika. Zbraň HK416 je preto výrazne spoľahlivejšia, záverový mechanizmus sa pri strelbe menej zanáša nečistotami, zbraň je presnejšia a má dlhšiu životnosť vďaka výraznému zníženiu tepelného namáhania mechanizmu záveru. HK416 sa vďaka novému systému dá použiť na strelbu v mokrom (po vynoreni) i extrémne prašnom prostredí.

HK416 používa náboj štandardu NATO kalibru 5,56 x 45 mm. Náboje sa do útočnej

Zväčšovač 3x zvyšuje účinný dostrel

pušky ako pri M16/M4 dopĺňajú zo schránkového odnímateľného kovového zásobníka s dvojradovým výstuením a kapacitou 20 alebo 30 nábojov. Hlaveň je kovaná za studena so šesťdrážkovým pravotočivým vývrtom, čo ponúka vysokú presnosť a životnosť. Hlaveň HK416 má štyri dĺžky - 10, 14,5, 16,5 a 20 palcov (264, 368, 419, 505 mm). Na ich výrobu sa používa vysokokvalitná oceľ, ktorá umožňuje pri vysokej ústovej rýchlosti a dlhotrvajúcej palbe dosiahnuť bez údržby presnosť a spoľahlivosť pri vystrelení viac ako 20 000 rán. Zbraň má spúšťací a bici mechanizmus skonštruovaný na strelbu jednotlivými ranami alebo v automatickom režime.

Predpažbie útočnej pušky nesie štyri montážne lišty štandardu Picatinny (MIL-STD-1913), ktoré je navrhnuté z dielne Heckler & Koch a umožňuje pridať všetky druhy bežného štandardného príslušenstva podľa taktickej potreby používateľa. Montáž lišt na zbraň je veľmi jednoduchá a nevyžaduje použitie náradia. Na zbraň sa dá namontovať rôzne taktické príslušenstvo, ako kolimátory, lasery, predpažbia, puškohľady, termálne

ŠPECIFIKÁCIA ÚTOČNEJ PUŠKY HK416		
Kaliber	5.56 mm x 45 NATO	
Princíp činnosti	využitie plynov a piestika	
Zásobník	20/30 nábojov	
Uvoľnenie zásobníka	vpravo	
Spôsob strel'by	jednotlivé rany / automatická dávka	
Rozmery	HK416 14.5"	HK416 16.5"
Min. / max. dĺžka	804 / 900 mm	855 / 951 mm
Šírka / výška	78 / 240 mm	
Dĺžka hlavne	368 mm	419 mm
Hmotnosť		
Bez zásobníka	cca. 3 490 g	cca. 3 560 g
Zásobník (plný/prázdny)	cca. 620 / 250 g	
Iné		
Vôľa spúšte	34 N	
Kadencia	cca. 850 rán/min.	
Úst'ová rýchlosť strely	cca. 882 m/s	cca. 890 m/s
Úst'ová energia strely	cca. 1 555 J / 1 580 J	
Vývrt hlavne	šesťdrážkový, pravotočivý, 178 mm	

Bez optiky, s nábojom M855

prostriedky či nočné videnie. Rovnako sa dá inštalovať aj prídavný modul na vystreľovanie granátov (GLM) kalibru 40 mm.

Slovenské HK416 používajú kolimátor - denný zameriavač EOtech 552, ktorý má prepínanie na denné i nočné použitie. Napája sa pomocou dvoch batérií LR6 veľkosti AA. S trojnásobným zväčšovačom puška dosahuje účinný dostrel 300 m. Alebo sa používa denný zameriavač Trijicon TA31 (nočný Trijicon TANS) so zväčšením 4x, ktorý umožňuje účinný dostrel 400 m. Pušky majú tiež mechanickú mušku a mieridlá. Z pídavných zariadení sa používa ďalej napríklad laserový značkováč AN/PEQ-2 (použitie deň/noc), utlmaovač B@Rotex či taktická batéria Surefire XM781. Zbrane majú nastaviteľnú plastovú dvojnožku od izraelskej FAB Defence, ktorá je po zložení zároveň rukoväťou strelca.

Pod HK416 slovenskí vojaci používajú aj jednoranový granátomet AG416 s vlastnou pažbičkou a účinným dostrelom do 400 m. Po výstrele ho vojak bez problémov nabije aj poležiačky, pri obsluhu sa nemusí dať dole, ale stačí ho len vyklopiť nabok. Ako náboj využíva granát 40x46 mm so smrtiacim účinkom v polomere päť metrov od miesta dopadu.

Pažba, v ktorej je priestor aj na náhradné napájacie články a drobné príslušenstvo (imbus kľúč), je konštruktívne zhodná s karabínami M16/M4; je vysúvací a nastaviteľná na rôznu dĺžku (šesť polôh) a uhly podľa individuálnych potrieb strelca, do ktorých sa aretuje tlačidlom na dolnej strane plecnej opierky.

Prvé NFH pre Francúzsko

Francúzsky úrad pre vyzbrojovanie DGA akceptoval 23. apríla prijatie NFH verzie vrtuľníka NH90 do francúzskeho námorníctva. Po Holandsku sa tak krajina galského kohúta stala druhou európskou krajinou, ktorá disponuje touto verziou moderného vrtuľníka. Prvý stroj sa už čoskoro dostane do operačných skúšok a testovania, pričom formálne zavedenie do služby čaká stroj tejto verzie v závere roka 2011. Francúzske námorníctvo by malo dostať 27 strojov NFH pre

úlohy podpory a 14 pre útočné úlohy. Dodávky sú rozdelené do konca roka 2021 a hlavným dodávateľom je konzorcium NH Industries so spoločnosťami Eurocopter (62, 5 %); AgustaWestland (32 %) a Stork Fokker (5,5 %). Predaj vrtuľníka NH90 je exportne úspešný, 529 kusov stroja si objednalo 14 krajín a z tohto počtu je 111 v námornej verzii NFH. NH90 NFH patrí do kategórie stredne ťažkých vrtuľníkov, má celkovú hmotnosť 9 100 kg a do-

sahuje maximálnu rýchlosť 260 km/h. Je použiteľný na ľahké i ťažké fregaty (La Fayette, Horizon, FREMM...) a na vrtuľníkové nosiče (trieda BPC). Bol vyvinutý ako náhrada európskych protiponorkových a protilodných vrtuľníkov. Môže však plniť aj iné úlohy ako záchranné práce, protiteroristickú činnosť a potieranie pirátstva, zdravotnú evakuáciu, dopravnú činnosť či vyhľadávanie min.

Foto Eurocopter

Spoločnosť BAE Systems získala od finských ozbrojených síl kontrakt na dodávku 16 vozidiel RC32M kategórie MRAP v hodnote viac ako šesť miliónov eur. Spoločnosť tiež zabezpečí v rámci dodatku k už existujúcej zmluve modernizáciu nórskeho pásových obrnených vozidiel M113. Pôjde najmä o zvýšenie ich mobility a výkonu pohonnej jednotky. Obchody boli oznámené len mesiac po uzatvorení zákazky na výrobu 155 mm samohybných kanónových húfníc Archer. 48 systémov nakúpi Švédsko a nórske ozbrojené sily za viac ako 200 mil. USD.

***

V rámci plánovania úspor v sume 355 mil. USD v roku 2010 opustilo v závere apríla 52. stíhačie krídlo USAF v Spangdahle prvé šesť strojov F-16 Block 50 z celkovo 21 kusov. Výsledkom zníženia počtu strojov bude zľúčenie 22. a 23. stíhacej letky do jednej väčšej. Stroj

zo Spangdahleu obmenia staršie verzie stíhačiek národnej gardy v Minnesote. Reštrukturalizáciou by vo finančnom roku 2010 malo prejsť celkovo do 250 stíhačiek v celom americkom letectve. Cieľom je uvoľniť priestor pre nové stíhacie stroje 5. generácie.

***

Francúzska vláda požiadala 2. apríla americký Kongres o povolenie predaja 260 protitankových riadených striel Javelin, 76 odpaľovacích zariadení s integrovaným denným i nočným zameriavaním, vrátane príslušenstva, trénažérov na výcvik a logistického zabezpečenia v celkovej hodnote 69 mil. USD. Javelin je účinný systém, ktorý je obľúbený v rôznych zložkách ozbrojených síl pre svoju všestrannosť a vysokú bojovú hodnotu. Riadená strela sa po odpálení navádza na cieľ samostatne, pričom ho ničí zásahom zhora alebo sa môže odpáliť

klasicky na priamy zásah. Odpaľovacie zariadenie Javelinu váži 28 kg, riadená strela má hmotnosť 11,8 kg, dĺžku 1,1 m a priemer 127 mm. Využíva infračervenú navádzaciu sústavu a dá sa použiť minimálne na 75 m a maximálne na 2 500 m.

***

Spoločnosti Hawker Beechcraft Corporation (HBC), Lockheed Martin a L3 v apríli predviedli zástupcom amerického letectva USAF schopnosti, ktoré má ich ľahký útočný a prieskumný vrtuľový stroj AT-6 pri podpore operácií v rámci scenára neregulárnej vojny. Beechcraft AT-6 je trupovo zosilnená verzia cvičného stroja T-6A/B. Lockheed Martin zároveň zabudoval do AT-6 nový počítač, ktorý podporuje použitie integrovanej riadiacej páky, IC senzory, ktoré slúžia ako značkovacie, data link na komunikáciu s pozemnými a vzdušnými zložkami, nové rádio vybavenie

odolné voči rušeniu a prostriedky na zachytenie a prenos video obrazu.

***

Švédsko vláda sa 22. apríla rozhodla, že pre ozbrojené sily zakúpi nový taktický bezpilotný systém (UAS). Systém má rozšíriť schopnosti ozbrojených síl podporovať spravodajskou činnosťou, zbieraním informácií, vlastné jednotky v rôznych operáciách či už doma, alebo v zahraničí. Nové UAS by mali nahradiť staršie francúzske taktické systémy Owl (Sova), ktoré používa jednotka K3 z Karlsborgu už od roku 1999. Owl patrí medzi stredne veľké, na diaľku ovládané prostriedky, bez automatických funkcií. Vo vzduchu vydrží 2,5 h a dokáže operovať na vzdialenosť 10 km. Podľa príslušníkov K3 už neplní nároky na moderný systém UAS a pre operácie v Afganistane budú práve potrebovať modernejší systém.

M-ATV nahradí

Podľa informácií z amerických pozemných síl sa už do Afganistanu z Iraku presúvajú prvé nové pancierované vozidlá Oshkosh M-ATV, ktoré tu majú nahradiť terénne vozidlá Humvee. M-ATV poskytujú lepšiu ochranu pred ozbojenými útokmi a nástražnými výbušnými systémami. Oshkosh M-ATV je odvodené z koncepcie modernizácie stredného vozidla MTRV. Vozidlo môže byť v dvoch vyhotoveniach: s charakteristikou náprav 4x4 alebo s charakteristikou náprav 6x6. Vozidlo 4x4, využívajúce kompozitový pancier Plasan, má celkovú hmotnosť 14 742 kg, užitočné zaťaženie 1 814 kg. Je určené pre štyroch pasažierov a jedného strelca. Motor Caterpillar C7 s max. výkonom 272 kW (370 k) dovoľí dosiahnuť vozidlu maximálnu rýchlosť 105 km/h. Prevodovka je Allison 3500 SP a rozvodovka Marmon Herrington. Má pneumatiky Michelin 395/85 R20 XZL a bez prípravy prekoná brod 914 mm. Dojazd M-ATV sa pohybuje na úrovni 515 km. Vozidlo sa dá bez problémov prepraviť lietadlom C-130 a vrtuľníkmi CH-53 a CH-47. Bez problémov dokáže pôsobiť v prostredí s teplotami v rozpätí od -31 °C do +52 °C.

Foto Oshkosh

Hummer

Protónový komplex v Ružomberku

/ Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA

Ide o spoločný rusko-slovenský projekt, špičkové zdravotnícke zariadenie tretej generácie, ktoré ako zdroj protónov využíva vodíkové ióny. Autor protónového urýchľovača (synchrotrónu) akademik Vladimír Balakin z Fyzikálno-technického centra Ústavu fyziky Ruskej akadémie vied zdôrazňuje, že jeho hlavnou výhodou je schopnosť nasmerovania protónového lúča priamo do nádoru.

Svetová špička

Zariadenie je na rozdiel od svojich predchodcov oveľa menšie, kompaktnéjšie a lacnejšie (náklady predstavujú asi desatinu ceny predchádzajúcich zariadení). Zmestí sa do ožarovní pre konvenčnú rádioterapiu (priemer synchrotrónu je len 4,9 metra a hmotnosť nepresahuje 15 ton). Celý komplex sa skladá z urýchľovača, v ktorom sa získavajú protóny, z transportnej línie, kresla pre pacienta (na tieto účely sa pripravuje aj lôžko) a plánovacieho systému. Prostredníctvom transportnej línie sa protóny dovedú až k pacientovi, ktorý bude podľa polohy nádoru pri zákroku buď sedieť, ležať či stáť. V predchádzajúcich komplexoch sa využívalo drahé zariadenie tzv. Gantry, ktoré vzhľadom na vysokú energiu častíc malo aj veľké rozmery a hmotnosť (protónové vážilo asi 200 a iónové až 600 ton). Bolo ho treba dlho a veľakrát nastavovať pri každom ožiarení, preto bolo možné urobiť za deň maximálne dve až tri ožarovania.

Riaditeľ Ústrednej vojenskej nemocnice v Ružomberku generálmajor v. v. Igor Čombor zdôrazňuje skutočnosť, že obdobné zariadenie ako v Ružomberku je v súčasnosti vo svete len v Protvine neďaleko Moskvy v Ruskej federácii a v Bostone v

„Som rád, že takéto špičkové zariadenie sa podarilo realizovať práve vo vojenskom zdravotníckom zariadení,“ povedal minister obrany Jaroslav Baška 6. apríla pri príležitosti slávnostného otvorenia protónového terapeutického centra (PTC-R) v priestoroch Ústrednej vojenskej nemocnice SNP v Ružomberku. Na otvorení sa zúčastnil podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič, ministri hospodárstva a zdravotníctva Ľubomír Jahnátek a Richard Raši, ako aj zástupcovia Ruskej federácie.

USA. Protónový komplex využíva technológiu, ktorá bola vyvinutá v Ruskej federácii a sprístupňuje protónovú terapiu. Zariadenie bude poskytovať onkologickým pacientom modernú a efektívnu liečbu protónovým lúčom, ktorý je šetrnejší a má menšie nežiaduce účinky. Podľa generála Čombora a primárky onkologického oddelenia nemocnice MUDr. Heleny Česákové umožňuje aplikovať do nádoru vyššiu dávku ako konvenčná rádioterapia, a tým aj zlepšiť šance pacienta na vyliečenie. Najmä detských onkologických pacientov, chorých na rakovinu prostaty, nádory na krku i v oblasti centrálného nervového systému.

Spoločný postup

Proces inštalácie zariadenia, jeho certifikácie a dozimetrické merania s rádiobiologickými kalibráciami sú technicky a časovo náročné. Podľa vyjadrení ruských a slovenských expertov po ukončení testov urýchľovača a ďalších potrebných prídavných zariadení by malo byť centrum uvedené do prevádzky do dvoch rokov.

Slovensko sa tak môže stať prvou krajinou z nových členských štátov Európskej únie, ktorá bude mať takéto zariadenie k dispozícii. Projekt synchrotrónového komplexu sa začal na základe rusko-slovenskej dohody v Ústrednej vojenskej nemocnici v Ružomberku realizovať položením základného kameňa v máji 2008. Podľa Jaroslava Bašku je príkladom dobrej a úspešnej spolupráce re-

zortov obrany, zdravotníctva i hospodárstva.

Vo svete v súčasnosti pracuje 29 centier protónovej terapie (tretej generácie je len zopár) a ďalšie dve desiatky zariadení sú vo výstavbe.

Protónová terapia

J. Baška sa zaujímal
o štúdium na akadémii
v El Pase

: pre poddôstojníkov

Čatár Roman Chovanec začal svoju službu v Ozbroyených silách SR v roku 2003 ako desiatnik v Prápore podpory velenia VVzS vo Zvolene. Do roku 2009 pôsobil dovedna v štyroch funkciách v rámci OS SR. Počas svojho pôsobenia absolvoval poddôstojnícke kurzy na Poddôstojníckej akadémii v Martine OR 5 a OR 6.

Udeľovanie medaily
za pôsobenie
v operácii

Poddôstojník z veliteľstva vzdušných síl v operácii ISAF

/ npor. Tomáš ČIAMPOR

/ foto archív MO SR

Pred vyslaním do operácie ISAF Afganistan pôsobil ako mladší pomocník Odboru vnútorného riadenia VVzS, kde jeho hlavnou náplňou bolo zabezpečenie a tvorba propagačných materiálov, ich grafická úprava, tvorba znakov a administratívne práce spojené s touto činnosťou.

Prečo ste sa rozhodli pre operáciu ISAF?

Pri súčasnom trende celoživotného vzdelávania v celej spoločnosti a OS nevynímajúc, každý profesionálny vojak, ktorého vedomosti stagnujú, postupne „zakrpatie“ a nedokáže udržať krok s ostatnými. Mal by si uvedomiť, že pre svoj kariérny rast musí aj niečo obetovať. Keďže vzdušné sily zabezpečujú v Multifunkčnej ženijnej rote letiskovú stavebnú čatu, rozhodol som sa, že sa pokúsim uspieť vo výberovom konaní na miesto veliteľa družstva v tejto čate. Mojm hlavným cieľom bolo získať nové odborné skúsenosti, skúsenosti s vedením tímu. Priznávam, že aj finančné ohodnotenie malo podiel na mojom rozhodovaní v prospech operácie ISAF Afganistan.

Aké sú vaše skúsenosti z pôsobenia v operácii?

Kto si myslí, že nastupuje do lietadla a odchádza na dovolenku, sa pri vystupovaní prebudí do tvrdej afganskej reality. Horúčava, všade prítomný prach, ktorý sa vám dostane za pár okamihov úplne všade, piesočné búrky, veľké teplotné rozdiely medzi dňom a nocou, exotický hmyz a ním prenášané choroby.

Keďže moje doterajšie pôsobenie v OS SR bolo prevažne v „štábných funkciách“, najväčšou skúsenosťou bolo vedenie tímu. Dobrý veliteľ je pre svojich podriadených nielen tým, kto rozkazuje a zadefinuje prácu, ale na ktorého sa môžu obrátiť s problémami, a to nielen z pracovnej sféry. Medzilidské vzťahy sú podstatnou zložkou, ktorá v konečnom dôsledku ovplyvňuje celé pôsobenie jednotky. Veliteľ družstva musí byť akceptovaný veliteľom čaty a mať podporu u veliaceho poddôstojníka. Nemenej podstatným faktorom bola spolupráca s príslušníkmi zahraničných armád, kde okrem jazykovej bariéry musíte prekonať aj odlišné postupy pri vykonávaní jednotlivých prác a rozdielne chápanie autorít a priorít.

Prišli ste do kontaktu aj s miestnym obyvateľstvom?

Pri rekonštrukčných prácach na vstupných bránach na základni, u dodávateľov ma-

teriálov som mal veľmi blízky kontakt s afganskými pracovníkmi. Sú to ľudia s celkom odlišnou mentalitou, vierovyznaním a prístupom k životu. Majú iný rebríček hodnôt, kde na poprednom mieste je viera, čo znamená, že v čase vykonávania modlitieb nemôžete očakávať, že s vami budú spolupracovať, dovezu vám materiál načas. Základom spolupráce je však všade prítomná angličtina. Takmer každý pracovník vstupujúci na základňu ju aspoň sčasti ovláda. Ak si to všetko uvedomíte a dokázate akceptovať, nebudete mať pri spolupráci s nimi žiadne problémy.

Bola príprava pred nasadením adekvátna?

Bola to moja prvá príprava na prvé nasadenie v zahraničnej operácii. Pri výcviku som nevedel, či to čo práve precvičujeme v rámci výcviku, bude pre mňa potrebné... Vyzdvihnúť by som chcel najmä prípravu týkajúcu sa minovej bezpečnosti. Doteraz som sa nestretol s podobným prostredím, a preto vstúpanie vedomostí a „drill“ boli pre mňa veľmi potrebné. Manuálne zručnosti so zbraňou neboli novinkou, lebo sa aktívne venujem „combat strelbe“. Zosúladenie postupov pri krízových situáciách (pre-strelka, raketový útok a pod.) však bolo nevyhnutné, aby nedošlo k tzv. „friendly fire“.

Keby ste mali možnosť, čo by ste ešte zaradili do výcviku pred vyslaním?

Keby som mal možnosť zmeny, určite by som do základnej prípravy pred vyslanie na ktorúkoľvek operáciu a funkciu zaradil jazykovú prípravu. Neabsolvoval som preskúšanie z jazykovej spôsobilosti podľa normy STANAG 6001, ani som sa nezúčastnil na nijakom vojenskom jazykovom kurze. Moje znalosti angličtiny, ktoré som využíval pri príprave na vyslanie, aj počas celého pôsobenia v operácii, som získaval postupne od základnej školy. Krátky test = jazyková príprava pred samotným vyslaním. Aspoň základné frázy by som určite zaradil pre všetkých príslušníkov jednotky, aby sa nemohlo stať, že vám niekto ďakuje za vašu prácu a vy mu nerozumiete...

Čo bolo počas pôsobenia v Afganistane pre vás najťažšie?

4 310 km vzdialená rodina. Klimatické podmienky, náročnosť vykonávaných úloh, cudzie prostredie, hroziace nebezpečenstvo – sú všetko veci, na ktoré si dokážem zvyknúť. Ale chvíle prežité s rodinou, hry s mojím synom sú to, čo chýba denne.

Posunúť myslenie o úroveň vyššie

/ Pavol VITKO

/ foto autor, Elena MAZZUCCO

„Úlohou štúdia na Akadémii pre štábných nadrotmajstrov v El Pase je posunúť úroveň myslenia z taktickej k operačnej a strategickej úrovni tak, aby vyšší poddôstojníci dokázali chápať postupy myslenia dôstojníkov a aby boli pre nich naozaj partneri,“ charakterizuje hlavný cieľ svojho ročného štúdia v USA nadrotmajster Miroslav Dulaj, ktorý naposledy slúžil v Akadémii ozbrojených síl v štruktúre medzinárodného kurzu ISOC.

„To, že budem obliekať vojenskú uniformu, som vedel od svojich trinástich rokov,“ spomenie 31-ročný nrtm. Dulaj svoje rozhodnutie. Ak neráta dvojročný pobyt svojho otca v misii UNPROFOR, je prvý profesionálny vojak z rodiny.

Súvislosti a vodcovstvo

„V ozbrojených silách som od roku 1993, pričom najskôr som slúžil v raketovom pluku v Martine, šesťnásť mesiacov som pôsobil v misii UNFICYP na Cypre a následne ma odvelili do Liptovského Mikuláša,“ uvedie rodený Martinčan. Vrávi, že od začiatku mu bolo jasné, že popri vojenskej odbornosti sa musí zdokonaľovať v angličtine. Učil sa sám, jeden kurz mu poskytlo vojsko, zdokonaľoval sa v zahraničnej misii, ako aj v rámci pôsobenia v medzinárodných kurzoch JSOC a ISOC v L. Mikuláši. Oplatilo sa.

„V Akadémii pre štábných nadrotmajstrov študuje 600 poddôstojníkov, z ktorých je 41 zahraničných. Kurzy na nižšej úrovni sme mávali zamerané

Nadrotmajster Miroslav Dulaj bol na služobnej ceste so spolužiakmi vo Washingtone práve v čase marcovej oficiálnej návštevy ministra obrany SR Jaroslava Bašku v USA, počas ktorej sa minister stretol aj so slovenskými krajanmi a vojakmi.

skôr na silu a odbornosť. Tu už sú rozličné moduly koncipované skôr akademicke. Naozaj ide o to, rozšíriť si obzory vo vojenských, politických aj sociálnych súvislostiach. Učia nás aj operačné plánovanie a veľký dôraz kladú na vodcovstvo,“ charakterizuje učebné osnovy nrtm. Dulaj. Vrávi, že po skončení kurzu by absolventi mali byť povýšení na štábných nadrotmajstrov.

Púšť: hokej a výzva na nasadenie

„Jeden lekár a majiteľ civilnej kliniky zabezpečil v El Pase štadión a dal dokopy nadšencov aj z našej školy, aby mohol organizovať hokejovú ligu. Je to takmer neuveriteľné, keď sa Kanada, Amerika a zopár nás Európanov obúva uprostred púštnej krajiny do korčulí...“, hovorí o

svojom voľnom čase. V Amerike je pritom aj s manželkou a malou dcérkou: „Naša rodina ešte dlhodobejšie odlúčenie neokúsila. Rátam však s tým, že po návrate domov v júni tohto roka môžem byť zanedlho poslaný do inej púšte – do tej afganskej...“

M. Dulaj pred pamätníkom Iwo Jima vo Washingtone dáva spolužiakom výklad o seržantovi Michalovi Strankovi, rodákovi zo Slovenska

Medzinárodná konferencia na Liptove

/ text a foto Jozef ŽIAK

V Akadémii ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši sa 29. a 30. apríla uskutočnila pod záštitou predsedu vlády SR Roberta Fica a ministra obrany SR Jaroslava Bašku medzinárodná vedecká konferencia: Oslobodenie Slovenska 1944 – 1945. Zorganizoval ju Vojenský historický ústav MO SR Bratislava v spolupráci s Múzeom SNP v Banskej Bystrici. Na konferencii vystúpili renomovaní historici zo Slovenska, Českej republiky a Ukrajiny. Príspevky ich poľských, ruských a bieloruských kolegov boli prečítané. František Cséfalvay z VHÚ sa venoval pomerne málo známym skutočnostiam o účasti maďarskej armády po boku Nemcov v bojoch na území južného Slovenska od jesene 1944 do jari 1945. Marian Uhrin z Múzea SNP priblížil výzbroj a štruktúru jednotiek Domobrany. Český historik Jan Vajskebr pripomenul meniacu sa štruktúru nemeckej brannej moci na území Protektorátu Čechy a Morava. Pripomenul, že z jednotiek SS a Wehrmachtu boli vytvorené bojové skupiny. Prítomní historici vo svojich príspevkoch aj v rámci živých diskusií zdôraznili, že vojnové udalosti odohrávajúce sa v rokoch 1944 – 1945 (boje trvali 8 mesiacov) zasiahli obyvateľov Slovenska veľmi bolestne.

Otvorenie konferencie

Tenisový turnaj na Cypre

/ kpt. Jozef PALUBA, vojenský duchovný kontingentu

O krem plnenia svojich úloh slovenskí príslušníci mierovej misie OSN UNFICYP na Cypre využívajú voľné chvíle aj na športové výžitie. V rámci sektoru 4 zorganizovali tenisový turnaj pod záštitou veliteľa sektoru. Víťazstvo a pohár nakoniec v dvojhre získal kapitán Jozef Matis. Spoločne s npor. Jozefom Husvárom vyhrali aj štvorhu.

Najlepší tenisti

Výcvik prieskumníkov

/ text a foto Mgr. Katarína VELČEKOVÁ

Nepriaznivé poveternostné podmienky 14. apríla na cvičisku vo Veľkých Ozorovciach umocňovali realnosť výcviku družstiev prieskumnej čaty rotý bojovej podpory. Kontrola zladenosti prieskumných družstiev bola rozdelená do šiestich pracovísk. Zamestnanie riadil veliteľ čaty por. Jozef Mišenda. Vedúci kontrolnej skupiny dôstojník skupiny S-2 por. Ivo Nagy sledoval činnosť zúčastnených v plnení časových noriem pri rozložení a zložení ručných zbraní, v príprave a používaní prenosných rádiových staníc, v poskytovaní prvej pomoci pri možných zraneniach spôsobených bojovými podmienkami, v plnení časových noriem pri použití ochrannej masky M-10 a protichemickej súpravy JP-75, či precvičenie orientácie na mape. Na záver si každé družstvo preskúšalo činnosť pátracej hliadky a zaujatie pasce bez prípravy. Dôraz sa kladol na systém hlásení formou „reportov“ a v ich podávaní.

Prieskumníci v akcii

Špeciálny kurz pre špecialistov

/ text a foto PhDr. Alena HARAGOVÁ

Príslušníci žilinského 5. pluku špeciálneho určenia (PŠU) musia disponovať nielen vysokou fyzickou a psychickou odolnosťou, ale musia byť profesionálmi v komplexnom ovládaní širokej škály zbraní palebnej podpory. Odbornou prípravou bola poverená Katedra strojárstva AOS. Odborný asistent katedry Ing. Emil Hrivňák, PhD. pripravil sériu troch nadstavbových krátkodobých kurzov zameraných na obsluhu podporných palebných zbraní II. a I. stupňa a na spôsobilosť v údržbe a opravách protitankových raketových kompletov. V základnom kurze, ktorý sa uskutočnil vlni, museli absolventi zvládnuť teoretické vedomosti a odborné zručnosti v oblasti konštrukcie, činnosti, manipulácie a zásad prevádzky vybraných podporných zbraní II. stupňa (3 guľomety, pancierovka, tarasica, 2 granátomety) a munície. Druhá časť bola rozšírená o ďalšie zbraňové skupiny (protitankové raketové komplety a 2 mínomety) a praktický strelecký výcvik. V marci 2010 na treťom dvojtyždňovom sústreďení sa účastníci kurzu zdokonaľovali v spôsobilosti manipulácie, v bezpečnostných zásadách pri používaní a údržbe vybraných podporných zbraní. Vybraní účastníci prvých troch kurzov v apríli absolvovali kurz „Inštruktor zbraní špeciálnej palebnej podpory“. Úspešne ho absolvovali rtm. Aleš Skácel, čat. Pavol Danko, rtm. Jozef Kubaško, čat. Martin Mozol, čat. Norbert Pustai a čat. Michal Staršík.

Frekvenciá prednáška

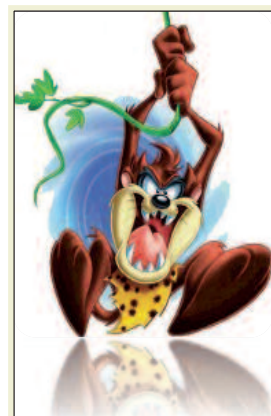
Úcta hrdinom víťazných bojov

/ text a foto Pavol VITKO

S lávnostné kladenie vencov v nedeľu 2. mája bolo vyvrcholením tradičného turistického hvezdicového výstupu na Javorinu nad obcou Stráňavy v žilinskom okrese. Stovkám obyvateľov zo širokého okolia, protifašistom zo Slovenska aj Čiech, ako aj predstaviteľom ambasad z Ruska, Bieloruska a Ukrajiny sa v areáli pamätníka obetiam 1. čs. armádného zboru na 1025 m vysokom vrchu prihovoril minister obrany SR Jaroslav Baška, žilinský župan Juraj Blanár, Juraj Drotár zo žilinskej organizácie SZPB a starosta Stráňav Jozef Papán. Minister J. Baška vysoko ocenil statočnosť vojakov, partizánov a miestnych obyvateľov, ktorí počas SNP bojovali o neďalekú Strečniansku úžinu, ako aj tých, ktorí následne v apríli 1945 prelomili tvrdú obranu Nemcov aj v lokalite Javoriny. Vyše dvojtýždňové boje v tunajšej oblasti Malej Fatry si vyžiadali životy viac ako 1500 príslušníkov I. čs. armádného zboru, pričom len v boji o skalnú pevnosť Polom padlo 493 vojakov 4. brigády tohto zboru. Minister obrany vyznamenal Pamätnou medailou za účasť v boji proti fašizmu a za oslobodenie vlasti priamych účastníkov odboja Emila Kováčika z Blatnice, Martina Kolárika z Ilanova a Juraja Trávnika z Bytčice, ako aj obce Stráňavy a Strečno.

Minister Baška s veteránmi

Ústredie ekumenickej pastoračnej služby
v OS SR a OZ SR
organizuje

DETSKÝ BIBLICKÝ TÁBOR

V cene **100 €** je zahrnuté:

- ✓ hotelové ubytovanie, stravovanie 6x denne, celodenný pitný režim,
- ✓ k dispozícii spoločenské miestnosti, krytý vyhrievaný bazén, športoviská a detské ihrisko,
- ✓ doprava autobusom z určených miest,
- ✓ výlety do pohoria Javorníky, prehliadka Trenčianskeho hradu a zaujímavostí v okolí, ...,
- ✓ ďalšie športové, kultúrne a duchovno-vzdelávacie aktivity.

v rekreačnom zariadení
ČERTOV HOTEL
Čertov - Lazy pod Makytou
v termíne:
9. až 18. augusta 2010
(Pre deti vo veku 6 – 18 rokov)

Ďalšie informácie, kontaktné údaje a prihlášku nájdete na stránke: <http://www.ustreps.sk>

Bardejovský parkúr

/ kpt. Marian SADILEK, foto čat. Alojz MIKULA

V Bardejove sa 2. mája súťažilo na „XVI. jazdeckých pretekoch v parkúrovom skákaní“ v areáli Spojenej školy Bardejov na Štefánikovej ulici 64. Preteky začali deti do 15 rokov a ukončilo ich parkúrové skákanie o cenu primátora mesta Bardejov. Okrem rôznych sprievodných atrakcií tu malo svoje zastúpenie aj Ministerstvo obrany Slovenskej republiky. O náročnom povolaní profesionálneho vojaka občanov všetkých vekových kategórií informovala skupina personálneho dopĺňovania Územnej vojenskej správy Prešov. Naši starší občania spomínali na časy, keď boli vojakmi, tí mladší zase chceli vedieť, čo všetko musí vojak počas služby robiť a najmladší mali obrovskú radosť z papierových čapíc. Zo záujmu občanov o informácie sa potvrdilo, že povolanie profesionálneho vojaka je stále atraktívne nielen pre mladých chlapcov, ale i dievčatá. O toto povolanie prejavili záujem aj mladí skauti, ktorí na pretekoch prezentovali svoje oddiely.

Príprava pred pretekmi

Stabilizácia situácie

/ Michaela FARKAŠOVÁ

Cvičenie krízového manažmentu NATO s označením CMX 09, ktoré sa uskutočnilo v termíne 4. – 10. marca 2010 a na jeho čele stál ako riadiaci generálny tajomník NATO Anders Fogh Rasmussen, má svoje vyvrcholenie. NATO pomohlo fiktívnemu ostrovu Roke stabilizovať napätú situáciu a eliminovať teroristické skupiny. Situácia sa utišila aj v členských krajinách Aliancie.

Zainteresané zložky precvičili všeobecnú schopnosť Slovenska vzhľadom na svoje možnosti a spôsobilosti aktívne pôsobiť v rámci NATO pri riešení krízovej situácie vo svete. Cvičenie overilo existujúce a pripravované koncepcie, postupy a opatrenia krízového manažmentu NATO, prípravy súvisiace s konzultáciami NATO s partnerskými krajinami v čase krízy, ako aj udržanie a zlepšenie schopnosti Aliancie v kolektívnom rozhodovaní a zvládnutie operačných postupov počas vedenia operácie v krízovej oblasti. Takisto preverilo schopnosti orgánov NATO, členských a partnerských krajín využívať systém reakcie NATO na krízy (ďalej len „NCRS“) a jeho prepojenie na spravodajský a výstražný systém NATO.

Na základe hrozby teroristického útoku na zariadenie OS SR rezort obrany v rámci cvičenia zvolal Krízový štáb MO SR (ďalej len „KŠ MO SR“) a jeho podporné skupiny na boj proti terorizmu a na ochranu a obranu objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov. Rokovanie KŠ MO SR sa konalo pod vedením štátneho tajomníka MO SR. Hrozba teroristického útoku sa riešila aj v rámci cvičiacich zložiek SIS.

Krízový štáb schválil svoje uznesenie a následne rozhodnutie ministra obrany SR v zastúpení štátneho tajomníka MO SR k tomuto uzneseniu. Na základe týchto dokumentov bola aktívovaná skupina na boj proti terorizmu a skupina na ochranu a obranu objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov. Najmä pri precvičovaní vyrozmene a aktivácie členov podporných skupín KŠ MO SR boli identifikované niektoré nedostatky týkajúce sa rýchleho prieniku informácií a správneho časového zosúladenia zadania a plnenia nadväzujúcich úloh. S cieľom zabezpečiť odstránenie identifikovaných nedostatkov a v prípade reálnej krízovej situácie zabezpečiť bezproblémovú funkčnosť KŠ MO SR a jeho podporných skupín sa zainteresované zložky stretnú na rokovaní, kde navrhnu spôsoby odstránenia týchto nedostatkov.

Vyhodnotenie cvičenia CMX 09 poskytuje cenné poznatky na zefektívnenie existujúcich postupov a opatrení krízového manažmentu SR, ako aj impulzy pre ďalšie formovanie budúcich štruktúr a kapacít bezpečnostného systému SR.

V porovnaní s predchádzajúcimi cvičeniami typu CMX je možné aj napriek identifikovaným nedostatkom konštatovať pozitívny posun v rozsahu aj kvalite účinkovania orgánov Slovenskej republiky pri riešení krízovej situácie na medzinárodnej úrovni.

Generálmajor Martin BABIAK pôsobí v pozícii náčelníka štábu strategického plánovania Generálneho štábu OS SR. Je absolventom Kráľovskej leteckej štábnjej školy RAF Bracknell vo Veľkej Británii a Vojnovej školy letectva v Alabame (USA). V rokoch 2004 až 2007 pôsobil ako národný vojenský predstaviteľ pri Najvyššom veliteľstve spojeneckých síl v Európe (SHAPE). Ako dlhoročný pilot stíhacieho letectva vykonával viaceré veliteľské aj štábne funkcie v jednotkách a útvaroch Vzdušných síl SR.

/ generálmajor Martin BABIAK

/ foto Michaela FARKAŠOVÁ
Jozef ŽIAK

Budúcnosť Ozbrojených síl SR je v ich transformácii na expedičnú a vysoko flexibilnú vojenskú silu

Globalizácia a dynamicky sa vyvíjajúce bezpečnostné prostredie so sebou nesú okrem nespochybniteľných pozitív aj negatíva v podobe hrozieb, akými sú medzinárodný terorizmus šírenie zbraní hromadného ničenia alebo konvenčný ozbrojený konflikt, ale aj potenciálne nové hrozby.

Komplexnosť vynárajúcich sa hrozieb v sebe čoraz viac zahŕňa obmedzenie dostupnosti zdrojov strategických surovín (napríklad vody), energetickú bezpečnosť, kybernetickú bezpečnosť, klimatické zmeny, demografické zmeny, ale aj úpadok a rozpad zlyhávajúcich štátov. Pôsobenie kombinácie dnešných a budúcich hrozieb môže vyústiť do nestabilných situácií, ktoré budú mať priame alebo nepriame implikácie na bezpečnostné záujmy štátov.

V hľadaní účinných spôsobov ako tieto nestabilné situácie zvládť, sa čoraz viac dostávajú do popredia komplexné riešenia v rámci širokej medzinárodnej civilnej aj vojenskej spolupráce, ktoré v sebe nesú významné synergické efekty. Čoraz intenzívnejšie sa do popredia záujmu krajín, ale aj NATO a EÚ dostáva požiadavka rozširovať a prehĺbovať medzinárodnú vojenskú spoluprácu a popri národných silách budovať aj multinárodné expedičné a vysoko flexibilné vojenské sily a spôsobilosti, ktoré budú použiteľné v spoločnej operácii pod vedením NATO alebo EÚ.

Transformácia ozbrojených síl

Transformáciu ozbrojených síl musíme chápať ako proaktívny a nikdy sa nekončiaci proces tvorby a integrácie inovatívnych konceptov, doktrín a spôsobilostí s cieľom zlepšiť efektívnosť a zvýšiť interoperabilitu Ozbrojených síl SR. Je to proces, v ktorom sa odrzrkadľujú tak dlhodobé trendy vo vývoji globálneho bezpečnostného prostredia, ako aj najnovšie trendy vo vývoji vojenských technológií. Zároveň však tento proces musí reflektovať aj aktuálne krátkodobé výkyvy v kľúčových uka-

zovateľoch a urgentné operačné požiadavky, ktoré doň vnášajú viac či menej rušivé impulzy. Riadenie a koordinácia dlhodobých procesov transformácie ozbrojených síl je principiálnym poslaním strategického stupňa velenia Ozbrojených síl SR, ktorý (v úzkej spolupráci s ostatnými relevantnými inštitúciami, vrátane akademického prostredia) kontinuálne monitoruje vývoj bezpečnostného prostredia, identifikuje hrozby a výzvy, akým budú ozbrojené sily čeliť v budúcnosti (v horizonte 20 i viac rokov) a na základe toho definuje kvalifikovanú vojenskú požiadavku na spôsobilosti budúcich Ozbrojených síl SR.

Ekonomická a vojenská realita, ktorú dnes prežívame, je najlepším dôkazom toho, akú ohraničenú platnosť môžu mať východiská a základné ukazovatele, ktoré sú nevyhnutné pre definovanie budúcich ozbrojených síl a ich spôsobilostí v dlhodobom horizonte. V roku 2001, teda len pred 9 rokmi keď vznikol zásadný strategický dokument dlhodobého rozvoja Ozbrojených síl SR, všeobecne známy pod názvom Model 2010, sme nepočítali so scenárom, v ktorom Slovensko - čerstvý člen eurozóny - čelí globálnej ekonomickej kríze, rozmermi a dôsledkami porovnateľnej len s krízou z 30. rokov minulého storočia. Na druhej strane asi málokto považoval v roku 2001 za reálne, že Aliancia, do ktorej sa vtedy Slovensko chystalo vstúpiť, bude už o pár rokov udržiavať viac ako 100-tisíc vojakov v náročných a nebezpečných expedičných operáciách v Európe, v Centrálnej Ázii, v Stredomorí a najnovšie aj v medzinárodných námorných koridoroch pri pobreží Afriky. Prejav tejto novej reality jasne vidíme v dlhodobom trende rastu operačného tempa nasadenia Ozbrojených síl SR, ktorý je však v protiklade k trendu znižova-

nia objemu dostupných finančných zdrojov spôsobenému aktuálnou ekonomickou situáciou. Našou úlohou je čo najlepšie sa vyrovnáť s touto novou situáciou a zaistiť plnenie cieľov v týchto 3 prioritách: udržať sily nasadené v operáciách medzinárodného krízového manažmentu; splniť vojenské záväzky plynúce z členstva SR v NATO a EÚ a na nie poslednom mieste zabezpečiť pripravenosť na plnenie úloh v rámci domáceho krízového manažmentu.

Ani táto neľahká doba však nemôže byť dôvodom, aby sme poľavili v našom transformačnom úsilí. Práve naopak. Existuje mnoho dôvodov pre to, aby sme už dnes intenzívne pracovali na definovaní jasnej a ucelenej požiadavky na podobu budúcich Ozbrojených síl SR a ich spôsobilostí, ktoré budú (v rýchlom meniacom bezpečnostnom prostredí) potrebné pre zaistenie pripravenosti čeliť rôznorodej zmesi dnešných aj budúcich hrozieb.

Aby boli Ozbrojené sily SR schopné aj v budúcnosti plnohodnotne pôsobiť v operáciách na riešenie kríz v rámci širokej medzinárodnej spolupráce, musia byť schopné rýchlo, efektívne a udržateľne operovať na strategických vzdialenostiach, v extrémnych klimatických a geografických podmienkach a v rôznorodých kultúrnych a civilizačných prostrediach. Tieto požiadavky sú platné už dnes. Viacročné súbežné pôsobenie kontingentov Ozbrojených síl SR v takých komplexných a zároveň odlišných prostrediach, akými sú západný Balkán, oblasť Stredozemného mora, či Centrálna Ázia, poskytuje solídnu vedomostnú a skúsenostnú platformu na formulovanie strategickú vizie budúcich Ozbrojených síl SR.

Strategická vizia transformácie

Ozbrojené sily SR musia byť príkladnou akcioskopnou a dôveryhodnou vojenskou silou, ktorá je pripravená kedykoľvek rozhodne, účinne a efektívne naplniť určené poslanie pri ochrane, podpore, obhajobe, obrane a presadzovaní bezpečnostných záujmov SR. Toto poslanie Ozbrojené sily SR, a každý vojak a zamestnanec ozbrojených síl jednotlivito, naplňujú plnohodnotným, rozhodným, účinným a efektívnym pôsobením pri riešení kríz, ktoré vznikli alebo vzniknú v dôsledku pôsobenia dnešných hrozieb. Zároveň Ozbrojené sily SR kontinuálne rozvíjajú schopnosť naplniť svoje poslanie pri riešení kríz, ktoré môžu vzniknúť v dôsledku pôsobenia predpokladaných nových hrozieb v budúcnosti.

Úspech v naplňaní tejto vizie spočíva v koncentrácii úsilia všetkých príslušníkov Ozbrojených síl SR a všetkých disponibilných zdrojov do pokračovania transformácie na expedičnú a vysoko flexibilnú ozbrojenú silu, schopnú čeliť budúcim predpokladaným výzvam pri nepretržitom zaistení ich pripravenosti samostatne a prispievajúcim do koalícií čeliť dnešným výzvam.

Strategické ciele transformácie

Práca každého vojaka a zamestnanca Ozbrojených síl SR musí byť súčasťou tímového a systematického úsilia, nasmerovaného do systematického dosahovania jasne definovaných a zrozumiteľných strategických cieľov zameraných na:

* posilňovanie expedičného charakteru a interoperability Ozbrojených síl SR;

* kontinuálny rozvoj existujúcich spôsobilostí, a získavanie nových spôsobilostí;

* udržateľnosť síl pôsobiacich v dnešných operáciách a misiách;

* pripravenosť na vykonanie samostatných (prípadne mnohonárodných spoločných) operácií na území Slovenskej republiky aj mimo územia Slovenskej republiky bez geografických obmedzení;

* posilňovanie konkurencieschopnosti vojenského povolania na trhu práce a v neposlednom rade na efektívnu regeneráciu jednotiek po splnení ich poslania a účinnú podporu rodinným príslušníkom vojakov, pôsobiacim v náročnom prostredí operácií a misií mimo územia SR;

Transformácia ozbrojených síl, realizovaná prostredníctvom zodpovedného dosahovania strategických cieľov, musí reflektovať požiadavky obrannej politiky štátu, ako aj požiadavky vyplývajúce z najnovších strategických iniciatív NATO a EÚ, smerujúcich do sféry rozvoja budúcich vojenských kapacít svojich členov. Takto komplexne chápaná transformácia Ozbrojených síl SR je spôsobom, ako si SR môže aj v budúcnosti udržať dnešnú vysokú kredibilitu a postavenie spoľahlivého poskytovateľa síl a rovnocenného partnera tak v Severoatlantickej aliancii, ako aj v rámci Európskej únie a Organizácie Spojených národov.

Strategické ciele

Strategický cieľ č. 1: Ozbrojené sily SR sú schopné udržať kontingenty nasadené v prebiehajúcich operáciách a misiách a splniť vojenské záväzky, ktoré vyplývajú z členstva SR v NATO a EÚ.

Strategický cieľ č. 2: Štruktúry a spôsobilosti Ozbrojených síl SR sú zaciele- lené na poskytovanie síl do spoločných expedičných operácií, sú plne interoperabilné a reflektujú najnovšie trendy vo vývoji vojenských technológií.

Strategický cieľ č. 3: Disponibilné zdroje (ľudské, finančné i vecné) sú alokované a používané efektívne a v plnej miere zaciele- lené na posilňovanie expedičného charakteru Ozbrojených síl SR.

Strategický cieľ č. 4: Vnútorne procesy a štátna práca v Ozbrojených silách SR sú účinné, efektívne a flexibilné, sú v plnej miere zaciele- lené na posilňovanie expedičného charakteru Ozbrojených síl SR a podporujú inovatívne prístupy a kreativitu v prostredí Ozbrojených síl SR.

Strategický cieľ č. 5: Systém vojenského vzdelávania, výcviku a implementácie poznatkov a skúseností je efektívny a je v plnej miere zaciele- lený na posilňovanie expedičného charakteru Ozbrojených síl SR.

Slovenskí vojáci počas presunu v Afganistane

Vzťahy ekonomiky a vojny (4. časť)

SU-27SK

Nemecké obrnené prieskumné vozidlo

HIMARS

Lietadlová loď USS Stennis

Éra globalizácie

/ plk. Radoslav IVANČÍK, náčelník Odboru rozpočtu a financovania (J-8) Generálneho štábu OS SR

/ foto archív autora

V závere série článkov o historickom vývoji vzájomných vzťahov medzi ekonomikou a vojnou (obranou) považujem za potrebné opätovne zdôrazniť, že zabezpečovanie potrieb národnej bezpečnosti, nezávislosti, suverenity a územnej celistvosti štátu, ako aj ochrany života a majetku občanov patrí medzi základné povinnosti, ktoré musí štát plniť pri výkone svojich primárnych funkcií. Aby však štát mohol tieto nesmierne dôležité úlohy plniť, musí na zabezpečenie ich plnenia vynaložiť v akomkoľvek časovom období časť svojich ľudských, materiálnych a finančných zdrojov.

Na to, akú časť z týchto svojich dostupných, ale obmedzených a vzácných zdrojov štát na zabezpečenie obrany využije, má vplyv mnoho najrozmanitejších faktorov, avšak najdôležitejším z nich, ktorý zohráva rozhodujúcu úlohu, je ekonomika štátu.

V nadväznosti na túto skutočnosť a historické skúsenosti sa do popredia stále viac dostávajú otázky ekonomiky a vojny (obranu), lebo štát v súčasnosti viac a viac presúva ťažisko zabezpečenia týchto potrieb do obdobia mieru. Presúvanie budovania vojenskej sily štátu a systému ekonomického zabezpečenia vojny (obranu) do obdobia mieru si pritom vyžiadalo prijatie mnohých politicko-vojenských a politicko-ekonomických rozhodnutí o využívaní zdrojov národného hospodárstva na ekonomické zabezpečenie vojenskej bezpečnosti štátu a obyvateľstva počas krízových situácií. Nevyhnutnosť nového ekono-

mického zabezpečenia vojny (obranu) si okrem supervelmocí uvedomovali aj ostatné vyspelé krajiny sveta, ktoré sa priebežne pripravovali na to, že ekonomika už v čase mieru musí zaisťovať obrovské, predtým nepredstaviteľné objemy verejných prostriedkov na zabezpečenie obrany a prípravy na krízové situácie. Zároveň musí v prípade potreby vo vopred stanovených lehotách zabezpečiť plynulý prechod národného hospodárstva z mierového na vojnové a preorientovanie sa z výroby statkov mierovej spotreby na výrobu vojenských statkov.

Ďalší významný faktor, potvrdzujúci nevyhnutnosť budovania obranného systému štátu v čase mieru, predstavuje dynamický vývoj po rozpade bipolárneho rozdelenia sveta začiatkom 90. rokov minulého storočia. Zrýchľovanie procesu rozvoja spoločnosti totiž na-

dobudlo na prelome 20. a 21. storočia takú intenzitu, že k hlbokým kvalitatívnym zmenám vo všetkých sférach spoločnosti dochádza už za života jednej generácie. Pri narastajúcej dynamike vedecko-technického, ekonomického a sociálneho rozvoja je potenciál zmien taký veľký, že štát musí venovať analýze týchto vývojových tendencií neustálu pozornosť, pričom z dôvodu obmedzenosti a vzácnosti zdrojov ju musí zvlášť venovať práve sfére obrany a bezpečnosti.

Obrana a globalizácia

Obrovské politické zmeny vyvolané ukončením studenej vojny a bipolárneho rozdelenia sveta sú totiž sprevádzané nielen novými integračnými a dezintegračnými snahami krajín a aplikáciou nových prístupov k riešeniu základných problémov svetového vývoja, ale aj obrovskými zmenami v ekonomickej oblasti, pričom tie sú späté najmä s fenoménom, ktorý nazývame globalizácia. Tá predstavuje vysoko dynamický mnohostranný proces, v ktorom sa prelínajú a navzájom ovplyvňujú politické, ekonomické, sociálne, vojensko-strategické, technologické, ekologické a ďalšie faktory. Doterajší vývoj globalizácie ukazuje, že rozhodujúci vplyv na jej priebeh majú ekonomické faktory, ktoré výrazne ovplyvňujú ostatné a na ich základe vzniká nový systém medzinárodných ekonomických

Vojenský automobil Ampro

a politických vzťahov. Tento nový systém nahrádza povojnový systém usporiadania sveta z roku 1945, pričom v oveľa väčšej miere sa riadi trhovými ekonomickými mechanizmami ako politicko-ideologickými rozhodnutiami.

Koniec studenej vojny síce odstránil bezprostrednú hrozbu globálneho jadrového konfliktu, ale zároveň priniesol iné hrozby spočívajúce najmä v terorizme a možnosti použitia zbraní hromadného ničenia, či už jadrových, chemických, biologických alebo bakteriologických. Súčasny vývoj vo svete je totiž najmä z dôvodu globalizácie sprevádzaný veľkými ekonomickými disproporciami, a tak najmä v krajinách tzv. tretieho sveta bude z dôvodov ekonomickej zaostalosti a z nej prameniacej bezradnej narastáť nebezpečenstvo lokálnych a regionálnych konfliktov, ktorých následky sa však môžu viac či menej prejavíť aj v ostatných krajinách sveta. Iný zdroj nebezpečenstva predstavuje náboženský radikalizmus, a najmä islamský fundamentalizmus, ktorý v záujme dosiahnutia svojich cieľov využíva akékoľvek metódy vrátane terorizmu.

Veľmi priaznivé podmienky na vznik konfliktov alebo krízových situácií opätovne vytvára aj nadmerné zbrojenie, pretože k tradičným jadrovým veľmociam (USA, Rusko, Francúzsko, Veľká Británia, Čína) pribudli postupne ďalšie štáty vlastníace jadrové zbrane (Izrael, India, Pakistan, KĽDR, Juhoafrická republika, Brazília) a ďalšie, ako napríklad Egypt alebo Irán sa ich snažia vyrobiť alebo získať. Väčšina z týchto krajín zároveň dosiahla kritickú úroveň svojej vojenskej sily, čo však podnietilo k zvýšeniu zbrojenia ďalšie krajiny Ázie, Afriky a Strednej alebo Južnej Ameriky.

Ruské tanky

Soar Hawk - najnovší bezpilotný prostriedok

Možnosti na vznik ozbrojeného konfliktu alebo krízy sú tak veľmi veľké, pretože vplyvom prehlbujúcej sa globalizácie dochádza na jednej strane k prehlbovaniu vzájomnej výhodnej ekonomickej spolupráce a partnerstva (ale aj vzájomnej ekonomickej závislosti) a k rastu dynamicky sa rozvíjajúcich centier ekonomickej sily, zatiaľ čo na druhej strane, v iných oblastiach sveta, vzrastá miera zaostávania vývoja spoločnosti za jeho zvyškom. Neustále sa prehlbujúce ekonomické a sociálne rozdiely vo vývoji ľudskej spoločnosti tak môžu vyvolať lokálny ozbrojený konflikt, ktorý môže ľahko prerásť do regionálneho a ten postupne až do rozsiahleho konfliktu ohrozujúceho globálnu bezpečnosť celého ľudstva.

Z pohľadu zabezpečenia obrany a bezpečnosti štátu a ochrany jeho obyvateľov je v súvislosti s vojenskými ohrozeniami nevyhnutné spomenúť aj nevojenské ohrozenia, ako napríklad možné prírodné, priemyselné alebo ekologické katastrofy, ale tiež potravinovú, demografickú a informačnú nedostatok, nedostatok zdrojov pitnej vody alebo hrozbu vyčerpania nereprodukateľných zdrojov energie a pod., ktoré v niektorých častiach sveta už dosiahli alebo sa približujú ku kritickému úrovni.

Práve pre všetky uvedené dôvody si už žiadny štát nemôže dovoliť také neodborné rozhodnutia a gestá bezstarostného pacifizmu, ako tomu bolo v bývalej ČSFR na začiatku 90. rokov minulého storočia, keď nepripravená konverzia obranného priemyslu spôsobila nielen deštrukciu systému zbrojnej výroby a bankrotu niektorých zbrojárskejších a strojárskych firiem, ale aj celkové zhoršenie ekonomických výsledkov spoločnosti a tým aj ekonomického zabezpečenia obrany republiky. Naopak, každý jeden štát musí v záujme zabezpečenia potrieb obrany národnej bezpečnosti, slobody, nezávislosti, suverenity a územnej celistvosti krajiny a ochrany života a majetku svojich občanov vytvárať pod-

Moderné komunikačné prostriedky

mienky na zdokonaľovanie systému obrany štátu a riešenia krízových situácií vojenského i nevojenského charakteru. Zároveň musí vzhľadom na to, že závislosť budovania vojenskej sily štátu od ekonomiky je v súčasnom období oveľa silnejšia ako v minulosti, súbežne s riešením problematiky obrany štátu riešiť aj problematiku mierového rozvoja štátu. Obmedzené a vzácné ekonomické zdroje musí rozdeľovať na mierové a obranné a v závislosti od situácie alebo charakteru ohrozenia sa zároveň usilovať o optimalizáciu voľby medzi vojenskými výdavkami a mierovou spotrebou. Jedným z najdôležitejších politických rozhodnutí, ktoré má bezprostredný vplyv na zabezpečenie obrany štátu a jeho obyvateľstva, by malo byť rozhodnutie o zabezpečení stabilného financovania potrieb obrany z verejných zdrojov.

Na zdôraznenie významu ekonomiky pre obranu štátu a najmä významu budovania systému obrany štátu a ochrany obyvateľstva už v čase mieru dovoľm si uviesť myšlienku Edmunda Burka, írkeho filozofa a politika (1729 – 1797): „Vek rytierstva je nenávratne preč; nastal vek sofistov, matematikov a ekonómov.“

Zimná príprava

letných športov

/ Matej TÓTH

/ foto archív
VŠC Dukla Banská Bystrica

Vo VŠC DUKLA Banská Bystrica je niekoľko druhov letných športových odvetví. Od kráľovnej športu atletiky, cez cyklistiku, judo, karate, moderný päťboj, parašutizmus, plávanie, rýchlostnú kanoistiku, streľbu, vzpieranie, zápasenie, až po náš najúspešnejší šport vodný slalom. Samozrejme, každá športová disciplína má svoje špecifiká, vo všeobecnosti je však obdobie prípravy na letnú sezónu veľmi podobné.

Chceme sa podrobnejšie venovať rýdzo letným športom. Čo asi robí Michal Martikán v januári, keď je Váh v Liptovskom Mikuláši zamrznutý? Kde točí kladivom Martina Hrašnová, keď je atletický štadión pod snehom?

Tréningy aj fyzioterapia

V samotnej atletike musíme rozdeliť disciplíny na tie,

VŠC DUKLA Banská Bystrica má za sebou mimoriadne úspešnú zimu, ktorú korunovali športoví reprezentanti medailami. Ako však vyzerá príprava armádných profesionálnych športovcov, aký je profesionálny život športovca v čase, keď medzi poslednými pretekmi končiacej sezóny a prvými novej sezóny je niekedy až šesť mesiacov?

ktoré sa dajú robiť v hale a majú tzv. halovú sezónu, a tie, ktoré sa do haly jednoducho „nezmestia“. V DUKLE máme aj kvalitných „nehalových“ atlétov-kladivárov, oštepárov a chodcov. Zima je však pre všetkých časom tvrdých tréningov. Vrháči ju trávia predovšetkým v posilňovní, nadvihajú neuveriteľné tony železa. Koncom zimy absolvujú sústredenia v teple, kde už pracujú na technike. Chodci (podobne ako bežci) musia zimu oddrieť vonku. Či prší, sneží, plnia tréningové kilometre. Časté sú aj sústredenia vo vysokých nadmorských výškach, v studených a zasnežených Tatrách, ale aj v teplom Mexiku. Cieľom je nachodiť čo najviac kilometrov a zlepšiť prenos kyslíka krvou. Na ilustráciu, mesačne sa objem nachodených kilometrov u chodca v zime pohybuje okolo 600 km.

Vodní slalomári, podobne ako rýchlostní kanoisti, tiež pracujú v prvej časti zimnej prípravy na kondičke a sile. Zimu si „skracujú“ dlhodobým sústredením v teple, napríklad v Austrálii, kde už absolvujú špeciálne tréningy a cibra techniku na vode. Asi najhoršie to majú cyklisti, ktorí na tréning potrebujú vyhovujúce klimatické podmienky. Preto musia vyhľadávať teplejšie počasie všade vo svete. Ale v sedle sú takmer celý rok. Dôležitá je aj regenerácia a prevencia. V Dukle majú športovci vytvorené výborné podmienky predovšetkým vďaka skúseným fyzioterapeutom, ktorí spolu so športovcami absolvujú veľa sústrení, neraz sú mimo domova ešte častejšie ako športovci.

Elena Kaliská so svojim typickým nasadením

Priority VR 2010

- vo VŠC vytvoriť tréningové, materiálové a sociálne podmienky pre individuálne športové odvetvia, ktoré sú v súlade s národným programom rozvoja športu v SR zaradené do systémovej podpory štátu,
- zabezpečiť prípravu a účasť vrcholových športovcov na športovú reprezentáciu OS SR na medzinárodných podujatiach organizovaných medzinárodnou radou vojenského športu (CISM – Conseil international du sport militaire),
- dosahovať popredné umiestnenia na Majstrovstvách sveta a Majstrovstvách Európy,
- zabezpečiť zdravotnú a liečebno-preventívnu starostlivosť v primárnej a špecializovanej oblasti telovýchovného lekárstva,
- zabezpečiť a podieľať sa na organizovaní športovo-spoločenských a prezentačných akcií,
- podieľať sa na výchove a zabezpečení talentovanej mládeže s možnosťou kontinuálneho prechodu z mládežníckych kategórií do seniorskej kategórie,
- vytvárať podmienky na spoluprácu so športovými zväzmi, športovými klubmi, združeniami a organizáciami v oblasti športu s cieľom poskytnutia profesionálnych podmienok pre najlepších talentovaných športovcov, aby bola zabezpečená kontinuita ich výkonnostného cieľu.

Ciele Dukly na rok 2010

- plánovaný celkový počet získaných medailových umiestnení z vrcholných svetových a európskych podujatí v roku 2010 je 23,
  - plánovaný počet účastníkov, ktorí by mali reprezentovať (resp. už reprezentovali) Slovensko a Vojenský športový klub na ZOH, MS, ME a Svetových vojenských hrách je 50.
- Dukla nepofavuje zo svojich ambícií a naďalej chce zostať najúspešnejším športovým centrom na Slovensku. V aktuálnom roku už má za sebou ZOH vo Vancouveri, ktoré boli pre Slovensko aj pre Vojenský športový klub vďaka zisku 3 medailí Kuzminovej a Huraity najúspešnejšie v histórii. Ďalšie dve medaily získal rtm. Juraj Tužinský na Majstrovstvách Európy v športovej streľbe.

plán MS a ME

ŠO ATLETIKA

Majstrovstvá Európy, Španielsko Barcelona 26. 7. – 1. 8. 2010
Olympijské Hry mládeže, Singapore 14. – 26. 8. 2010

ŠO JUDO

Majstrovstvá sveta, Japonsko Tokio 9. – 13. 9. 2010
Majstrovstvá Európy juniorov, Bulharsko Sofia 17. – 19. 9. 2010
Majstrovstvá sveta juniorov, Maroko Rabat 21. – 24. 10. 2010
Majstrovstvá sveta CISM, Azerbajdžan 12. – 29. 11. 2010
Majstrovstvá Európy do 23 rokov, Sarajevo 19. – 21. 11. 2010

ŠO PARAŠUTIZMUS

Majstrovstvá sveta CISM, Švajčiarsko Buochs 15. – 27. 7. 2010
Majstrovstvá sveta FAI, Čierna Hora Nikšić 28. 8. – 5. 9. 2010

ŠO VZPIERANIE

Majstrovstvá Európy juniorov do 23 r., Cyprus Limasol 23. 4. 2010
Majstrovstvá sveta, Turecko Antalya 18. – 30. 9. 2010

ŠO CESTNÁ CYKLISTIKA

Majstrovstvá Európy U23, Turecko 16. – 18. 7. 2010
Majstrovstvá sveta, Austrália 29. 9. – 3. 10. 2010

ŠO RÔZNE

Majstrovstvá Európy v karate, Grécko Atény 6. – 9. 5. 2010
Majstrovstvá Európy v kulturistike mužov, Holandsko Maastricht 14. – 16. 5. 2010
Majstrovstvá sveta motorových člnov, seriál pretekov, máj - august 2010
Majstrovstvá Európy motorových člnov, Poľsko Frem 25. – 27. 6. 2010
Majstrovstvá sveta zjazd a šprint na divokej vode, Španielsko I' Aiguerola de Sort 10. – 13. 6. 2010
Majstrovstvá sveta v kulturistike Žien, Mexiko Mexiko city 1. – 4. 10. 2010
Majstrovstvá sveta v kulturistike mužov, Azerbajdžan Baku 3. – 8. 11. 2010

ŠO STREĽBA

Majstrovstvá sveta, Nemecko Mnichov 29. 7. – 11. 8. 2010

ŠO VODNÝ SLALOM

Majstrovstvá Európy, Slovensko Čunovo 3. – 6. 6. 2010
Majstrovstvá sveta, Slovinsko Tacen 9. – 12. 9. 2010
Majstrovstvá sveta juniorov, Francúzsko Foix 10. – 11. 7. 2010
Majstrovstvá Európy do 23 r., Nemecko Markeeborg 5. – 8. 8. 2010
Majstrovstvá Európy juniorov, Nemecko Markeeborg 5. – 8. 8. 2010

ŠO ZÁPASENIE

Majstrovstvá sveta v zápase, Rusko Moskva 6. – 12. 9. 2010
Majstrovstvá sveta juniorov gréckorímsky štýl, Maďarsko Budapešť 20. – 25. 7. 2010
Majstrovstvá sveta CISM voľný štýl
Majstrovstvá sveta CISM gréckorímsky štýl

ŠO RÝCHLOSTNÁ KANOISTIKA

Majstrovstvá Európy, Španielsko Trasona 2. – 4. 7. 2010
Akademické majstrovstvá sveta, Poľsko Poznań 2. – 4. 7. 2010
Majstrovstvá Európy do 23 rokov, Rusko Moskva 29. 7. – 1. 8. 2010
Majstrovstvá Európy juniorov, Rusko Moskva 29. 7. – 1. 8. 2010
Majstrovstvá sveta, Poľsko Poznań 19. – 22. 8. 2010

Zimná príprava chodcov

Dočasné pozbavenie výkonu štátnej služby

/ JUDr. Jozef BRTÁŇ

Úrad právnych služieb MO SR

- V súvislosti s novelizáciou zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 346/2005 Z. z.“), vykonanou zákonom č. 483/2009 Z. z., došlo s účinnosťou od 1. januára 2010 k podstatným zmenám aj znenia § 65 zákona č. 346/2005 Z. z., v ktorom je upravené dočasné pozbavenie výkonu štátnej služby profesionálneho vojaka.

Kým podľa pôvodného znenia § 65 ods. 1 zákona č. 346/2005 Z. z. bolo výlučne v právomoci vedúceho služobného úradu rozhodnúť, či v prípade splnenia zákonom ustanovených podmienok profesionálneho vojaka dočasne pozbaví výkonu štátnej služby, alebo nie, a v kladnom prípade, kedy tak urobí, tak podľa teraz platného znenia uvedeného ustanovenia má vedúci služobného úradu v prípade splnenia zákonom ustanovených podmienok právnu povinnosť profesionálneho vojaka dočasne pozbaviť výkonu štátnej služby.

Okrem toho došlo i k podstatným zmenám podmienok, pre ktoré musí byť profesionálny vojak dočasne pozbavený výkonu štátnej služby.

V pôvodnom znení § 65 ods. 1 zákona č. 346/2005 Z. z. boli ustanovené štyri dôvody, pre ktoré bolo možné profesionálneho vojaka dočasne pozbaviť výkonu štátnej služby, pričom každý z týchto dôvodov obsahoval vždy po dve podmienky. Obidve tieto podmienky museli existovať súčasne, a ak len jedna z nich odpadla, bolo to (podľa okolností), dôvodom na zrušenie alebo skončenie dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby.

Podľa teraz platného znenia § 65 ods. 1 zákona č. 346/2005 Z. z. profesionálneho vojaka vedúci služobného úradu dočasne pozbaví výkonu štátnej služby, ak sa stal dôvodne podozrivým, že závažným spôsobom uvedeným v § 70 ods. 4 porušil základnú povinnosť, alebo ak je trestne stíhaný.

V prípade dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby z dôvodu, že sa profesionálny vojak stal dôvodne podozrivým, že závažným spôsobom uvedeným v § 70 ods. 4 porušil základnú povinnosť, bude treba dôsledne vyhodnotiť, či je podozrenie skutočne dôvodné, kedy sa stá-

va podozrenie dôvodným, a či v konkrétnom prípade ide skutočne o porušenie niektorej zo základných povinností uvedených v § 70 ods. 4 zákona č. 346/2005 Z. z.

Nemalo by byť sporné, v ktorých prípadoch pôjde o niektorú zo základných povinností uvedených v § 70 ods. 4 zákona č. 346/2005 Z. z. Nebude však stačiť len bežné podozrenie z porušenia niektorej z týchto základných povinností, ale bude potrebné kvalifikovanejšie, dôvodné podozrenie, čo bude zrejme vo väčšine prípadov splnené až preukázaním porušenia niektorej zo základných povinností uvedených v § 70 ods. 4 zákona č. 346/2005 Z. z. bude vždy nevyhnutné napríklad v prípade odmietnutia profesionálneho vojaka podrobiť sa počas výkonu štátnej služby vyšetrovaniu na zistenie prítomnosti alkoholu alebo metabolitov omamných alebo psychotropných látok v organizme, a v prípade neospravedlnenej neprítomnosti profesionálneho vojaka vo výkone štátnej služby najmenej päť služobných dní v kalendárnom roku.

Avšak aj v ostatných prípadoch bude potrebné, aby bolo dôvodné podozrenie spoľahlivo zistené. Tak napr. dôvodne podozrivým z výkonu štátnej služby pod vplyvom alkoholu sa profesionálny vojak stane až po objektívnom zistení zákonom ustanoveným spôsobom, že vykonával štátnu službu pod vplyvom alkoholu. Požitie kvalifikovaného množstva alkoholu musí byť zistené certifikovaným, na to určeným prístrojom. K zisteniu požitia kvalifikovaného množstva alkoholu musí dôjsť počas služobného času (nemusi preto vždy stačiť, ak bolo požitie alkoholu zistené počas prestávok v práci na jedenie a oddych, pretože tie sa do služobného času nezapočítavajú).

V prípade dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby z dôvodu trestného stíhania by nemali vznikaf žiadne problémy. Musí byť splnená len jediná hmotnoprávna podmienka – trestné stíhanie profesionálneho vojaka. Pretože trestné stíhanie sa musí týkať konkrétneho profesionálneho vojaka, za trestné stíhanie na účely § 65 ods. 1 písm. b) zákona č. 346/2005 Z. z. treba považovať až vydanie uznesenia o vznesení obvinenia voči konkrétnej osobe podľa § 206 Trestného poriadku, ktoré nadobudlo právoplatnosť (nestačí teda začatie trestného stíhania podľa § 199 Trestného poriadku).

Je zrejme, že k dočasnému pozbaveniu výkonu štátnej služby z uvedeného dôvodu dôjde len v malom množstve prípadov ihneď po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia o vznesení obvinenia. V takýchto prípadoch vedúci služobného úradu musí profesionálneho vojaka dočasne pozbaviť výkonu služby ihneď po tom, keď sa o nadobudnutí právoplatnosti uznesenia o vznesení obvinenia dozvie. Treba predpokladať, že vedúci služobného úradu sa o tom dozvie vždy až s určitým, niekedy aj značným časovým odstupom.

V niektorých prípadoch sa môže stať, že z jedného protiprávneho konania budú súčasne splnené dôvody pre dočasné pozbavenie výkonu štátnej služby podľa § 65 ods. 1 písm. a) zákona č. 346/2005 Z. z. a aj podľa § 65 ods. 1 písm. b) zákona č. 346/2005 Z. z.

Treba si uvedomiť, že s dočasným pozbavením výkonu štátnej služby sú spojené závažné finančné následky (zníženie služobného platu podľa okolností až na 30 %). Či bude profesionálnemu vojakovi doplatený rozdiel, o ktorý bol jeho služobný plat z dôvodu dočasného pozbavenia výkonu služby znížený, záleží výlučne na tom, či budú splnené dôvody na skončenie alebo dôvody na zrušenie dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby. Je preto potrebné venovať zvýšenú pozornosť tomu, aby k dočasnému pozbaveniu výkonu štátnej služby dochádzalo skutočne len v prípadoch, keď sú zákonom ustanovené podmienky preukázateľne splnené, pričom súčasne musia byť dodržané aj ustanovené procesnoprávne podmienky (aby neboli dávané ani formálne dôvody na zrušovanie rozhodnutí o dočasnom pozbavení výkonu štátnej služby pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutí a postupu vedúceho služobného úradu v občianskom súdnom konaní).

To, či dočasné pozbavenie výkonu štátnej služby bolo dôvodné, alebo nie, má potom za následok, či sa rozhodnutie o dočasnom pozbavení výkonu štátnej služby skončí alebo zruší.

Ku skončeniu alebo k zrušeniu dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby však môže dôjsť len v prípadoch, ak už predtým nedošlo ku skončeniu dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby uplynutím doby, na ktorú bolo stanovené podľa § 65 ods. 2 zákona č. 346/2005 Z. z., ak však budú splnené dôvody, musí dôjsť aj pred uplynutím

doby, na ktorú bolo dočasné pozbavenie výkonu štátnej služby stanovené, podľa okolností ku skončeniu alebo k zrušeniu dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby.

K zrušeniu dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby dôjde len vtedy, ak sa nepotvrdia dôvody, pre ktoré bol profesionálny vojak dočasne pozbavený výkonu štátnej služby.

K nepotvrdeniu dôvodov v prípade dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby preto, lebo sa profesionálny vojak stal dôvodne podozrivým, že závažným spôsobom uvedeným v § 70 ods. 4 zákona č. 346/2005 Z. z. porušil základnú povinnosť, dôjde vtedy, ak toto dôvodné podozrenie nebude preukázané.

K nepotvrdeniu dôvodov v prípade dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby z dôvodu trestného stíhania dôjde nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia o oslobodení profesionálneho vojaka spod obžaloby, o zastavení jeho trestného stíhania (ale len podľa § 215 ods. 1 Trestného poriadku) alebo o postúpení veci inému orgánu. O nepotvrdení dôvodov teda nepôjde napr. v prípade podmieneného zastavenia trestného stíhania, podmieneného zastavenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného a v prípade zmieru.

Ak sa nepotvrdia dôvody, rozhodne sa o zrušení dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby, a podľa § 65 ods. 10 zákona č. 346/2005 Z. z. sa profesionálnemu vojakovi doplatí rozdiel, o ktorý bol jeho služobný plat znížený.

V ostatných prípadoch sa rozhodne o skončení dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby. Rozdiel, o ktorý bol služobný príjem profesionálnemu vojakovi znížený, sa v prípade rozhodnutia o skončení dočasného vyčdenenia nedoplatá.

V praxi treba dôsledne sledovať, aby k rozhodnutiu o zrušení alebo o skončení dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby došlo bezprostredne po vzniku či zistení dôvodu na zrušenie, resp. skončenie dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby. V opačnom prípade by sa profesionálny vojak mohol za dobu takého omeškania domáhať doplatenia rozdielu medzi jeho služobným platom a služobným platom zníženým z dôvodu dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby.

To platí aj na prípady, ak k dočasnému pozbaveniu výkonu štátnej služby došlo ešte podľa § 65 ods. 1 zákona č. 346/2005 v znení platnom do 31. decembra 2009. Hlavné v týchto prípadoch, pretože dôvody na skončenie alebo na zrušenie dočasného pozbavenia výkonu štátnej služby by boli ustanovené variabilnejšie, budú skôr splnené dôvody na takýto postup.

(dokončenie v budúcom čísle)

Chýba vám vo vašej videotéke armádny film?

Komunikačný odbor Ministerstva obrany SR v posledných rokoch vydal niekoľko dokumentárnych filmov o pôsobení našich vojakov ako na domacom poli, tak aj v zahraničných misiách. K dispozícii je viac ako šesť titulov, určených na propagáciu armády pri rôznych akciách Ministerstva obrany SR a Ozbrojených síl SR. Z ponuky vyberáme:

Vojenský čin roka 2008

Záznam zo slávnostného galavečera Vojenský čin roka.

Vojenské povolania (5)

Séria piatich dokumentárnych filmov, ktoré približujú jednotlivé vojenské povolania. Na tomto DVD sa nám predstaví vojenský policajt, potápač, výsadká, pilot Mi-17 a pilot Mig-29.

V prípade záujmu o niektorý z uvedených titulov, píšte na e-mailovú adresu: tlacove@mod.gov.sk

č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a sú pravidelne kontrolované. Za aktuálnosť jednotlivých častí, vzhľadom na komplexnosť a objem uverejňovaných informácií, zodpovedajú jednotlivé zložky rezortu ministerstva obrany podľa zamerania. Uverejňované informácie nesmú mať citlivý charakter ani nesmú byť utajovanými informáciami podľa zákona č. 215/2004 Z. z.

Slovník anglicko-slovenský

maintenance - údržba
stabilize - ustáliť
diligent - usilovný
observe - spozorovať
processing - spracovanie
get behind - podporovať (niečo, niekoho)
wear off - vyprchať, prestať pôsobiť
rule out - zakázať, vylúčiť
turnover - obrat
volunteer - dobrovoľník
wage - mzda
redundant - nadbytočný
emphasize - zdôrazniť
temporary - dočasný
reminder - pripomienka
lorry - nákladné auto
growth - rast
consider - uvážiť
achievement - dosiahnutie
afford - dovoliť si, dopriať si
commute - dochádzať
margin - okraj
overtime - nadčas
build up - vytvoriť, budovať
shoot - strieľať
victim - obeť
suspect - podozrivý
ditch - priekopa
sustain - udržiavať

Informačné portály v rezortnej dátovej sieti

/ npor. Peter GARAJ

Všetci sme zvyknutí na informačné portály v civilnej sfére.

Nájdeime na nich rôzne tematické okruhy a zamerania.

V rezortnej dátovej sieti máme tiež svoje informačné portály a niečo si o nich povieme.

Webová stránka Ministerstva obrany Slovenskej republiky (www.mosr.sk) je hlavným informačným portálom Ministerstva obrany a je ešte rozdelená na ďalšie tematické časti. Nájdeime tu napríklad osobitnú časť venovanú personálnemu dopĺňovaniu, kde prispievajú všetky skupiny personálneho dopĺňovania a kde sa dajú nájsť aktuálne informácie z prostredia personálneho dopĺňovania a ich aktivity.

Ďalej na hlavnom portáli Ministerstva obrany nájdeime časť venovanú Ordinariátu Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov Slovenskej republiky, ako aj Ekumenickú a Pastoračnú službu Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov Slovenskej republiky. Duchovné služby majú svoje nezameniteľné poslanie v Ozbrojených silách a aj takouto formou sú prístupné duchovné služby pre príslušníkov OS SR doma aj v zahraničí. Bola dokonca spustená testovacia prevádzka informačných portálov v ústavoch pre výkon trestu, kde majú odsúdení prístup k niektorým webom. Duchovné služby na portáli ministerstva obrany sú taktiež prístupné týmto odsúdeným.

Na hlavnom portáli ministerstva obrany takisto nájdeime aj osobitné časti venované zahraničným operáciám a diani v Severoatlantickej aliancii. Môžeme sa dozvedieť aktuálne počty vojakov na jednotlivých misiách alebo významné udalosti, ktoré sa udiali v rámci NATO.

Webová stránka ministerstva obrany prináša najmä informácie vyplývajúce zo zákona, ako sú informácie o verejnom obstarávaní, predaji majetku či základné kontakty na rezortných predstaviteľov. Infoservis prináša desiatky správ z aktuálneho diania v rezorte, obrazové aj zvukové informácie a avíza na plánované udalosti. Niektoré najzaujímavejšie informácie sú prezentované aj formou bannerov. Nájdeime tu tiež archív televíznych a rozhlasových relácií venovaných ozbrojeným silám, publikácie v elektronickej podobe (vrátane Obrany), bohatý a aktualizovaný fotoalbum, informácie o legislatíve, výročné správy, voľné štátnozamestnanecké miesta a mnoho ďalších informácií.

Ďalej na hlavnom portáli ministerstva obrany poskytujeme priestor pre Oddelenie licencií, podporu výskumu a vývoja alebo portál EOD.

Komplexnosť portálu sa dá najlepšie vjadriť v číslach. Portál má celkový objem viac ako 24 gigabajtov a asi 6 000 webových strán. Všetky webové stránky musia spĺňať podmienky zákona

Kedy správne odísť

/ kpt. Miloš ARNOLD

/ oddelenie protokolu KaMO

Mnohí z nás sa často ocitnú v situácii, ktorá sa riadi určitými spoločenskými pravidlami; príchod do spoločnosti aj odchod z nej je obmedzený časom.

Z dobrej spoločnosti sa nám nechce veľmi odísť, ale keď navštívime divadlo alebo iný kultúrny program, čo je spojené s recepciou, je interval zotrvania na recepcii jedna hodina. Naším meradlom nemôžu byť ani nedopité poháre a plno jedla na stoloch.

Dĺžka zotrvania na spoločenskej akcii je často závislá od jej charakteru. Začnem od najdlhšieho spoločenského podujatia, ktorým je ples, kde by sme mali zotrvať 5 hodín, na bankete, kde predpokladáme niekoľko chodov jedál v rámci menu, sa zdržíme 4 hodiny, pri slávnostnejšej večeri sú to 3 hodiny, do 2 hodín na samotnej recepcii. Pri menších spoločenských aktivitách, ako je napríklad pracovný obed či menej formálny kokteil je to 1 – 2 hodiny, do 1 hodiny na vernisáži a čaši vína. Nie vždy sa nám podarí plnohodnotne sa zúčastniť na celom spoločenskom podniku, preto aj krátka účasť na podujatí, kde to pôsobí skôr ako zdvorilostné gesto, je v niektorých prípadoch nevyhnutná, ale tu by malo platiť, že zotrváme aspoň polhodinu.

Pri odchode zo spoločnosti sa nám môže stať, že spoločnosť musíme opustiť neočakávane a bez rozlúčky s prítomnými. Vždy je však potrebné zachovať dôstojnosť, aby sme neporušili zásady slušného správania. Už pri potvrdení prijatia pozvania je vhodné oznámiť skutočnosť, že budeme musieť zo spoločenského podniku skôr odísť. Pri náhlom odchode je nevyhnutné počkať, kým odíde čestný hosť alebo aspoň, keď sedíme pri jednom stole, počkáme, kým všetci dojedia dezert. Ak sa nám nepodarí rozlúčiť vo všetkými, rozlúčime sa aspoň s hosťiteľom. Iba keď sme na väčšej aktivite, kde sa hosťiteľ nemá čas zaoberať každým hosťom, môžeme odísť bez slova.

Pri účasti v spoločnosti kde sa sedí pri stole, platí zásada, že prvý vstáva od stola hosťiteľ, čím jemne naznačí, že sa spoločenský podnik skončil. Podávanie časti menu nemusí končiť vždy pri stole, po dojení hlavného chodu môže prísť pozvanie hosťiteľa na podanie kávy prípadne digestívu vo vedľajšej miestnosti. Podávanie digestívu nemusí byť samozrejmou, v prípade, že to hosťiteľovi rozpočet nedovoľuje, jednoducho ho v menu vynechá.

V spoločnosti platí zásada, že by nikto nemal odísť zo spoločenského podujatia skôr ako protokolárne najvyššie postavený hosť. Táto skutočnosť je však v našej spoločnosti často porušovaná, osoby pozvané do spoločnosti akoby zabúdali na úctu k osobám spoločensky vyššie postaveným. Pri odchode zo spoločnosti nezabúdame hosťiteľovi poďakovať.

„Pokoj Vám...“ „Chod'te do celého sveta a učte všetky národy!“

/ kpt. PaedDr. Jozef PALUBA

duchovný slov. kontingentu UNFICYP

Prápor RCHBO z Rožňavy prijal misijné poslanie v rámci mierových misií OSN vo svete, aby pokračoval v diele zachovania pokoja a mieru na ostrove Cyprus. Aj keď vyslanie nemá charakter nábožensko-evanjelizačný, keďže je to vojenská misia, predsa hlavnou úlohou misie je zachovať Pokoj, o ktorom aj Ježiš Kristus tak často hovorí a pripomína pri stretnutiach s apoštolmi: „Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam.“ V tomto zmysle slova aj vojenská mierová misia participuje na Kristovom odkaze a chráni pokoj a mier medzi ľuďmi. A nielen to...

Na mierovej misii sa zúčastňujú spolu s vojenským kontingentom aj vojenski duchovní, ktorých špecifické poslanie je plniť aj misijný Kristov odkaz: „Chod'te do celého sveta a učte všetky národy.“

V duchu týchto slov poslanie a činnosť duchovných sa musí realizovať na medzinárodnej úrovni. To platí nielen pre misionárov, ktorí idú s poslaním evanjelizovať do Afriky či Ázie, ale aj pre vojenských duchovných. Povinnosťou je poslúžiť nielen vlastným, ktorí patria do vojenského duchovenstva, ale všetkým, aj pocestným, aj študujúcim či pracujúcim, ktorí hľadajú pomoc v kňazskej službe. Mierová misia na Cypre ponúka možnosť realizácie Kristovho odkazu vzhľadom na záujem o duchovnú a pastoračnú starostlivosť, do ktorej, samozrejme, predovšetkým patria vojaci slovenského, maďarského a chorvátskeho kontingentu. V dobrej viere a v priateľskej spolupráci s miestnou univerzitou duchovnú službu využívajú aj ich študenti, ktorí sú z rôznych krajín sveta, a ktorých záujem o duchovné vedenie narastá v porovnaní s predchádzajúcimi misiami.

Podstatou splnenia tohto poslanca je živý záujem o komunikáciu a stretávanie s ľuďmi. Poznať ich názor na život, dianie v spoločnosti, náboženské čítanie a využívanie duchovných potrieb v každodennom osobnom živote. Ďalšou z možností sú každodenné bohoslužby slúžené aj pre anglicky hovoriacich, katechéza a príprava na prijatie sviatostí, návšteva vojakov na pracoviskách a na jednotlivých pozíciách v nárazníkovej zóne, v hlavnom meste na HQ a stretnutiach s vojakmi pri rôznych príležitostiach. Cyprus ponúka aj duchovno-kultúrne vyžitie, čo duchovní realizujú organizovaním poznávacích výletov po stopách kresťanstva, keďže ostrov je plný chrámov, kláštorov, hrobov svätých, hrádov a pamätných miest. To všetko pomáha duchovne vplývať a formovať myslenie človeka a dáva mu novú inšpiráciu prehlbovať svoju vieru i misijný odkaz.

Misie a rodina (2. časť)

/ kpt. Michaela ŠTAMMOVÁ

/ foto PhDr. Alena HARAGOVÁ

Nasadenie do vojenských operácií a misií a z toho vyplývajúce odlúčenie zažívajú mnohé vojenské rodiny. Toto obdobie prináša ťažkosti nielen nasadeným profesionálnym vojakom, ale aj ich rodinám, ktoré zostávajú doma.

V predchádzajúcom príspevku sme hovorili o tom, aké môžu byť nežiaduce dôsledky dlhodobšieho odlúčenia. Dnes sa budeme venovať tomu, ako im predchádzať. Všeobecne majte na pamäti, že je veľmi dôležité, aké postoje k nasadeniu dávajú rodičia deťom navonok. Ak detividia, že rodičia nevnímajú nasadenie ako katastrofu, nebudú ho tak vnímať ani ony.

- Ešte pred vycestovaním hovorte s deťmi často o nadchádzajúcom nasadení. Potrebujú počuť, kam ich rodič ide, kedy predpokladá, že sa vráti, ale najmä počuť dôvod, prečo odchádza. Niekedy si totiž deti dávajú odchod rodiča do súvisu so svojim správaním, s tým, že neboli dosť dobré, že niečo urobili alebo, naopak, neurobili. Tým, že s deťmi preberáte nasadenie, im pomáhate chápať, že neodchádzate pre ne a že sa k nim vrátite.
- Zámerne vytvárajte pozitívne spomienky. Vymyslite a zorganizujte ešte pred odchodom nejakú neobvyklú zábavu (návšteva aquaparku, vikend v prírode, návšteva ZOO a pod.). Dohodnite sa, že po vašom návrate si to zopakujete.
- Nechajte svojim deťom nejakú hmatateľnú spomienku (novú fotku, na ktorej ste všetci spolu, nahrávku, ako čítate dieťaťu obľúbenú rozprávku a pod.). Takéto veci deťom pomáhajú zvládnuť odlúčenie.
- Požiadajte svoje dieťa, aby vám dalo niečo, čo si zoberiete so sebou na misiu – kresbičku, niektorú z plyšových hračiek, maľbu a pod. Die-

ťaťu to dáva pocit výnimočnosti. Počas nasadenia je najdôležitejšie zostať stále v kontakte s dieťaťom. Prostredníctvom mailu alebo telefónu sa pýtajte na domáce úlohy, výsledky písomiek, ako sa mu darí v priateľstvách, aké má ťažkosti. Usilujte sa mať prehľad o tom, čo dieťa práve prežíva. To pomáha udržať bližší kontakt a predchádzať pocitu odcudzenia.

- Partner, ktorý zostáva doma, by mal hovoriť o nasadenom rodičovi každý deň. Vhodným a prirodzeným spôsobom sú otázky, ako napr.: Čo myslíš, že ocko (mama) robí práve teraz? Myslíš, že by sa ocovi (mame) páčil tento film? Dieťa sa tak cíti viac spojené s nasadeným rodičom.
- Vymyslite spôsob, ako dieťaťu priblížiť dĺžku nasadenia. Staršie deti dokážu porozumieť termínom ako „v marci na budúci rok“, ale menšie deti potrebujú konkrétnejší spôsob merania času. Môžete naplniť misu cukríkmi a dieťa môže zjesť každý deň len jeden, môžete lepíť nálepky – jednu za každý deň nasadenia, môžete vyrobiť papierovú refaz. Vhodné je čokoľvek, čo dieťa bude baviť. V prípade zmeny termínu návratu je potrebné takúto domácu časomieru upraviť bez toho, aby dieťa o tom vedelo.

Obdobie návratu je pre deti a partnerov obvykle najzložitejšie, preto sa mu budeme venovať nabadúce samostatne.

Na pohrebe vo Varšave

/ Dr. Tibor UJLACKÝ, PhD.

Tisícky veriacich v uniformách Poľskej armády, Pohraničnej stráže, Colnej stráže, Ochrany železníc, vojnových veteránov, skautov sa 19. apríla ľúčili vo Varšave s vojenským biskupom Poľskej armády generálom Mons. Tadeuszom Ploskim a ďalšími príslušníkmi poľského ordinariátu, ktorí tragicky zahynuli pri havárii poľského prezidentského špeciálu pri ruskom Smolensku. Nechýbal medzi nimi ani ordinár OS a OZ SR Mons. František Rábek s generálnym vikárom plk. Mons. Františkom Počurkom. Prítomnosť Mons. Rábeka so sprievodom zo Slovenska, ako jediného zahraničného vojenského biskupa bola vnímaná mimoriadne pozitívne a bola prijatá s veľkou vďačnosťou zo strany Vojenského ordinariátu Poľskej republiky, ako prejav pokračujúcich hlbokých vzájomných priateľských, brat-

ských a kolegiálnych vzťahov medzi oboma vojenskými diecézami Slovenska a Poľska.

Cvičenie Brilliant Ardent 2010

Sily rýchlej reakcie (NRF) NATO sú významnou spôsobilosťou Aliancie, ktorá dokáže byť prostredníctvom nich pripravená na rôzne dnešné bezpečnostné výzvy. V silách rýchlej reakcie sú dostupné pozemné, námorné a vzdušné zložky. Od 12. do 22. apríla sa uskutočnilo jedno z rozsiahlych cvičení Brilliant Ardent (BAT) vyčlenených vzdušných síl rýchlej reakcie Aliancie v rámci 15. rotácie. Na previerke spôsobilostí síl v teritóriu Baltského mora sa zúčastnili vzdušné sily Českej republiky, Francúzska, Nemecka, Poľska, Talianska, Turecka a USA.

Cvičenie BAT riadilo Spojené veliteľstvo vzdušných síl so sídlom v tureckom Izmiere a bolo v ňom zapojených takmer 60 lietadiel – stíhacie stroje, lietadlá pre pozemnú podporu síl, vrtulníky, tankery i stroje včasnej výstrahy, rovnako tiež pozemné prvky ako taktické protiletadlové systémy a prostriedky PVO. Cieľom LIVEX cvičenia bolo precvičiť, preskúšať, integrovať a zhodnotiť interoperabilitu, pripravenosť a spôsobilosť vyčlenených síl a príslušných veliteľských

štruktúr, ktoré čelili rôznym scenárom vývoja situácie v priestore operácie. Tá mala základ v mandáte OSN pod vedením síl NATO.

Na cvičení sa zúčastňovalo aj šesť talianskych viacúčelových strojov Eurofighter Typhoons zo 4. leteckého krídla zo základne Grosseto (na fotografii jedno z lietadiel). Na plnenie úloh na strane „modrých“ vzlietali talianske stíhacie lietadlá Typhoon z nemeckej leteckej základne Laage a mali za úlohu aj potlačenie nepriateľskej PVO. Podľa oficiálnych správ stroje dosiahli 94 % operačnú spôsobilosť, pričom uskutočnili 68 misií a 140 letových hodín. Eurofighter Typhoon patrí k najnovším viacúčelovým taktickým lietadlám, ktoré sú v prevádzke a je vo výzbroji vzdušných síl šiestich krajín (Nemecko, Taliansko, Španielsko, Veľká Británia, Rakúsko, Saudská Arábia) s objednávkou 707 strojov patrí k rozsiahlym programom vojenskej spolupráce v Európe.

(rak)
foto Eurofighter GmbH

Ozbrojené sily
Slovenskej republiky

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke po 16,00 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielač čas sledujte
na internete.

REGINA
Slovenský rozhlas 2

Plná poľná

Obľúbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od nového roka vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 17.10 hod. do 17.30 hod. Pribežne aj v reláciách Nočná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt. Tešia sa na Vás tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Biháry a Bernard Roštecký.

(r)

Spomienka na generála

Pred 91 rokmi, 4. mája 1919, sa z Talianska do vlasti vracal francúzsky generál a slovenský rodák Milan Rastislav Štefánik. Jeho lietadlo sa zrútilo tesne v blízkosti letiska v Ivanke pri Dunaji. Tragickú nehodu nikto neprežil. Obete havárie pochovali nad Štefánikovou rodnou obcou Košariská, na vrchole kopca Bradlo.

Pietna spomienka pri príležitosti tejto tragickej udalosti sa konala 8. mája na Bradle. Pamiatku tohto výnimočného človeka si uctil predseda parlamentu Pavol Paška, premiér Robert Fico, podpredseda vlády a minister vnútra Robert Kaliňák, minister obrany SR Jaroslav Baška, generalita OS SR na čele s náčelníkom GŠ generálom Ľubomírom Bulíkom a ďalší hostia.

Michaela FARKAŠOVÁ